

DE MILITAIRE SPECTATOR

WAARIN OPGENOMEN DE OFFICIELE MEDEDELINGEN VAN
DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

De Honest John, een tactisch kernwapen van de artillerie

(zie het artikel op blz. 179)

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van
DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofdredacteur:

E. J. C. van Hootegem, Luitenant-Generaal der Infanterie

Plaatsvervangend Hoofdredacteur:

R. J. W. Heslinga, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf

Redactie:

H. Dieters, Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

S. van der Pol, Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

Th. J. van der Schoot, Majoor der Infanterie

ir. T. A. van Zanten, Luitenant-Kolonel van de Technische Staf

Maandblad — Nadruk verboden

Uitgave van Moormans Periodieke Pers N.V.

Lid van de Nederlandse Organisatie van Tijdschrift Uitgevers (NOTU)

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:

Zwarteweg 1 - Tel. 18 23 55 - Postgiro 4 47 15

Abonnementsprijs: f 18,- per jaar - Buitenland f 22,50
per jaar - Losse nummers f 1,75

Advertenties: contractprijzen op aanvraag

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 150

Redactioneel gedeelte

<i>Infanteriepantservoertuig voornamelijk gevechtstransportmiddel</i>	151
Nieuwe uitgave	154
Een richtsnoer voor de stafofficier, door J. J. M. Antonietti, Majoor van de Generale Staf	155
Het storen van een vernielingsplan door de vijand, door W. van der Heem, Luitenant-Kolonel der Infanterie, en G. C. Berkhof, Kapitein der Genie	159
Als het getij verloopt, moet men de bakens verzetten, door J. M. Secrève, Luitenant-Kolonel der Koninklijke Marechaussee	164
Verbindingen in theorie en praktijk, door F. J. G. Sterkens, Majoor van de Verbindingsdienst, Leraar HKS (slot)	168
Pantserinfanterie — Divergerende opvattingen, door J. van Golen, Kolonel der Infanterie	171
Hawk — het grond-lucht geleide wapen tegen laag vliegende vliegtuigen, door C. A. M. Poublon, Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht	173
De tactische kernwapens van de artillerie en de manoeuvre, door R. C. Reuhl, Luitenant-Kolonel der Artillerie (gsb), en D. van Dijk, Kapitein der Artillerie	179
Ervaringen met het nieuwe militaire straf- en tuchtrecht, door mr. R. M. R. van der Heide, Kapitein van de Militair-Juridische Dienst	182
Meningen van anderen	185
Antwoord op meningen van anderen	188
Uit de buitenlandse vakpers	190

Officiële Mededelingen

Koninklijke Landmacht

Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

De aandacht wordt gevestigd op:

LaO Nr 65017. Districtsbeschikking 1965. Vernieuwing van de beschikking in verband met de gewijzigde districten der indelingsraden.

LaO Nr 65028. Premiereregeling en andere voorzieningen voor technische specialisten.

LaO Nr 59048. Beheer militaire muziekkorpsen.

LaO Nr 65029. Wijziging VS 1590. Eerbewijzen aan de ministers van Suriname en de Nederlandse Antillen.

LaO Nr 58056. Trekspellen in militaire gebouwen en op militaire terreinen.

LaO Nr 65032. Jeugddagen, excursies, ouderdagen en contactdagen. Voeding, enz.

LaO Nr 54071. Richtlijnen administratie welzijnszorg-gelden bij onderdelen KL en KLu.

LaO Nr 54157. Welzijnszorg en vorming.

LaO Nr 65030. Vervoer voor rijksrekening bij verlof of bewegingsvrijheid.

LaO Nr 65031. Groot verlof en klein verlof in afwachting van groot verlof voor dienstplichtigen der KL.

LaO Nr 63041. Melden en onderzoeken van ongevallen met munitie en/of explosieve stoffen.

LaO Nr 66001. Verlengd verblijf in militaire dienst.

LaO Nr 66002. Wijziging regeling uitrusting 1953.

LaO Nr 66003. Wijziging Inkwarterieringstarief.

LaO Nr 66004. Reglement betreffende het vervoer van munitie en explosieve stoffen met motorvoertuigen van de Nederlandse krijgsmacht op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland ten behoeve van de Nederlandse troepen gelegerd in de Bondsrepubliek.

LaO Nr 61059. Algemene richtlijnen inzake voortijdige terugkeer dan wel overkomst naar Nederland van militairen die wegens dienst tijdelijk buiten Europa verblijven.

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeur voor leveranties aan de Koninklijke Landmacht of aan de Koninklijke Luchtmacht niet kan inhouden.
Einde van de Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

Landmachtmededeling Nr 036-65. Wijziging Vs 2-1593. Dragen van burgerkleding tijdens verlof en bewegingsvrijheid aan alle militairen toegestaan.

Landmachtmededeling Nr 055-65. Bezoeken aan bureau belastingen militairen.

Landmachtmededeling Nr 056-65. Aanwijzing tot straffen bevoegde commandanten.

Landmachtmededeling Nr 059-65. Toepassing militair reisbesluit.

Landmachtmededeling Nr 062-65. Bibliotheken.

Landmachtmededeling Nr 004-66. Vervoer over de Oosterscheldebrug.

Landmachtmededeling Nr 006-66. Samenstelling commissie hogere technische vorming.

Landmachtmededeling Nr 007-66. Maximum toegelaten snelheid voor motorrijtuigen binnen legerplaatsen, kazernes, e.d. vastgesteld op 20 km/h.

Landmachtmededeling Nr 027-65. Aanwijzing tot straffen bevoegde commandanten.

Landmachtmededeling Nr 009-66. Toepassing Militair Reisbesluit; Verplaatsingskostenbesluit 1962.

Landmachtmededeling Nr 012-66. Herziening vergoeding gebruik eigen motorrijtuig en eigen rijwiel met hulpmotor ten behoeve van de dienst.

In het mei-nummer zal een begin worden gemaakt met de regelmatige publikatie van de mededelingen omtrent nieuwe voorschriften, zoals deze van de IdO worden ontvangen.

Adreswijzigingen

De aandacht wordt nogmaals erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg „De Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit *uitsluitend* kenbaar dienen te maken bij de commandant van het onderdeel, waarbij ze in onderhoud zijn gesteld. Derhalve niet *telefonisch* of schriftelijk bij de administratie van „De Militaire Spectator” of bij de Afdeling Personeelspubliciteit van het Ministerie van Defensie. De commandant van vorenbedoeld onderdeel zendt de voorgeschreven mutatie-opgave aan de Afdeling Centrale Personeelsdocumentatie van het M.v.D., waarna toezending aan het nieuwe adres volgt.

Infanteriepantservoertuig voornamelijk gevechtstransportmiddel

* * Door allerlei omstandigheden heeft in de

* Koninklijke Landmacht de mening postgevat, dat de infanteriepantservoertuigen, die thans in onze organisatie zijn opgenomen, *in beginsel* gevechtsvoertuigen zijn. Niets is minder waar en dat komt ook duidelijk tot uiting in de Memorie van Antwoord van de minister van defensie aan de Tweede Kamer, waarin staat te lezen: „*In feite zou ten aanzien van het AMX-zowel als van het YP408-voertuig ten opzichte van de infanterie voornamelijk gesproken moeten worden van een transportmiddel*”.

Ditzelfde komt tevens tot uiting in de „*Nadere richtlijnen voor het gebruik van pantserinfanterie*”, zoals die onlangs door C-1LK met instemming van de BLS zijn bekendgemaakt en waarvan is gesteld, dat zij prevaleren waar zij in strijd zouden zijn met bestaande voorschriften. Deze voorschriften zullen worden gewijzigd.

„*Het primaire doel van deze voertuigen*”, zo zeggen genoemde richtlijnen: „*is het zo ongeschokt mogelijk naar of op het gevechtsdoel brengen van de ingezeten infanterie, teneinde deze in staat te stellen, zo snel en doeltreffend mogelijk, aan haar gevechtso opdracht te voldoen*”.

De misvatting, die tot nu toe bij sommigen over het *mogelijke* optreden van pantserinfanterie bestaat, heeft tweëerlei oorzaak. In de eerste plaats hebben zij een te hoge dunk van de waarde van de karakteristieken der infanteriepantservoertuigen, die — *hoewel ontegenzeggelijk aanwezig* — veelal wordt overtrokken. In de tweede plaats houdt men in het algemeen bij het vaststellen van zijn tactische doctrines in onvoldoende mate rekening met de *werkelijke* gevechtsomstandigheden, zoals die zich in *oorlogstijd* zullen aandienen en die in *vredestijd* nooit voldoende kunnen worden nagebootst, omdat men dan uiteraard niet met scherp kan schieten.

Uiteraard betekent elke mate van *pantsering* een aanmerkelijke verbetering op het vroeger geheel onbeschermd zijn van de infanterie; het pantser van *elk* infanteriepantservoertuig biedt evenwel slechts bescherming tegen de uitwerking van lichte infanteriewapens, artillerie- en mortierscherven en enigermate tegen fall-out. Maar dan moet het ook in zijn volle omvang worden uit-

gebuit, hetgeen betekent dat de luiken gesloten moeten zijn. Ook *dán* echter gaat elk bekend pantserafweerprojectiel er nog dwars doorheen en het is daarom ontoelaatbaar de infanterie in deze „*semi soft-skin vehicles*”, zonder voldoende vuursteun van andere wapens, te laten optornen tegen gevechtsdoelen, die de tank met zijn onnoemelijk zwaarder pantser bij voorkeur uit de weg gaat. Het infanteriepantservoertuig is daarvoor niet ontworpen.

Inderdaad heeft de infanterie in haar pantservoertuigen een veel grotere armslag dan vroeger, hetgeen zich demonstreert in een grotere *snelheid* en *bewegelijkheid*. Zij is nu meer in staat in nauwe samenwerking met tanks op te treden, met een veel grotere kans op verrassing van de vijand. Maar ook hier doen zich beperkingen voor, en dit kwam onder meer tot uiting bij de laatste herfstoefeningen in Hohne, toen tanks de opdracht kregen niet harder te rijden dan 15 km, omdat de infanteriepantservoertuigen het tempo anders niet ongestraft zouden kunnen bijhouden. Het is duidelijk, dat de infanterie op deze wijze een blok aan het been van de tanks *blijft* (zij het in mindere mate dan vroeger, toen ze nog liep) en dat de tanks zodoende *wederom* meer en langer dan nodig aan het vuur van vijandelijke pantserafweerwapens worden blootgesteld, hetgeen tot onnodige verliezen aanleiding zal geven. In een geval als het onderhavige moet een tactiek worden toegepast, waarbij de karakteristieken van beide teamgenoten zoveel mogelijk tot hun recht komen. Hierover willen wij het een ander maal uitvoeriger hebben.

Zonder enige twijfel heeft de infanteriegroep een grotere *vuurkracht* verkregen in de .50 boordmitrailleur en een aantal LAW's, welke laatste overigens *eerst* nut afwerpen bij het gevecht te voet. En de .50 boordmitrailleur heeft slechts een beperkt pantserdoorboringsvermogen op relatief korte afstand; de spreiding van het wapen, gevraagd van af het rijdende voertuig, is bovendien vrij groot, waardoor aan het neutraliserend effect een niet al te grote waarde mag worden toegekend. De .50 is daardoor een wapen, dat in eerste aanleg dient om het voertuig zelf te beschermen, dan wel de uitgestegen infanterie, indien deze on-

voldoende door hulpwapens zou kunnen worden gesteund.

Hier raken wij meteen een van de essentiële punten van het infanterieoptreden: *zonder adequate steun van artillerie, mortieren, tanks en, in voorkomend geval, van luchtstrijdkrachten, is ook in het moderne gevecht geen aanval of tegenaanval mogelijk.* Op zichzelf aangewezen, heeft ingezeten infanterie geen enkel antwoord op de vijandelijke pantserafweerwapens, waarvan deze rijkelijk is voorzien en waarbij dan doorgaans ook nog moet worden gerekend op de aanwezigheid van tanks in voorste lijn. *De infanterist blijve toch met beide benen op de grond staan! Inderdaad kan hij meer dan vroeger, maar zelfs hij kan geen ijzer met handen alléén breken. Onderschatting van zijn kunnen is ongetwijfeld verkeerd, omdat dan geen volle rente van het toegenomen kapitaal zal worden getrokken; overschatting evenwel kan slechts leiden tot een domweg met het hoofd tegen de muur lopen, zonder enig ander resultaat dan eigen vernietiging.*

En dan denken sommigen bij het woord „karakteristieken” ook aan de *waarnemings- en verbindingsmogelijkheden* van het pantservoertuig, maar dat is moeilijk houdbaar. Waarneming uit een rijdend voertuig is altijd lastiger dan waarneming te voet, zelfs al zijn alle luiken open. Dit kan men daarom geen karakteristiek noemen. Dat overigens elke redelijke kans op waarneming moet worden uitgebuit is duidelijk. Verder heeft het voertuig inderdaad uitstekende, ingebouwde verbindingsmogelijkheden, maar daarover moet elk voertuig beschikken, dat op de een of andere manier kan worden geroepen aan gevechtsacties deel te nemen.

Concluderend willen wij stellen, dat de in onze landstrijdkrachten ingevoerde pantservoertuigen de infanterie inderdaad *aanmerkelijk* betere mogelijkheden bieden om haar in nauwe samenwerking met tanks te laten optreden. Zij is nu bijvoorbeeld tegen zekere gevaren beschermd, waaraan ze vroeger was blootgesteld.

Het zou evenwel onjuist zijn indien men haar, in haar voertuigen gezeten, bij het gevecht een rol zou toebedelen, die ver boven de bereikte verbeteringen uit grijpt en waarbij een gevechtsdoel op eigen kracht zou moeten worden genomen, dat tevoren niet „stormrijp” is gemaakt door de vuursteun van andere wapens, die voor elk soort van gevecht nog steeds onontbeerlijk zijn.

Dat zich omstandigheden kunnen voordoen, waarbij het infanteriepantservoertuig een meer zelfstandige functie kan en moet vervullen en bij

de uitdrukking „gevechtstransportmiddel” de nadruk meer op het woord „gevecht” komt te liggen, is onmiskenbaar. De Memorie van Antwoord gebruikt niet voor niets het woord „voornamelijk”.

Als stelregel kan worden aangenomen, dat de infanterie in de voertuigen wordt verplaatst zolang de gevechtssomstandigheden niet tot uitstijgen, al dan niet voor het gevecht te voet, nopen; *uitstijgen en zich te voet voorwaarts bewegen betekent namelijk altijd tempoverlies en dat kan vooral onder de moderne gevechtssomstandigheden funest zijn.* Wil men het woord „verplaatsen” liever vervangen door „deelnemen aan het gevecht”, omdat deze term in de officiële definitie van pantserinfanterie voorkomt, dan is ons dat om het even, mits dit niet leidt tot eisen, waaraan in de werkelijkheid nooit zal kunnen worden voldaan.

In feite geldt eenzelfde praktische overweging voor het rijden met open of gesloten luiken. Rijden met gesloten luiken noopt de man tot het aannemen van een enigszins gedrongen houding in een donker voertuig met weinig ventilatie, hetgeen vooral hinderlijk kan zijn indien bij grote droogte door het terrein moet worden gereden. *In het algemeen kan hier worden gesteld, dat de luiken slechts gesloten moeten worden gehouden als de tactische omstandigheden dit noodzakelijk maken.*

De noodzaak zich aan te passen aan de tactische omstandigheden legt, vooral bij de moderne gevechtsvoering, een grote verantwoordelijkheid op de schouders van de commandant op elk niveau; steeds minder zullen die omstandigheden voor een gehele operatie kunnen worden voorzien, aangezien ze snel volkomen kunnen veranderen. Dit is een van de redenen, waarom tegenwoordig op elk niveau steeds meer op het initiatief van de commandant moet worden vertrouwd.

Om de troepencommandant evenwel tenminste *enig* houvast te geven, volgt hier een aantal suggesties ten aanzien van het al dan niet rijden met geopende luiken en het eventueel uitbrengen van vuur uit voertuigen met andere wapens dan de boordmitrailleur. Indien hierbij uitdrukkingen als „in beginsel” e.d. worden gebruikt, dan is dat om duidelijk aan te geven dat het „absolute” in de huidige gevechtsvoering niet meer bestaat, zo dat al ooit het geval is geweest.

1. Luiken IN BEGINSSEL gesloten

a. Kort voor en tijdens de inzet van eigen kern-

wapens, indien hiervoor een waarschuwing werd gegeven.

b. Indien kan worden verwacht, dat men onder werkzaam eigen of vijandelijk artillerie- of mortiervuur kan komen, dan wel onder de werking van vijandelijke of eigen luchtstrijdkrachten en bepaalde omstandigheden, hierna gegeven in de punten 2, 3 en 4, zich *niet* voordoen. Het is duidelijk, dat gevaar voor artillerie- en mortiervuur in het bijzonder bestaat naarmate de afstand tot de vijand geringer wordt en het voertuig onder directer gevechtomstandigheden wordt ingezet. De factoren terrein en vijand, en daarbij vooral 's vijands waarnemingsmogelijkheden, spelen hier een belangrijke rol, evenals de omstandigheid dat onze potentiële vijand over een grote macht aan artillerie en mortieren beschikt, alsmede over een sterke tactische luchtmacht.

c. Indien inzet van vijandelijke kernwapens redelijkerwijze kan worden verwacht.

2. *Luiken* IN BEGINSSEL *open*

a. Bij niet-tactische verplaatsingen.

b. Bij tactische verplaatsingen, indien de omstandigheden als bedoeld onder 1 zich niet voordoen.

3. *Luiken open, gehele bemanning gereed tot vuren*

a. Indien, tijdens een verplaatsing, bedekt terrein wordt doorgeschreden waarin overvaling door de vijand mogelijk is en de infanterie om bepaalde redenen niet is uitgestegen, een en ander indien de omstandigheden, bedoeld onder 1, niet aanwezig zijn, dan wel een aan het gevaar ongeschikte rol spelen. Een voorbeeld hiervan kan zijn het doorschrijden van een dicht bos ver achter de frontlijn, indien in die omgeving eerder subversieve acties zijn gemeld.

b. Bij het doorschrijden van bebouwde kommen, ter beveiliging tegen mogelijke subversieve acties dan wel uit machtsvertoon, indien de omstandigheden als bedoeld onder 1 niet aanwezig zijn, dan wel een aan het gevaar ongeschikte rol spelen.

4. *Luiken openen indien nog niet open en gehele bemanning vuren*

a. Indien onverwacht op vijand wordt gestoten, bv. indien men in een hinderlaag valt.

b. Indien de vijand zodanig is gedemoraliseerd,

dat hij zijn heil zoekt in een verwarde, overhaaste vlucht.

c. Indien zich belangrijke gelegenheidsdoelen voordoen en het buiten gevecht stellen daarvan tenminste opweegt tegen mogelijke risico's, bv. het onder vuur nemen van een overvliegende afdeling vijandelijke helikopters.

d. Indien, tegen alle berekeningen in, tijdens de laatste fase van een aanval blijkt dat het doel niet *voldoende* is geneutraliseerd en het niet meer mogelijk is *gedekt* uit te stijgen. In feite moet dit worden gezien als een noodzakelijke wanhoopsdaad in de hoop de krijgskans hierdoor alsnog te doen keren.

Bovenstaande opsomming is niet volledig en men zal haar ook nooit volledig kunnen maken. In vele, hier niet genoemde, gevallen zal men de voor- en nadelen van een bepaalde handelwijze zorgvuldig tegen elkaar moeten afwegen; het voorzien van *alle* mogelijke situaties is bij een gevecht tussen pantserstrijdkrachten onder moderne oorlogsomstandigheden, waarbij snelheid van besluitvorming en optreden een zo overheersende rol speelt, *niet meer mogelijk*. De verantwoordelijkheid voor het volkomen onverwacht nemen van een juist initiatief komt op een steeds lager niveau te liggen, hetgeen zich weerspiegelt in de steeds hoger wordende eisen voor commandanten van hoog tot laag. Het zal er tenslotte ook toe leiden dat voor bepaalde functies, waarvoor het vroeger zeker mogelijk was, niet meer met dienstplichtig personeel zal kunnen worden volstaan.

Eén van de meest sprekende voorbeelden hiervan is het juist uitbalanceren van het risico van verliezen door het rijden met open luiken, tegen de eisen waaraan waarneming en vuuruitwerking moeten voldoen, opdat men zijn taak naar behoren zal vervullen.

Normaliter zullen bv. voertuigcommandant en/of chauffeur, ook indien de luiken voor anderen gesloten zijn, met open luik rijden. Er zullen evenwel, zoals bij de tanks, zeker tijden komen, waarbij ook *dit* niet meer mogelijk is, want een dode voertuigcommandant of chauffeur ziet óók niets meer. Het ogenblik, waarop ook voertuigcommandant en chauffeur hun luik moeten sluiten, is niet in voorschriften vast te leggen en dit is slechts één van de vele van dergelijke puzzels, waarmee men in het moderne gevecht wordt geconfronteerd.

Zij, die alleen kunnen werken als alles in de voorschriften is vastgelegd, zullen in een komende oorlog niet lang leven; hun ondergeschikten ook niet.

Het vorenstaande dient vooral met deze gedachte als basis te worden gezien.

N.B. De aandacht wordt tevens gevestigd op de volgende bijdragen elders in dit nummer: a. het referaat in de rubriek „Uit de buitenlandse vakpers”, getiteld „Het vuren uit het gepantserde personeelsvoertuig”, b. de bijdragen in de rubrieken „Meningen van anderen” en „Antwoord op meningen van anderen” onder de titel „Pantserinfanterie, component van het gevechtsteam”, c. het artikel „Pantserinfanterie - Divergerende opvattingen”.

Nieuwe uitgave

Deterrence and strategy, door A. Beaufre (vert. door R. H. Barry), 174 blz., geïll. Uitg.: Faber & Faber, Londen, 1965. Prijs: 30 sh.

Dit boek is een vertaling van het in 1964 onder de titel „Dissuasion et stratégie” verschenen werk. Terwille van de leesbaarheid werd de Engelse vertaling gebruikt. Schr., die directeur is van het Institute Français d'Etudes Stratégiques, heeft in zijn boek gebruik gemaakt van vele aan dat instituut verrichte studies. Hij zet op duidelijke wijze uiteen wat de afschrikking eigenlijk is, wat zij behelst en welke invloed zij heeft op de strategie en de oorlogvoering. Hij toont aan, dat het dank zij deze afschrikking is, dat wij nog steeds zonder oorlog met wapengeweld leven. De enige manier om deze toestand te continueren ligt in het voortdurend laten bestaan van de afschrikking.

Het boek bestaat uit een inleiding, een deel handelende over de wetten die de afschrikking beïnvloeden, een deel dat gaat over de consequenties van de afschrikking en een conclusie. In de inleiding stelt schr. onder meer, dat er over het begrip afschrikking vele misvattingen bestaan, die het beeld vertroebelen en die de politicus, d.w.z. de man, die uiteindelijk de beslissing moet nemen, een vertekend beeld van de strategische werkelijkheid geven. Schr. hoopt met zijn boek daar onder meer een eind aan te maken.

Als een belangrijke conclusie in het 1e deel komt naar voren, dat een derde nucleaire macht, zelfs al is die relatief klein in vergelijking met die van de nucleaire grootmachten, zin heeft in het kader van de afschrikking. Eén van de taken voor deze kleine macht is het handhaven van de nucleaire instabiliteit, zonder welke,

naar de mening van de auteur afschrikking bestaat. Het wegvallen van deze afschrikking zal zonder twijfel een oorlog tot gevolg hebben.

In het 2e deel beziet schr. wat de gevolgen van de afschrikking zijn op de verschillende vormen, waarin een conflict zich kan voordoen, en op de legeropbouw. Hij meent dat in strijdmacht in deze „nucleaire” tijd moet bestaan uit 3 delen: een nucleaire macht om de nucleaire afschrikking te bewerkstelligen, voorts met conventionele wapenen uitgeruste eenheden, klein maar zeer mobiel (ook door de lucht) en altijd ter beschikking, en tenslotte een nationale milizie om de verdediging in alle vormen, waarin deze zich voordoet te voeren. Deze strijdkrachten moeten nationaal blijven, ze moeten hun wortels diep in het land hebben en ten nauwste ermee zijn verbonden.

Wanneer men dit boek beziet als een weergave van de conclusies van de aan het Institute Français gemaakte studies, behoeft het geen verwondering te wekken, dan Frankrijk is overgegaan tot de vorming van zijn „Force de frappe”. Afgezien van het feit, dat de auteur duidelijk aantoont, dat Frankrijk niet handelt uit een negatieve instelling jegens zijn bondgenoten en ook niet uit een soort van ijdelheid, maar op grond van een doorwrochte beoordeling van de toestand, — waarbij het een ieder overigens vrij staat om andere factoren in te voegen of om andere conclusies te trekken — heeft dit boek grote waarde omdat het een eigen Europees geluid laat horen. Te lang hebben wij op dit gebied alleen maar geluisterd naar „de mening van anderen”. Het lezen en bestuderen van dit boek wordt dan ook van harte aanbevolen.

A.H.B.

Een richtsnoer voor de stafofficier

door J. J. M. ANTONIETTI, *Majoor van de Generale Staf*

Onze voorschriften, en de Leidraad Stafdienst in het bijzonder, besteden veel aandacht aan staforganisatie en werkwijze en aan de onderwerpen die in diverse functies moeten worden beheerst. E.e.a. wordt aan de Hogere Krijgsschool en de wapenscholen uitgebreid onderwezen. Wordt het vaktechnische aspect van de dienst op staven dan ook niet verwaarloosd, anders is het met een duidelijke omschrijving van, en indoctrinatie in, de karaktereigenschappen die de stafofficier moet bezitten en de ethische normen waarnaar hij moet handelen.

Weliswaar zijn de Krijgskundige Studiën aan de HKS doordrenkt van het belang van zuiver denken, oprechtheid en de noodzaak van het betonen van durf bij het uiten van de eigen mening, en ook wordt de noodzaak tot loyale samenwerking en onderworpenheid aan de eenmaal genomen beslissing bij voortdurend beklemtoond, doch weinig of niets staat hiervan op schrift. Het is dan ook de vraag of de kennis van deze juiste normen wel gemeengoed is, daar het aantal officieren dat aan de HKS is opgeleid maar een klein deel uitmaakt van het officierskorps van de Koninklijke Landmacht.

In tegenstelling tot bv. Britse en Amerikaanse voorschriften zijn de onze op dit gebied bepaald onvolledig. Het onderkennen van deze lacune bracht ons ertoe om te trachten uit de buitenlandse vakliteratuur een aantal citaten bijeen te brengen en te verbinden, in de hoop daarmee een beter inzicht te ontwikkelen in de houding die een stafofficier moet aannemen en uitdragen. Als stafofficiëren in de zin van dit artikel willen wij aanmerken diegenen, wier dagelijks werk het is door studie en adviezen rechtstreeks bij te dragen tot de besluitvorming van hun meerderen. De officier die zich op een staf hoofdzakelijk bezighoudt met routinehandelingen met een weinig „scheppend” karakter hebben wij derhalve niet in eerste aanleg op het oog. Natuurlijk kunnen ook de officieren van deze categorie een behoorlijke taakopvatting en stijl niet ontberen, maar wij willen hen thans niet beschouwen als stafofficiëren-in-ingere-zin.

De stafofficier

De term „staf” geeft reeds aan dat het gaat om

een dienend hulpmiddel. De staf leidt geen eigen leven, maar is een steunend instrument, dat wordt gehanteerd door een ander: de commandant.

Men is „officier” bij de getrouwe beleving van zijn Eed of Belofte. Wijlen Generaal S. H. Spoor heeft eens gezegd, dat het voor een juiste beleving van de Eed zeer belangrijk was de militaire deugden van Moed, Beleid en Trouw na te streven. Al ligt het niet in het wezen van de functie van een stafofficier dat hij deze deugden „voor de vijand” kan beoefenen, toch hopen wij aan te tonen dat zij op zijn eigen werkterrein wel degelijk moeten worden betoond. Ook de stafofficier moet zich laten leiden door de wetenschap dat het officier-zijn een beroep is:

... dat een elite kan en moet vormen van mensen voor wie de beroepspllicht eerst komt, de verplichtingen aan het gezin daarna, en de betaling eerst in laatste instantie. Een officier, die zich in zijn beroep door andere motieven laat leiden, is een slecht militair, want hij bezit geen moed en geen trouw en zijn beleid is alleen op eigenbaat gericht. [1]

Het behoeft onzes inziens geen betoog dat de stafofficier een goed officier moet zijn en dat hij zich daarin dan ook niet van zijn kameraden onderscheidt. Zijn functie brengt echter mee, dat bepaalde eigenschappen meer op de voorgrond treden en bijzondere eisen worden gesteld aan zijn instelling en manier van optreden.

De bijzondere aard van het instrument „staf” bepaalt nader hoe de daarin geplaatste officier moet optreden en welke karaktereigenschappen hij moet bezitten.

De staf als dienend instrument

Van de oorsprong van de staf bestaat de volgende aardige omschrijving:

When some unknown warrior chief asked help or advice from one of his co-belligerents, military history saw the first functioning of the military staff. [2]

Dat een staf een vrijwel onontbeerlijk instrument is werd door von Moltke (de oudere) beklemtoond met de woorden:

Es gibt Feldherren die keines Rates bedürfen, die in sich selbst erwägen und beschliessen; ihre Umgebung hat nur auszuführen. Aber das sind Sterne erster Grösse, deren kaum jedes Jahrhundert aufzuweisen hat . . .

In den allermeisten Fällen wird der Führer eines Heeres des Beirates nicht entbehren wollen. [3]

Van recente datum is de uitspraak van een voormalig Chef van de Amerikaanse Marinestaf:

There is no one human being, no matter how brilliant he may be, no matter the breadth of his experience, no matter the depth of his integrity — who is so omniscient that he can foresee all possible problems — and invariably make flawless decisions regarding the ways and means of meeting them. [4]

Nog meer van dergelijke citaten zouden kunnen worden aangehaald. Dit lijkt ons echter overbodig, daar er wel geen weldenkend militair meer zal zijn, die de noodzaak van een staf zou kunnen of willen bestrijden. Het moge echter ook duidelijk zijn dat de staf zijn noodzaak ontleent aan het feit dat een commandant niet meer alle details kan overzien en behandelen. De staf doet veel van het denk- en spuurwerk voor de commandant, zodat deze hoofd en handen vrijhoudt voor de essentiële taken van de bevelvoering. Het is om die reden dat het Amerikaanse leger de opvatting huldigt:

The commander and his staff should be considered as a single entity. [5]

Op grond van het voorgaande zouden wij een staf dan ook willen aanmerken als een collectief brein, dat van de commandant zijn impulsen krijgt.

Het optreden van de stafofficier

Bij al zijn handelingen dient de stafofficier voortdurend voor ogen te houden dat hij slechts een cel is in het collectieve brein. Hij kan hieraan dan meteen twee gevolgtrekkingen verbinden:

1. in laatste instantie draagt hij niet de verantwoordelijkheid voor het welslagen van het geheel;
2. hij kan het geheel nooit volledig overzien. De stafofficier heeft natuurlijk tegenover zijn geweten en zijn opdrachtgevers een bepaalde verantwoordelijkheid. Waarom het ons hier echter meer in het bijzonder gaat is, dat hij constant dient te bedenken dat het dragen van de verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke beslissing

nimmer de zijne is. Hij kan deze factor dan ook nooit op zijn juiste waarde schatten aangezien de last daarvan alleen op de commandant drukt. De commandant zal zich hiervan kwijten naar eigen aard en aanleg en naar de mate waarop hij beschikt over een „Funken göttlichen Gnadens“. Het *beleid* van de stafofficier moet erop zijn gericht de commandant te helpen bij het zich kwijten van diens verantwoordelijkheid.

Hiertoe is nodig dat de stafofficier zich laat leiden door zakelijke overwegingen en hoewel hij zijn eigen ervaring en inzichten tot uitdrukking moet brengen, dient hij te waken voor het berijden van zijn eigen stokpaardjes. Evenmin mag hij zijn meerderen naar de mond praten en voetstoots capituleren voor de onbewezen meningen en impulsen van zijn chefs.

„La raison n'a pas de galons“ en de staf is er immers voor om *alle* argumenten te ontleden en te verwerken. De stafofficier moet dan ook „intellectuele integriteit“ bezitten en niet schromen om als „advocaat van de duivel“ op te treden. Alleen dan, wanneer hij zijn op zakelijke gronden gevormde mening ook met verve durft en weet te verdedigen, wordt bereikt dat „du choc des opinions jaillit la vérité“. En hiertoe is dikwijls *moed* vereist; die gemakkelijker is op te brengen naarmate men zich meer ervan bewust is, dat geen enkele commandant gebaat is bij „ja-knikkers“ en de meeste chefs dergelijke figuren uiteindelijk ook niet op prijs stellen.

De CGS van het voormalige Oostenrijks-Hongaarse leger, Veldmaarschalk Conrad von Hötzendorf, zei reeds in 1909 omtrent zijn toekomstige stafofficieren:

Die Generalstabsanwärter sollen das Herz am rechten Fleck haben, sie müssen offene, gerade, männliche Charaktere, keine Augendiener, keine berechnenden Opportunitätsmenschen, keine Kriecher und Speichellecker nach oben sein. Sie müssen den Mut der eigenen Überzeugung haben, aber auch das soldatische Gefühl, sich dort, wo der Dienst es gebietet, der berufenen höheren Meinung zu unterwerfen und dieser nach besten Kräften zu dienen, auch dann, wenn sie von der ihrigen abweichen sollte . . . Stellenjäger, Streber nach Schein und Ausserlichkeiten, Menschen, die mit Neid den Weg ihrer Kameraden verfolgen, kann ich nicht brauchen . . . [6]

Uit dit citaat blijkt ook duidelijk dat het nooit goed kan zijn om als uiting van morele moed à tort et à travers aan zijn eenmaal ingenomen standpunt te blijven vasthouden. In dat geval zou men er blijk van geven de factor „verantwoordelijkheid van de commandant“ niet te

kunnen begrijpen of aanvoelen. Hierboven vermeldden wij reeds dat een stafofficier een probleem nooit geheel kan overzien. Dit te bedenken kan hem helpen bij het zich onderwerpen aan een andere mening.

Nadat hij de gelegenheid heeft gehad zijn standpunt te verdedigen moet de stafofficier loyaal meewerken aan de verwezenlijking van de beslissing. Doet hij dit met al zijn krachten, ook wanneer de beslissing afwijkt van zijn eigen inzichten, dan betoont hij de militaire deugd van *trouw*.

Zou men uit angst voor „een slechte noot” nalaten een aanbeveling te doen waarvan men weet of vermoedt, dat zij wel eens niet zou kunnen stroken met een favoriete opvatting van zijn chef, of zou men „om der lieven vrede wille” eerder overstag gaan dan voor een goede besluitvorming noodzakelijk is, dan blijft men ernstig in gebreke zowel waar het betreft *moed*, *beleid* als *trouw*.

Wij doen er goed aan ons het woord ter harte te nemen, dat Generaal von Seeckt — zij het in ander verband — eens sprak:

Furcht war stets ein schlechter Ratgeber und Angst ist keine Weltanschauung. [7]

M.b.t. deze *trouw* zouden wij nog willen signaleren, dat dit niet alleen een deugd is die uitsluitend t.a.v. onze meerderen moet worden betoond. Ook ondergeschikten en lagere eenheden mogen deze van ons verwachten. De commandanten en hun staven ontleen de reden van hun bestaan aan het feit dat er een „troep” is; van het bestaan daarvan moeten wij ons dus wel steeds bewust zijn.

Het werken in een staf

Hiervoor stelden wij reeds dat een stafofficier vrijwel nimmer een probleem in zijn geheel kan overzien. Dit noopt tot overleg met, en raadplegen van, anderen. Veelal zullen zich bij dit overleg verschillen van opvatting openbaren, temeer daar het zeer menselijk is het eigen facet van het vraagstuk het belangrijkste te achten.

Teneinde voltooid stafwerk te kunnen leveren moeten deze meningsverschillen in eerste aanleg door de stafofficiëren zelf worden opgelost. Het bereiken van een aanvaardbaar compromis heeft niet te maken met gemis aan morele moed. Het „collectieve brein” zou immers in gebreke blijven, indien ieder verschil van mening aan de chef staf of de commandant ter beslissing zou worden voorgelegd.

Het is dus een eis dat de stafofficier de bereidheid en het vermogen bezit om met anderen samen te werken. Een staf functioneert niet als hij alleen maar bestaat uit eigengereide „primadonna's”. De stafofficier dient onzes inziens ervan uit te gaan dat zijn gesprekspartners tenminste even competent en oprecht zijn als hijzelf. Vandaar dat hoffelijkheid, tact en de bereidheid een ander aan te horen en te respecteren noodzakelijke eigenschappen zijn voor de stafofficier. Nog meer klemmt dit voor officieren die deelnemen aan interservice- of internationaal overleg of op dergelijke staven werkzaam zijn. In deze gevallen krijgt men te maken met bepaalde krijgsmachtdeelgevoeligheden, afwijkende nationale karaktertrekken of staatkundige opvattingen. Geestelijke souplesse en enig diplomatiek talent zijn dan waardevolle eigenschappen.

Waar onder hoogspanning wordt gewerkt ontstaan spanningen die tot bittere wrijving kunnen leiden. Wanneer men zich indringend in een vraagstuk heeft verdiept loopt men de kans zichzelf of het belang van het probleem te overschatten.

Ogeruimdheid en gevoel voor humor zijn haast onontbeerlijk om de problemen tot hun juiste proporties terug te brengen. Wanneer men de moeite neemt zichzelf met de ogen van een ander te bezien en dan hartelijk kan lachen, wordt de kans op overschatting van eigen belangrijkheid aanzienlijk minder.

De stafofficier dient gebruik te maken van de mogelijkheden die het systeem hem biedt; d.w.z. dat hij gebruik moet maken van de veelheid aan kennis, talent en goede wil die in een staf is verzameld. Het is dan ook beter dat hij zich afvraagt wie hij allemaal erbij kan betrekken, dan wie hij wel buiten het vraagstuk kan laten. Reeds Salomon zei: „De overwinning ligt in de veelheid van raadgevers” (Spreuken, 24). Hoe meer argumenten bij de overwegingen worden betrokken, hoe meer het collectief brein tot zijn recht komt.

De stafofficier zal dikwijls kennis nemen van zaken van zeer vertrouwelijke aard. Hij bedenke dat hij hiervan alleen kennis krijgt uit hoofde van zijn functie en niet op basis van persoonlijke verdienste. Discretie is dan ook één van zijn deugden.

De commandant en zijn staf

What a staff appreciates is that it should receive clear and definite instructions and then be left alone to work out the details without interference. [8]

De commandant geeft — al dan niet via een chef-staf — de nodige impulsen en richting aan zijn staf. Indien hij zijn staf competent en betrouwbaar acht dient hij hem ook te vertrouwen. Doet hij dit niet dan dient hij overplaatsingen te bewerkstelligen. Wil een commandant optimaal rendement hebben van zijn collectief brein, dan beschouwt en behandelt hij zijn staf ook metterdaad als zijn „alter ego”.

Een goede en juist gehanteerde staf ontlast de commandant van detail- en routinewerkzaamheden waardoor hij de gelegenheid krijgt zijn oor bij de troep te luisteren te leggen. Eén van de grootste frustraties voor een staf ontstaat echter indien de commandant met zijn ondercommandanten dan op basis van het „ouwe-jongens-onder-elkaar-systeem” een vraagstuk „uit den zadel beslist”. Een vroegere Duitse CGS — Generaloberst Ludwig Beck — zei dienaangaande reeds in 1935:

Der früher mit Recht gepriesene coup d'oeil, das sogenannte 'blitzartige Erfassen des Augenblicks', kann sicher in manchen Lagen der Landkriegführung auch in Zukunft noch von hoher Bedeutung sein, er ist aber allgemein, zum mindesten in höheren Führergraden, von geringerem Wert als die aus klarer, scharfsinniger, alle Möglichkeiten erschöpfender Gedankenarbeit gereifte Erkenntnis der Erfordernisse der Lage. [9]

Vijfentwintig jaar later werd echter nog het volgende advies neergeschreven:

He merely must be careful that, in such interviews, he does not confuse the work of his general staff by committing himself on matters which are already being processed through staff channels. Since most of his principal subordinates have either general staff officers of their own or junior officers acting in a similar capacity, a certain discretion in withholding decisions is understood and accepted. The facts that a commander is aware of his point of view, is taking up the matter personally, and will be seeing him again shortly usually satisfy any subordinate, however self-important and self-opinionated, unless he is trying to secure some illegitimate advantage. In these circumstances the commander is wise to postpone decision. [10]

Concluderend zouden wij willen stellen dat, wil een commandant zijn grote gaven van hoofd en hart volledig tot gelding brengen, het in zijn eigen belang is zich te verzekeren van een goede staf en hem juist te gebruiken.

Samenvatting

Met het voorgaande betoog hopen wij genoeg-

zaam te hebben aangetoond dat een stafofficier een cel is in het „collectieve brein” van de commandant. Teneinde die functie naar behoren te vervullen dient hij de persoonlijke militaire deugden van Moed, Beleid en Trouw te beoefenen. Voor het harmonisch functioneren van een staf is het noodzakelijk dat het karakter van de stafofficiëren wordt gekenmerkt door:

- de gave om te kunnen samenwerken;
- hoffelijkheid;
- tact;
- opgeruimdheid;
- gevoel voor humor;
- discretie.

De stafofficiëren onder de lezers zullen geen moeite hebben gehad een groot aantal van de hier opgesomde voortreffelijke eigenschappen bij zichzelf te onderkennen.

Vermoedelijk zullen de niet-stafofficiëren zich dan afvragen waarom zij van de aanwezigheid van deze deugden zo weinig bespeuren. Wellicht kan het voor beide groepen nuttig zijn tot slot kennis te nemen van een uitspraak van von Seeckt over de geschiedenis van de Duitse Generale Staf:

... sie würde eine Geschichte stiller, sachlicher Arbeit sein, sie würde von Überhebung und stolzer Bescheidung, von Eitelkeit und Neid, von allen menschlichen Fehlern, vom Kampf zwischen Genie und Bürokratie, über die tiefsten Gründe zu Sieg und Niederlage erzählen, sie würde manchen Nimbus erblassen lassen und würde der Tragik nicht entbehren. [11]

Literatuur

1. L. Huizinga — *Gesprek met de Generaal*. P. N. van Kampen & Zn. N.V., Amsterdam.
2. J. D. Hittle — *The military staff*. Harrisburg (1949)2.
3. *Moltkes militärische Werke*, dl 4. Berlijn (1911).
4. A. Burke — *Marine Corps Gaz.* (1964)12.
5. *FM 101-5, Staff organization and procedure*. Dept. of the Army (1954).
6. H. Teske — *Die silbernen Spiegel*. Heidelberg (1952)40.
7. H. von Seeckt — *Gedanken eines Soldaten*. Berlijn (1929)74.
8. A. Wavell — *Generals and Generalship*. Londen (1941)11.
9. H. Teske — *Die silbernen Spiegel*. Heidelberg (1952)44.
10. E. Dale en L. F. Urwick — *Staff in organization*. New York (1960)90.
11. H. von Seeckt — *Gedanken eines Soldaten*. Berlijn (1929)159.

Het storen van een vernielingsplan door de vijand

door W. VAN DER HEEM, Luitenant-Kolonel der Infanterie
en G. C. BERKHOF, Kapitein der Genie

Uitgangspunten

1. De vijand kan de uitvoering van een vernielingsplan storen door:

- a. bruggen voortijdig te vernielen met als doel onze troepen partieel te verslaan of het aantrekken van reserves te belemmeren (interdictie);
- b. bruggen d.m.v. snelle, verrassende acties onbeschadigd in eigen hand te nemen om zijn opmars te bespoedigen.

Ad a

Het voortijdig vernielen van bruggen wordt hier slechts besproken voor geladen vernielingen. Als meest waarschijnlijke mogelijkheden van vijandelijk optreden worden in dit geval door ons onderkend:

— het vernielen van bruggen door de uitwerking van vijandelijk vuur op de ladingen door aanvallen met jabows, artillerievuur en kernwapens;

—aanvallen van speciale tr, gevechtswimmers, drijvende mijnen e.d.

Daar het echter bij de laatste mogelijkheid niet veel uitmaakt of de bruggen geladen zijn of niet, daar de speciale troepen zelf springmiddelen zullen meenemen, zullen wij deze buiten beschouwing laten.

Ad b

Indien de vijand bruggen onbeschadigd in handen tracht te krijgen met het doel zijn opmars te vergemakkelijken kan hij gebruik maken van aanvallen met:

- verkenningsdetachementen,
- parachutisten en luchtlandingstroepen,
- speciale troepen, partizanen e.d.

Deze mogelijkheden zullen elders meer in detail worden besproken.

2. De kwetsbaarheid van geladen vernielingen is zelfs na het instellen van stadium 2 betrekkelijk gering.

Doordat springstof vrijwel ongevoelig is voor schokken en hitte, is de kwetsbaarheid voornamelijk gelegen in de slagpijpjes. Worden deze

door scherven of projectielen geraakt, of aan hittestraling van kernwapenexplosies blootgesteld, dan zullen zij detoneren, waarbij in het geval van een elektrische ontstekingsleiding (ringleiding) de uitwerking beperkt blijft tot de getroffen slagpijpjes.

Bij een slagsnoer-ringleiding zullen, door de overdragende werking van het slagsnoer, alle slagpijpjes detoneren.

Zolang de slagpijpjes *niet in* de ladingen zijn aangebracht (stadium 1) zullen deze ladingen echter niet exploderen en dan is het dus uitgesloten te achten dat een brug *voortijdig wordt vernield*.

Zijn de slagpijpjes *in* de ladingen aangebracht (stadium 2) en worden zij door scherven of projectielen getroffen, dan explodeert bij elektrische ontsteking één lading, en bij slagsnoer- of dubbele ontsteking exploderen alle ladingen. In het eerste geval wordt de brug beschadigd en in het laatste geval zelfs volledig vernield. De kans dat dit gebeurt lijkt ons echter gering, omdat de slagpijpjes nog slechts een zeer klein „doel” vormen. Voor hittestraling zijn in de ladingen geplaatste slagpijpjes vrijwel niet tot detonatie te brengen, aangezien zij door de springstof worden geïsoleerd. In de literatuur zijn door ons geen gevallen aangetroffen waarbij geladen bruggen voortijdig door vijandelijke vuuruitwerking zijn vernield.

3. Effectief vijandelijk ingrijpen op ter vernieling voorbereide bruggen is alleen mogelijk zolang de vernielingsvoorbereiding nog niet tot stadium 2 is gevorderd.

Bruggen kunnen door de vijand met succes worden aangevallen indien:

- a. de genietroepen bezig zijn met het aanbrenge van de ladingen;
- b. de ladingen zich nog niet in stadium 2 (scherpgesteld) bevinden.

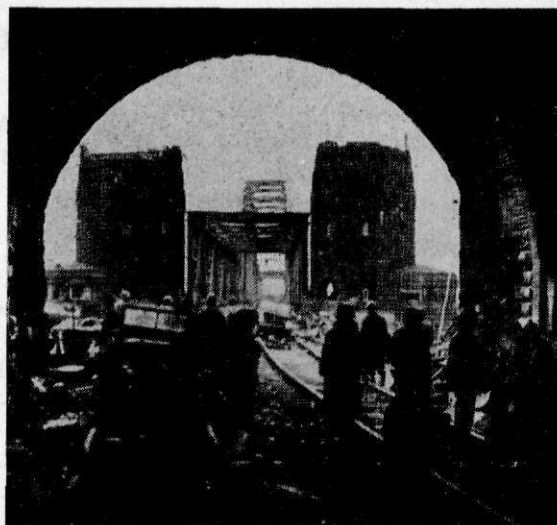
Als maatregel tegen ingrijpen van de vijand tijdens het laden dient het vernielingsdetachement, direct na aankomst op het object, de zogenaamde *noodladingen* te plaatsen. Dit zijn de kisten met de voor het laden benodigde springstof en eventueel aan te brengen mijnen, die tegen de

meest kwetsbare punten van de brugconstructie worden geplaatst. Ontsteking van deze ladingen in noodgevallen zal de brug weliswaar in de meeste gevallen niet volledig vernielen, doch wel beschadigen.

Vijandelijk ingrijpen is eveneens mogelijk als het aanbrengen van de ladingen tot stadium 1 is gevorderd en niet direct is overgegaan op stadium 2. De noodladingen hebben dan vrijwel geen effect meer, omdat de springstof voor het laden eruit is genomen, zodat de brug pas kan worden vernield nadat is overgegaan op stadium 2. Dit duurt, afhankelijk van de brugconstructie, weersomstandigheden e.d., 5 à 20 minuten. Hierbij moet echter rekening worden gehouden met het feit dat de vernielingsploeg in de meeste gevallen niet kan overgaan op stadium 2, indien de brug onder gericht vijandelijk infanterievuur ligt, omdat dan de ladingen onbereikbaar zijn geworden. Hiervan zijn in de literatuur zeer veel voorbeelden te vinden; o.m. was dit het geval bij de brug te Nijmegen op 19 sept. 1944.

Wenst de tactische commandant dus dat een brug, om elke mogelijkheid van voortijdige vernieling uit te sluiten, tot stadium 1 moet worden voorbereid, doch dat deze niet onbeschadigd in 's vijands handen mag vallen, dan dient een veiligheidsbezetting te worden aangewezen. Deze heeft dan een moeilijke taak. Indien wij bijvoorbeeld voor een bepaalde brug aannemen dat het van stadium 1 naar stadium 2 overgaan 10 minuten duurt en dat het terrein het de vijand mogelijk maakt om van 300 yards af gericht infanterievuur op de brug af te geven, dan moet deze veiligheidsbezetting de vijand op een „afstand” van „10 minuten en 300 yards” kunnen zien aankomen indien zij een gevecht wil vermijden. Dit zal in de praktijk zeer moeilijk zijn. In dat geval dient de veiligheidsbezetting een dusdanige sterkte te hebben dat de vijand gedurende 10 minuten kan worden verhinderd gericht infanterievuur op de brug af te geven. De terugkeer van het gedeelte van de veiligheidsbezetting, dat zich op de vijandelijke oever bevindt, moet na het springen van het object afzonderlijk worden geregeld, eventueel met behulp van lichte overgangsmiddelen op een ander punt van de rivier.

4. Als meest waarschijnlijke vijandelijke methoden om bruggen onbeschadigd in handen te krijgen, moeten worden aangemerkt aanvallen met verkenningsdetachementen, speciale troepen of partizanen, en luchtlandingstroepen.

Afb. 1 De brug bij Remagen

a. Verrassend optredende verkennings- of voorhoededetachementen hebben in het verleden meermalen kans gezien om d.m.v. een „coup-de-main” bruggen onbeschadigd in handen te krijgen. Behalve het in de inleiding van het eerste artikel gegeven voorbeeld, moge in herinnering worden geroepen de brug over de Rijn te Remagen, die, alhoewel zich nog een deel van de Duitse troepen op de westelijke oever bevond, werd genomen door een doorgestoten Amerikaans voorhoededetachement (zie afb. 1) [1]. Het succes van deze acties is meestal gelegen in het feit dat, door moeilijkheden van de identificatie van (gecamoufleerde) gevechtsvoertuigen, de veiligheidsbezetting pas merkt dat het vijand betreft op het moment dat deze het vuur opent. Dan is het echter te laat om nog tot stadium 2 over te gaan.

b. Ook blijkt zeer veel gebruik te zijn gemaakt van speciale troepen, partizanen of saboteurs. Zo maakten de Duitsers in 1940 voor de verovering van o.a. de Maasbruggen gebruik van het „Bat. zur besonderen Verwendung nr 100”. Speciale patrouilles van dit bataljon, meestal gekleed in misleidende of nagmaakte uniformen, opereerden hiertoe in nauwe samenwerking met de tactische operaties van de meer „normale” onderdelen.

Bij Gennep gelukte een dergelijke overval, die werd uitgevoerd met „namaak”-marchaussees, die zogenaamde krijgsgevangenen begeleidden, waardoor een pantser trein achter de Nederlandse stellingen kon optreden. Bij andere bruggen konden de overvalpatrouilles meestal slechts op

het laatste moment worden afgewezen; en enkele gevallen vlogen zij zelfs met de bruggen in de lucht.

In de loop van de Tweede Wereldoorlog werd door de Duitsers ook de „Division Brandenburg” voor dit doel ingezet. Formaties van deze divisie deden o.a. geslaagde overvallen op bruggen in Nederland (Julianakanaal), Denemarken (Belt), België, Frankrijk en Rusland [2]. Deze troepen maakten eveneens gebruik van misleidende „Überwurf”-uniformen en traden op in het kader van operaties van het geregelde leger. De detachementen waren meestal van geringe sterkte: „Their job in securing a bridge was almost done if they succeeded in removing the explosive charges” ([2], blz. 63).

Commandotroepen, aan geallieerde zijde ingezet om belangrijke doelen in vijandelijk gebied te nemen, traden, vooral na 1942, in grotere groepen op. Vermoedelijk hierdoor werd geen gebruik gemaakt van misleidende uniformen. Vermeldenswaard zijn de overvallen op bruggen bij Leonardo in Sicilië [3] en bij Nenate in Italië [4].

Partizanen en verzetstrijders werden in de Tweede Wereldoorlog voornamelijk ingezet voor het vernielen van bruggen en het op andere wijze storen van verbindingswegen. In een eventueel toekomstig conflict zouden echter partijgangers kunnen worden gebruikt om overvallen te doen op brugbeveiligingen.

Het grootste gevaar van aanvallen met speciale troepen schuilt o.a. in het element verrassing, dat volledig door hen kan worden uitgebuit door juiste keuze van aanvalsrichting en -tijdstip. Ook wordt vaak de verrassing verhoogd door gebruik te maken van misleidende uniformen. Hierbij kan men zelfs zóver gaan dat men het uniform van de tegenpartij aantrekt, zoals werd gedaan door een gedeelte van Skorzenys troepen, die bij het Ardennen-offensief tot taak hadden de Maas-bruggen te nemen, de zogenaamde „Operation Greif” [5].

Ook kan van eventuele vluchtelingenbewegingen gebruik worden gemaakt door het uniform geheel of gedeeltelijk te vervangen door burgerkleding.

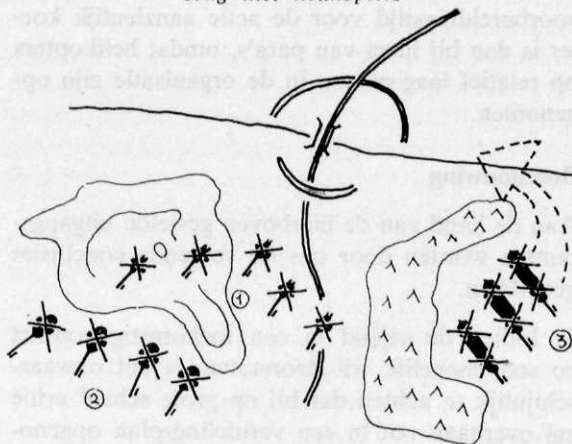
Het is overigens sterk de vraag of een toekomstige tegenstander wel tot zulke vër gaande maatregelen behoefte te besluiten. Door het verschil in taal, kleding en uitrusting van NAVO-partners, kan op laag niveau al verwarring genoeg ontstaan. Welke pelotonscommandant kan op dit moment bv. op enige afstand het verschil vast-

stellen tussen een Oostduits en een Westduits legeronderdeel?

c. Veelvuldig zijn ook *parachutisten* en *luchtlandingstroepen* ingezet om bruggen onbeschadigd in handen te krijgen. Daarbij varieerden de sterkte van operaties van enkele divisies, tot acties ter grootte van een peloton. Het bekendste voorbeeld van een grote operatie is ongetwijfeld de operatie „Market-Garden”, waarbij drie divisies de overgangen over het Maas-Waalkanaal, Maas, Waal en Rijn dienden te nemen. Ter illustratie van acties in kleiner verband moge worden verwezen naar de operatie „Amhurst” op 8 april 1945, uitgevoerd door 2 bataljons Franse para's, die tot doel had 21 bruggen in Drente te vermeesteren [6]. E.e.a. is in de literatuur uitgebreid beschreven, zodat nadere beschouwing hier achterwege kan blijven. Wel moge nog worden vermeld het bezetten van de Orne-bruggen in Normandië door delen van de 6e luchtlandingsdivisie. Hierbij werden met veel succes zweefvliegtuigen („gliders”) gebruikt, die letterlijk boven op de stellingen van de veiligheidsbezettingen werden gedirigeerd [7], waarbij een na-deel van acties met parachutisten, zijnde het verzamelen van de verspreid neergekomen troepen, wel zeer radicaal werd vermeden.

Dit voordeel is overigens ook aanwezig indien in plaats van zweefvliegtuigen *helikopters* worden gebruikt. Deze kunnen ter verovering van een brug worden ingezet als geschetst in afb. 2. Daarbij kunnen wij de volgende fasen onderscheiden: (1) helikopters met mitrailleurs en raketten bewapend nemen de veiligheidsbezetting van een brug onder vuur en neutraliseren deze; (2) zwaardere helikopters, die hierop direct volgen, brengen vuursteungroepen met mitrail-

Afb. 2 Methode van aanvallen ter verovering van een brug met helikopters

Afb. 3 Helikopter ontlad manoeuvre groepen (Herkenning)

leurs en tlv's ter plaatse; (3) transporthelikopters voeren manoeuvre groepen aan die, na het verlaten van het toestel, onmiddellijk het object over de grond aanvallen (zie afb. 3).

Dit soort aanvallen heeft, evenals het optreden van speciale troepen, een zeer plotseling karakter, te meer daar de aanvalsrichting geheel willekeurig kan worden gekozen. Bij oefeningen van het Amerikaanse leger zou zijn gebleken dat het tijdsverloop tussen het op het doel hoorbaar worden van de laagvliegende helikopters en het moment dat de manoeuvre groepen hun aanval beginnen, slechts 1¼ minuut behoeft te bedragen [8].

Ook al nemen wij een veelvoud van deze tijd, dan nog zal overgang van stadium 1 naar stadium 2 bij de meeste objecten al niet meer mogelijk zijn, zodat de vijand goede kansen worden geboden het object onbeschadigd in handen te krijgen.

Een ander voordeel van helikopters is, dat de voorbereidingstijd voor de actie aanzienlijk korter is dan bij inzet van para's, omdat helikopters op relatief laag niveau in de organisatie zijn opgenomen.

Beschouwing

Aan de hand van de hierboven gestelde uitgangspunten worden door ons de volgende conclusies getrokken.

1. Indien de vijand in een toekomstig conflict zo snel mogelijk wil doorstoten, is het onwaarschijnlijk te achten dat hij op grote schaal ertoe zal overgaan om in een vernielingsplan opgeno-

men bruggen voortijdig te vernielen. Zou hij dit toch willen, dan is de kans dat hem dit gelukt door vuuruitwerking op in stadium 2 (scherpgesteld) gebrachte vernielingen, gering te achten.

2. De vijandelijke mogelijkheden om verrassende aanvallen op bruggen te doen, met het doel deze onbeschadigd in handen te krijgen, zijn zeer groot. Als meest waarschijnlijke mogelijkheden zijn door ons onderkend:

a. *optreden van speciale troepen.* Door de relatief lange voorbereidingstijd, die acties van dit soort eenheden meebrengen, zal naar onze mening in snel verlopende mobiele gevechten de inzet van deze troepen beperkt blijven tot operaties in de beginfase van een conflict;

b. *aanvallen van verkenningsdetachementen* zijn doorlopend mogelijk, vooral bij beweeglijk gevoerde gevechten. De kans van slagen van deze aanvallen zal worden vergroot, indien NAVO-troepen van verschillende landen in één gebied opereren. Dit in verband met de moeilijke identificatie van vriend en vijand;

c. *met aanvallen van luchtlandingstroepen* dient eveneens steeds rekening te worden gehouden. Door de voortdurende verbetering van de helikopters en het feit dat steeds meer toestellen in de organisaties worden opgenomen achten wij dit soort aanvallen het meest gevaarlijk.

3. Door het verrassende karakter van de hierboven geschetste aanvallen is het vrijwel uitgesloten dat de „bevoegd c” of de c-veiligheidsbezetting een vijandelijke aanval dusdanig tijdig kan onderkennen dat een in stadium 1 (veilig) gestelde vernieling, nog kan worden vernield, in-

dien geen verdedigingsmaatregelen zijn genomen. De reden hiervan is, dat het object onder vuur zal liggen voordat volledig is overgegaan op stadium 2 (scherpgesteld).

Aanbevelingen

Uitgaande van deze conclusies, achten wij de volgende aanbevelingen gewenst.

1. Het aantal vernielingen dat niet direct na het aanbrengen van de ladingen wordt gesteld, dient, waar mogelijk, te worden beperkt.

2. Moeten toch objecten worden open gehouden voor eigen troepen, dan waren deze bij voorkeur voor te bereiden tot stadium 2 (scherpgesteld). Ter bewaking van de ladingen en ontstekingsleidingen kan in dit geval worden volstaan met een veiligheidsbezetting van geringe sterkte. Het door genietroepen laten beveiligen van objecten, ook al zijn deze voorbereid tot stadium 2 (scherpgesteld), moet worden afgeraden, daar deze qua uitvoering en opleiding minder voor dit doel geschikt zijn en over weinig tijd beschikken i.v.m. het voorbereiden van andere vernielingen.

3. Wenst de tactische commandant, om elke mogelijkheid van voortijdige vernieling uit te sluiten, dat een object slechts tot stadium 1 wordt voorbereid en geeft hij tevens aan dat het niet onbeschadigd in vijands handen mag vallen,

dan dient een veiligheidsbezetting te worden aangewezen die het object *kan verdedigen*. Dit vergt naar schatting, afhankelijk van de aard van het object, een versterkt pel tot een compagnie infanterie, eventueel, waar mogelijk, versterkt met antitankwapens en luchtdoelgeschut.

4. Ter vergemakkelijking van de taak van de veiligheidsbezetting is het wenselijk dat aan onderdelen, die over een te vernielen brug teruggaan, wordt opgedragen of verzocht om tijdig een lso naar de brug te zenden. Dit vergemakkelijkt de identificatie vriend-vijand ten zeerste. E.e.a. lijkt ons zelfs noodzakelijk indien het een onderdeel van een andere NAVO-partner betreft.

Literatuur

1. D. D. Eisenhower — *Kruistocht door Europa*, Heinemann, Den Haag (1950)402.
2. O. Heilbrunn — *Warfare in the enemy's rear*. Allen & Unwin, Londen (1963)60.
3. H. St. Geroge Saunders — *The green baret*. Landsborough, Londen (1959)138.
4. F. H. Zaddach — *Britische Kommandotruppen und Kommandounternehen im Zweiten Weltkrieg*. Wehr u. Wissen, Darmstadt (1964)88.
5. C. Foley — *Commando extraordinary*. Ballantine Books, New York (1957)91.
6. B. Koning — *De bevrijding van Nederland 1944-'45*. Callenbach, Nijkerk (1960)137.
7. C. Wilmot — *The struggle for Europe*. Londen (1952)265.
8. H. H. Howze — *Army* 14(1963)(2)50.

Als het getij verloopt, moet men de bakens verzetten

door J. M. SECRÈVE, *Luitenant-Kolonel der Koninklijke Marechaussee*

Als wij de vormen van doelgerichte samenwerking nagaan, zouden wij waarschijnlijk constateren, dat de georganiseerde actie zo oud is als de mensheid zelf. Vermoedelijk beperkten deze georganiseerde acties zich tot bepaalde vormen, zoals het gezamenlijk ten strijde trekken, het in stamverband feestvieren en situaties waarbij de stam als rechtbank optrad. In de loop van de tijd ziet men echter dat een doelmatig organisatiepatroon zich voorlopig vrijwel beperkte tot de militaire samenwerking.

Bovendien merkt men op dat zelfs tot in de 18e eeuw de politieke activiteit zich meestal nog in een aanzienlijk lager stadium van ontwikkeling bevond, waar het accent meer lag op het benutten van individuele kansen, en dat de aanstelling vaak afhankelijk was van familie- en standrelaties.

In de loop van de 18e en de 19e eeuw vinden wij ook in de niet-militaire organisaties een steeds sterker wordend streven naar een straf gerichte organisatievorm. De westerse wereld werd gekenmerkt door een groeiende waardering voor het rationele denken, welke wijze van denken uiteraard grote invloed had op de aanpak in de organisatie. Men kreeg aandacht voor het hoe en waarom van het doelgericht handelen van de mens in organisatorisch verband. Men zocht naar verbeteringen in aanpak en controle en in het bijsturen tot een effectieve inzet van steeds grotere aantallen individuen. Het doel was groepen te vormen die effectief in de gewenste richting samenwerkten.

De interesse voor de georganiseerde individuen beperkte zich tot de wijze waarop zij het meest doelmatig konden worden ingezet. De individuen waren volmaakt ondergeschikt aan het doel van de organisatie en het menselijk aspect werd niet gehonoreerd. De mens was object geworden en werd, zonder rekening te houden met persoonlijke motieven en oriëntatie, alleen zakelijk gehanteerd. Inschakeling van het persoonlijk motief bij de arbeid werd zonder meer genegeerd. Het handelen van de mens verliep vrijwel alleen via het toedienen van prikkels. In feite een meer mechanisch dan menselijk systeem, waarbij van

de aanvang af de aandacht op een verbetering van de controletechnieken bleef gericht.

In de militaire organisatie had deze ontwikkeling zich op een eerder tijdstip voltrokken. Een doorlopende greep op de man, het van moment tot moment in de hand houden en besturen van de individuen was het doel. En men trachtte dit te verwerkelijken door verdeling van de troep in overzichtelijke onderdelen, door een versterkte hiërarchie en door ver doorgevoerde „drill”. Frederik de Grote formuleerde zijn inzichten als volgt: „Een soldaat moet zijn officieren meer vrezen dan de vijand”. Voor nachtelijke aanvallen voelde deze koning niets, omdat ...” die Dunkelheit ... allerhand desordres nach sich ziehet, und weil viele Soldaten ihr devoir nicht anders tun, als wenn man sie unter Augen hat und sie die Strafe fürchten müssen”. Zelfs zag de koning kans om gepreste, voormalige vijandelijke soldaten in te schakelen en in het gareel te houden. Hoe beter de greep op zijn mannen werd, des te minder waarde hechtte hij aan de goede wil en de overige morele kwaliteiten.

Maar heden ten dage zijn wij, door de grote ingewikkeldheid, de ver doorgevoerde specialisatie en mechanisatie en de noodzakelijke grote spreiding van doelen, veel afhankelijker van een positieve motivatie van onze mensen. Wij verwachten van hen, dat zij hun plicht zullen doen, ook zonder dat zij onder de ogen van hun directe commandant zijn.

Terugkerend tot ons uitgangspunt kunnen wij dus zowel in de burgerlijke als in de militaire organisatie een sterk streven naar een mechanische, verzakelijkte hantering („Verdinglichung”) van de mens waarnemen.

Geen wonder dat de mens, die in de vorengeschetste situatie was betrokken, zich niet innerlijk gedrongen voelde zich zo goed mogelijk in te zetten voor de organisatie waarvan hij deel uitmaakte. Een andere reactie was ook nauwelijks te verwachten. De mens werd louter gezien als een verlengstuk van de te hanteren wapens of machines en behoefde slechts routinehandelingen te verrichten, die door veelvuldige herhaling waren ingeslepen.

Ondanks de grote vooruitgang die met deze aan-

pak ten aanzien van doelmatigheid en produktiviteit was verkregen, bleek een verdere vooruitgang geblokkeerd door de overmatige waardering van het organisatiebelang bij gelijktijdig vrijwel negeren van het belang van het individu. Maar hoe was men gekomen tot de hiervoor geschetste aanpak? Het antwoord hierop kan slechts zijn, dat achter elke handeling of beslissing van de leiding een veronderstelling over de aard en het gedrag van de betrokken mensen schuil gaat, zowel nu als in het verleden. Men meent met een vrij grote mate van nauwkeurigheid het menselijk gedrag te kunnen voorspellen. De veronderstellingen omtrent het menselijk individueel gedrag, waarvan men in vorenvermelde situatie was uitgegaan, kunnen als volgt worden geformuleerd.

a. Normaal gesproken heeft de mens een hekel aan werken en derhalve zal hij dat, waar mogelijk, trachten te vermijden.

b. In verband met de onder a vermelde instelling moet men de mens onder strakke leiding tot een zo goed mogelijke inzet in de richting van het organisatiedoel dwingen, bv. door middel van het dreigen met sancties en het uitoefenen van een scherpe controle.

c. Men zal tevens rekening ermee houden, dat de gemiddelde mens leiding vraagt en verantwoordelijkheid wenst te vermijden. Naar verhouding heeft de mens weinig ambities en zoekt vóór alles naar zekerheid.

Een verklaring voor de geschetste vooronderstellingen betreffende het menselijk gedrag kan men slechts vinden in de lang voorbije situatie waarin zij zijn ontstaan.

In die tijd kende de mens in zijn werksituatie vrijwel geen bescherming. De werkgever had een bijna onbepaalde macht en kon zijn werknemers naar believen straffen of ontslaan. Sociale zekerheid was nog een veraf gelegen ideaal. En in zo'n situatie streeft de mens naar de grootst mogelijke zekerheid. Dat is dan het voornaamste motief dat hem tot handelen aanzet. In dergelijke omstandigheden is het dragen van verantwoordelijkheid en daarmee de noodzaak om te beslissen, en de kans om fouten te maken, niet iets waarnaar men vol verlangen uitziert. De apathie en de ongeïnteresseerdheid waren een gevolg van de situatie en niet, zoals vele topleiders meenden, inherent aan de menselijke natuur. Het gevolg van de indrukken die de topleiding kreeg, was de neiging tot uitoefening van een strakke, dwingende leiding, die haar steun kon vinden in het dreigen met sancties en een scherpe controle. En

deze, de zekerheid van het individu aantastende, situatie motiveerde de ondergeschikte om te doen wat van hem werd verlangd, maar dan ook liefst niet meer, want dan liep men de kans op glad ijs te komen met alle daaraan verbonden mogelijke gevolgen.

Pas toen de sociale zekerheid van de ondergeschikten door allerlei overheidsmaatregelen steeds groter werd, werd langzamerhand aan de geschetste dwingende en uiterst straffe vorm van leiding geven veel van zijn waarde ontnomen. Dit maakte uiteraard de zaak voor de leider moeilijker. De hechte greep op de ondergeschikte werknemers begon te verslappen. Ontslag zonder gerechtvaardigde gronden, lichaamsstraffen, inhouding van loon, ongemotiveerde beperking van vrije tijd enz., waren niet meer mogelijk. De vraag deed zich voor hoe men in de gewijzigde omstandigheden, waarin een aantasting van de zekerheid van de werknemers steeds minder mogelijk werd, deze mensen nu weer kon motiveren tot een zo efficiënt mogelijke inzet.

In de jaren '20 resulteerde het groots opgezette onderzoek bij de Hawthorne-Works in Chicago in een baanbrekende impuls voor de verandering van de inzichten omtrent de verhouding mens-organisatie. Men ontdekte de „informele organisatie”, een netwerk van sociale betrekkingen tussen en binnen de kleine groepen van de personeelsbezetting, dat geheel los staat van de formele personeelsschema's van de organisatie. Men bemerkte dat de effectieve inzet van de man sterk afhangt van de sociale erkenning van zijn werk en de teamgeest die in zijn groep is opgewekt. Men begon in te zien, dat de mens in hoge mate wordt beïnvloed door zijn relaties met collega's en door persoonlijke problemen binnen en buiten de organisatie.

Het omstreeks 1940 ingeleide tijdperk der „human relations” kenmerkte zich door een stormachtige ontwikkeling. Men ging in zeer veel organisaties het zwaartepunt van de aandacht verleggen naar de menselijke factor in het bedrijf, in de hoop daarmee de produktie op te voeren, hetgeen in vele gevallen gelukte.

Maar nieuwe inzichten werden veelal te oppervlakkig verwerkt ten aanzien van de gehele bedrijfssituatie en de te snelle en niet geheel verantwoorde toepassing moest wel tot teleurstellingen leiden.

Het gaat er natuurlijk niet om, van het bedrijf één grote, gelukkige familie te maken. En uiteraard kunnen chefs overleg plegen met hun ondergeschikten. Dat wil echter niet zeggen, dat zij zich bij het groepsbesluit hebben neer te leg-

gen. Uiteindelijk blijft de chef toch verantwoordelijk voor de genomen beslissingen.

Overdrijving van de „human relations”-opvatting heeft terecht zeer veel verzet ondervonden. De weegschaal dreigde nu naar de andere zijde door te slaan. De doeleinden van de organisatie liepen het gevaar ondergeschikt te worden gemaakt aan de behoeften en belangen van het individu.

Duidelijk is gebleken dat andere wegen moeten worden gezocht die zullen leiden naar een betere integratie van de organisatie-eisen en de behoeften van de mens in die organisatie. Daarmee is de „human relations”-opvatting niet veroordeeld. Slechts haar toepassing was nog te weinig verantwoord. Men trachtte de „human relations” te integreren op basis van de oude vooronderstellingen omtrent het menselijke, individuele gedrag. Men bleef daarbij echter vasthouden aan de eerder vermelde basisstellingen:

- a. de mens heeft een hekel aan werken en zal dit zo mogelijk trachten te vermijden;
- b. derhalve zijn strakke, dwingende en dreigende leiding en een scherpe controle noodzakelijk;
- c. de gemiddelde mens vermijdt bij voorkeur verantwoordelijkheid, wordt liever geleid, heeft weinig ambities en zoekt voor alles naar zekerheid.

Maar, zoals wij reeds stelden, de gemiddelde mens kon — in het verleden — in zijn onzekere situatie moeilijk een andere indruk vestigen dan de bovenvermelde. Want het dragen van verantwoordelijkheid, en derhalve het noodzakelijk hanteren van verkregen bevoegdheden en het plegen van initiatief, voeren altijd een factor van onzekerheid ten aanzien van de afloop in en dit werd nu in bovengeschetste situaties dus zoveel mogelijk vermeden.

De honorering van de menselijke kant in de personeelsvoering gedurende de laatste dertig jaren is een belangrijke stap vooruit geweest. Maar wij staan nu voor een moeilijk te nemen hindernis wanneer wij verder willen zonder onze oude vooronderstellingen, neergelegd in de reeds meermalen vermelde basisstellingen, los te laten en zonder naar een nieuwe fundering te zoeken. Want op de fundamente van een oud patriciërshuis kan geen moderne bungalow worden gebouwd. De basisvormen zijn zo afwijkend, dat men op de oude grondvesten alleen maar weer zo'n typisch huis „oude stijl” kan optrekken. De toeneming van de kennis omtrent het menselijke gedrag, verkregen uit wetenschappelijk onderzoek, heeft de formulering mogelijk gemaakt

van een aantal stellingen die wetenschappelijk meer verantwoord zijn dan de oude hypothesen. Enkele van deze stellingen zouden als volgt kunnen luiden.

1. De mens heeft geen afkeer van werken. Lichamelijke zowel als geestelijke inspanning gericht op het werk zijn even natuurlijk als spelen en rusten. Afhankelijk van de omstandigheden kan werk een bron van voldoening zijn of als een straf worden ondergaan.
2. Ook zonder argwanende controle en strafdreiging kan de mens zich inzetten voor de organisatiedoelstellingen, mits hij op grond van zijn inzet een honorering kan verwachten die aan zijn eigenwaarde en status tegemoetkomt.
3. Het vermijden van verantwoordelijkheid is geen aangeboren menselijke eigenschap. Onder de juiste omstandigheden zal hij niet slechts verantwoordelijkheid aanvaarden maar haar zelfs zoeken, als zij maar een mogelijkheid vormt voor een verwerkelijking van zijn behoefte aan eigenwaarde, status en zelfontplooiing.
4. Een creatief vermogen is niet slechts weggelegd voor enkele begenadigden, maar een potentiële eigenschap van velen.

Helaas wordt, bij de huidige vorm van leiding geven, van deze vermogens van de gemiddelde mens slechts voor een deel gebruik gemaakt. De genoemde vooronderstellingen wijzen op het feit, dat de menselijke samenwerkingsmogelijkheden niet worden begrensd door de menselijke natuur, maar door de vindingrijkheid van de leiding bij het ontdekken van de wegen tot realisering van de mogelijkheden van haar menselijk materieel. En bij het zoeken naar die wegen dient men niet slechts feitelijkheden te constateren, maar men moet tevens trachten door te dringen tot de oorzaken van waargenomen onvolmaaktheden. Mensen die door de organisatorische situatie niet in staat zijn voldoening te vinden voor de behoeften die op dat moment belangrijk voor hen zijn, gedragen zich lusteloos, traag, passief, zijn gekant tegen veranderingen, tonen een tekort aan verantwoordelijkheidsgevoel en hebben onredelijke financiële eisen. Maar van nature zijn de mensen niet passief of gekant tegen de doelstellingen van de organisatie; alleen de onprettige ervaringen die zij meemaakten hebben hen zo gemaakt. Alle voor een goede uitoefening van hun taak noodzakelijke voorwaarden zijn in hen aanwezig.

Enkele belangrijke zaken voor het personeel zijn bv.: organisatieleiding en beleid, vaktechnisch deskundige leiding, salaris, menselijke verhou-

dingen tussen chef en ondergeschikten; dus in het algemeen de werkomstandigheden. Deze serie factoren brengt de mens echter niet tot een enthousiaste doeltreffende inzet. Honorering van de genoemde punten voorkomt slechts een ontevreden sfeer en vormt dus slechts een goede basis om verder te bouwen.

Maar de kracht om uit deze basis, uit deze neutrale sfeer, verder te kunnen stoten wordt slechts geput uit de situatie die ontstaat wanneer de mens in organisatorisch verband, dus tussen andere collega's, voelt dat hij wat betekent, dat men vertrouwen in zijn capaciteiten stelt, dat men hem daarom in zijn positie verantwoordelijkheid durft te geven zonder hem voortdurend op de vingers te kijken, dat men zijn zienswijze, zijn mening over het werk waarvoor hij staat gaarne verneemt en daarmee rekening houdt. Wanneer hij voelt — omdat men dit openlijk er-

kent en uitspreekt — dat hij meetelt, dat men hem op zijn plaats waardeert en dat men hem niet graag zou missen, wanneer hij deze sfeer proeft, zowel van de zijde van zijn chefs als van de kant van zijn collega's, dan zijn alle gunstige voorwaarden aanwezig, om hem te stimuleren tot een optimale prestatie.

Zulk een situatie kan slechts zo goed mogelijk worden gecreëerd door een chef, die inzicht in deze dingen heeft omdat hij zich van nature voor zijn mensen interesseert.

Literatuur

- C. Argyris — *Personality and organization*.
Cartwright en Zander — *Group dynamics*.
J. A. A. van Doorn — *Sociologie van de organisatie*.
D. McGregor — *De menselijke kant van het ondernemen*.
L. Th. H. S. Kortbeek — *De geestelijke stabiliteit*.
M. Scott Mijers — *Who are your motivated workers*.
Harvard Bus. Rev. (1964)(1/2)1

Verbindingen in theorie en praktijk

door F. J. G. STERKENS, *Majoor van de Verbindingsdienst, Leraar HKS*

(Slot van blz. 375/1965)

Radio is op alle bevelsniveaus en voor velerlei doeleinden in gebruik. Dit neemt niet weg dat de radio vooral het verbindingsmiddel is voor de gevechtseenheden op brigadeniveau en lager. Door de mechanisatie van deze eenheden is het vrijwel uitgesloten dat het peloton, de compagnie, het bataljon en de brigade een opdracht kunnen uitvoeren zonder over bijzonder betrouwbare verbindingen te beschikken. En wie in dit verband over „verbindingen” spreekt, zegt: radio-verbindingen. „Vuur én beweging én (radio-)verbindingen”, het beginsel dat voorheen reeds voor de cavalerie-eenheden gold, geldt thans voor elke eenheid die aan het mobiel gevoerde gevecht deelneemt. Dit massale gebruik van de radio in de gevechtseenheden, is het gevolg van het feit dat radio mobiel kan worden gebruikt. Dat de radio overigens gemakkelijk is af te luisteren, te peilen en te storen, wordt daarbij — noodgedwongen — voor lief genomen. Een beter alternatief is er niet. Teneinde deze bezwaren, die aan het gebruik van de radio zijn verbonden, zoveel mogelijk te ondervangen, is het gebruik ervan sterk gereguleerd. En deze regels en voorschriften blijken in de praktijk nu vaak de oorzaak ervan te zijn dat de radioverbindingen niet naar wens van de gebruikers functioneren. Zij leggen wel bepaalde beperkingen op aan het gebruik, maar mogen echter in géén geval afbreuk doen aan het doel van de radioverbindingen: een snel en soepel middel voor de bevelvoering.

Verbindingsbeveiliging

De radio is relatief het meest onveilige verbindingsmiddel dat in de krijgsmacht wordt gebruikt. Men moet aannemen dat de vijand elke radiouitzending afluistert. Men kan wel veronderstellen dat de vijand dat niet zal doen óf dat hij dat niet kan, maar wanneer doet hij het dan wél? Het is onprettig dat wij rekening moeten houden met de meest ongunstige situatie. Maar op welk ander militair gebied doen wij dat niet? Men dient te bedenken dat de vijand niet uitsluitend zijn gegevens put uit de inhoud van de per radio verzonden berichten. De vijand verwerft gegevens en inlichtingen alléén al uit het feit dat

de radio wordt gebruikt. Hij analyseert het aantal in bedrijf zijnde stations, de aard en de omvang van het berichtenverkeer, de lokatie en de verplaatsingen van de stations enz. Daaruit haalt hij voortdurend belangrijke gegevens, ook al zou hij niet erin slagen de feitelijke inhoud van de berichten te achterhalen.

De voornaamste problemen voor elke commandant met betrekking tot het gebruik van de radio zijn daarom:

- het beperken van het gebruik van de radio;
- het zo veilig mogelijk overbrengen van de berichten.

Het gebruik van de radio

Alvorens dieper op bovengenoemde problemen in te gaan, verdient het aanbeveling stil te staan bij het gebruik van de radio in het algemeen. Op grond van de „pro's” en „contra's” van de radio is de radio het aangewezen verbindingsmiddel voor mobiele situaties; hij is het verbindingsmiddel dat zal worden gebruikt *tijdens het voeren van het gevecht*. En dat „voeren van het gevecht” dient dan zo letterlijk mogelijk te worden opgevat. De radio is het „gevechtsmiddel” voor het direct leiding geven aan, en het coördineren van, het optreden van pantserinfanterie-, cavalerie- en gemechaniseerde artillerie- en genie-eenheden. Buiten het gevecht, tijdens periodes van rust, consolideren, onderhoud, hergroeperen en verzamelen, behoort met alle beschikbare personele en materiële middelen te worden getracht „de radio's uit de lucht te krijgen” en de radioverbindingen door andere, bv. lijn- en ordonansverbindingen, te vervangen.

Boven brigadeniveau, alsmede voor logistieke eenheden, is de radio veel minder geschikt. Op dat niveau, resp. voor deze eenheden kan de radio niet veel meer zijn dan een noodverbindingsmiddel, dat in gebruik is voor de tijd dat andere middelen nog niet beschikbaar zijn of beslist niet kunnen worden gebruikt. Zodra andere verbindingsmogelijkheden bestaan behoren deze radioverbindingen, met een stand-by-opdracht, te worden gesloten.

Radiostilte

Indien men het over het beperken van het gebruik van de radio heeft, dan komt direct „radiostilte” om de hoek kijken. Dit is een veel en graag gebruikt bevel om de onveilige radio enigmate te temmen. Welbeschouwd is het belang van radiostilte in beginsel even groot als verkenning, beveiliging, camouflage. In een gegeven situatie moet een commandant zich afvragen wat het meest belangrijk is: goede bevelvoeringsmogelijkheden (goede radioverbindingen) óf geheimhouding. Naarmate de commandant geheimhouding (verrassing) belangrijker vindt, zal hij zijn radio's meer beperkingen opleggen. Naarmate hij verbindingen noodzakelijker vindt zal hij meer concessies doen aan de verrassing en de geheimhouding. De commandant laat datgene, wat in een bepaalde situatie het zwaarst dient te tellen, ook het zwaarst wegen.

Ideaal is het indien in situaties waarin een eenheid *niet* aan het gevecht deelneemt (verblijf in een concentratie- of een verzamelgebied, tijdens een verplaatsing), het gebruik van de radio wordt verboden. Moet een dergelijke eenheid in actie komen dan kan het radiosysteem, afhankelijk van de in dat geval bestaande behoefte aan verbindingen, geleidelijk aan in bedrijf komen. Sommige radionetten zullen op een vroeg, andere netten op een later tijdstip nodig zijn. Een generaliserend „radiostilte tot . . .” zal in de praktijk vrijwel nooit voldoen. Samen met de G3 zal de verbindingsofficier meestal een meer genuanceerd plan moeten opstellen.

Het radioberichtenverkeer

Uitgaande van de gedachte, dat de radio het verbindingsmiddel is voor de gevechtseenheden *tijdens* het gevecht, is het niet moeilijk het berichtenverkeer over de radio te analyseren. Op brigadeniveau en lager speelt het gevecht zich vrijwel af onder oog en oor van de vijand. Het berichtenverkeer zal dan uitsluitend radiotelefonisch worden afgewikkeld tussen de commandant en zijn ondercommandanten. De berichten hebben betrekking op aangelegenheden die (vrijwel) direct moeten gebeuren, dan wel zojuist zijn gebeurd. Voor de vijand hebben deze berichten zeer geringe of in het geheel geen waarde. Zijn reactie kan in feite géén invloed meer hebben. *Het is daarom aanvaardbaar het berichtenverkeer in het gevecht te behandelen als „ongeclassificeerd”; deze berichten kunnen, zonder noemenswaard eigen nadeel, in klare taal worden*

overgebracht. Het accepteren van deze gedachte kan het berichtenverkeer tijdens het gevecht bijzonder versnellen. In vele gevallen wordt momenteel aan de berichten, die betrekking hebben op het gevecht, een te hoge classificatie gegeven. Dat leidt tot problemen ten aanzien van vercijferen en coderen en bijgevolg tot veel vertraging. Het bovenstaande is zeker géén „vrijkaartje” voor een ongebreideld open berichtenverkeer. Behalve de bovenbedoelde „uitvoeringsberichten” zullen er ook altijd berichten blijven die een meer „voorbereidend” karakter hebben. Deze berichten zullen vrijwel altijd geclassificeerd zijn. En indien deze berichten per radio moeten worden verzonden, zullen ze steeds volgens de classificatie moeten worden vercijferd of gecodeerd. Wel moet men bedenken dat op brigadeniveau en lager alléén tactische codes beschikbaar zijn en dat deze codes ten hoogste confidencieel zijn! Op brigadeniveau en lager kunnen derhalve per radio uitsluitend berichten met de classificatie confidencieel of lager worden verzonden. Geheime berichten móeten per ordonnans worden overgebracht, tenzij de commandant, incidenteel, toestemming verleent om zo'n bericht, confidencieel gecodeerd, per radio over te brengen.

Radio-berichtenwisseling

Alvorens deze beschouwingen over de radio te besluiten nog een enkel woord over de berichtenwisseling over (tactische) radionetten. Het is duidelijk dat de over te brengen gesprekken (bevelen en meldingen) kort en bondig moeten zijn geformuleerd. Het is niet te accepteren dat over radio uitvoerig van gedachten wordt gewisseld, laat staan wordt gediscussieerd! Op een radioverbinding tussen een chef en een aantal ondergeschikten behoort *in beginsel* alléén door de chef te worden gesproken. De ondergeschikten spreken alleen wanneer hen wordt gevraagd een bevel te bevestigen of een melding te doen. Aldus wordt voorkomen dat een radionet wordt „dichtgepraat”. Een radionet dient zo weinig en zo kort mogelijk te worden gebruikt. Dan kan degene, die moet spreken, zulks steeds direct doen, zonder op anderen te moeten wachten.

De lezer zal intussen hebben begrepen dat op het radionet in het gevecht géén plaats is voor het telegram (geschreven bericht). Het verkeer geschiedt direct radiotelefonisch en persoonlijk tussen de bij het gevecht betrokken commandanten (en staffunctionarissen), dus op dezelfde manier als men de telefoon hanteert en gebruikt. Hooguit maken de sprekers kleine notities van hetgeen

ze gaan zeggen of hebben gezegd (bij de telefoon schrijft men toch ook geen telegrammen). De gehele situatie leent zich trouwens niet voor het uitgebreid schrijven, administreren en overbrengen van telegrammen. E.e.a. kost veel tijd, maar bovendien zijn de personen aan de radio-installaties niet opgeleid om telegrammenverkeer correct af te wikkelen.

Blijft er dan nog wel plaats voor het telegram? Alle berichten die een afzender, om welke redenen dan ook, niet persoonlijk kan of wil overbrengen, kan hij vastleggen in een telegram. Een dergelijk telegram zal volgens de gestelde regels

(via S1 of Distributiecentrum) uiteindelijk belanden bij een berichtenkantoor. Dit kantoor zorgt dan wel dat het op de veiligste en snelste wijze de geadresseerde(n) bereikt.

Naschrift van de redactie

Nu deze serie van drie artikelen over „Verbindingen in theorie en praktijk” met bovenstaand artikel is afgesloten, zal de Inspecteur van de Verbindingsdienst binnenkort zijn visie op deze materie geven. (De eerste twee artikelen zijn verschenen in *Mil. Spect.* 134(1965)(4)156;(8)371).

BANDEN 1965

De geheel linnen banden voor de jaargang 1965 zijn thans direct leverbaar. De prijs bedraagt f 3,75 per stuk.

Levering uitsluitend na vooruitbetaling per giro (nr 4 47 15) of per postwissel. Bestellingen te richten aan:

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.
Zwarteweg 1 - Den Haag

Pantserinfanterie

Divergerende opvattingen

door J. VAN GOLEN, *Kolonel der Infanterie*

Gedurende de Tweede Wereldoorlog — maar vooral daarna — is men tot de ontdekking gekomen dat de infanterie drastisch moest worden gemoderniseerd, hetgeen heeft geleid tot het hendaagse begrip pantserinfanterie. Een duidelijk concept voor deze vernieuwing ontbrak en thans blijkt uit publikaties en anderszins, dat de opvattingen omtrent het optreden van moderne infanterie nogal uiteenlopen en dat zij dit mogelijkwijz in de toekomst nog meer zullen gaan doen. De oorzaak van dit verschil in opvattingen is vermoedelijk te zoeken in de verscheidenheid van ervaringen, in de afgelopen Wereldoorlog opgedaan door de toen oorlogvoerende landen. Vooropgesteld dient te worden dat in de Tweede Wereldoorlog slechts een schuchter begin is gemaakt met hetgeen heden ten dage onder pantserinfanterie wordt verstaan. De Duitsers hadden in hun pantserformaties „Panzergranadiere”, de Engelsen beschikten in hun tankdivisies over „Motorbattalions”.

Mede door het invoeren van de tactische atoombom zijn vele landen overgegaan tot het ombouwen van hun infanterie tot pantserinfanterie, zonder dat dit aan de praktijk van de oorlog is getoetst. Men leest wel dat de Israëliërs deze nieuwe soort van infanterie in de Negev zouden hebben ingezet; stafofficieren van dat land hebben mij verzekerd dat in die gevechten door de infanterie geen pantservoertuigen zijn gebruikt.

Door het gebrek aan oorlogservaring met moderne pantserinfanterie zijn opvattingen hierover opgebouwd uit theoretische analyses, gekoppeld aan allerlei ervaringen van de jongste wereldoorlog. Dat deze wijze van benadering van een probleem allerlei gevaren inhoudt, is reeds vaker gebleken. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het verschil in opvatting ten aanzien van het gebruik van tanks tussen Duitsers en Fransen in 1940, welk theoretisch verschil in opvatting in de praktijk resulteerde in de Franse nederlaag.

Men vraagt zich nu af of bij de theoretische ontwikkeling van ideeën omtrent het optreden van pantserinfanterie wellicht een analoge fout zou kunnen worden gemaakt. Er beginnen zich op dit

terrein namelijk twee duidelijk verschillende stromingen af te tekenen.

De meest geavanceerde van deze stromingen wil pantserinfanterie, die de tanks overal op het gevechtsveld kan volgen, daar kan blijven en zodanig is gebouwd en bewapend, dat zij aan het gevecht kan deelnemen, zonder dat de voertuigbezetting uitstijgt. Dit stelt hoge eisen aan de mobiliteit, vuurkracht en bescherming.

De meest behoudende stroming wil pantserinfanterie, die weliswaar de tanks op het gevechtsveld kan volgen, maar onder vrijwel alle omstandigheden uitstijgt om het gevecht te voet te voeren. Dit stelt hoge eisen aan de mobiliteit, maar veel lagere aan de vuurkracht en de bescherming. Uit de aard der zaak is tussen deze beide uitersten een aantal varianten mogelijk.

Hoe zijn deze opvattingen of, beter gezegd, deze verschillen in opvatting, ontstaan? Om hierop antwoord te geven, moeten wij teruggrijpen op de verscheidenheid aan ervaringen, door de diverse oorlogvoerende landen in de Tweede Wereldoorlog opgedaan.

Een land als Duitsland, dat zijn onnoemelijke ervaring in Rusland opdeed, kwam aanvankelijk tot de ontdekking dat pantserformaties, die diep in het vijandelijk gebied waren doorgestoten, steeds weer voortijdig moesten stoppen om de veel trager oprukkende infanterie in de gelegenheid te stellen mee te komen. Maar meer nog werd in het laatste deel van de oorlog, toen met weinig troepen grote frontbreedten moesten worden gehouden, behoefte gevoeld aan beweeglijke infanterie. Zo'n ervaring brengt mee, dat men bijna vanzelfsprekend komt tot een zeer mobiele, krachtig bewapende, en goed gepantserde infanterie.

Het zou te ver voeren een uitgebreide beschouwing te houden over de relatie „mobiliteit-vuurkracht-bescherming”, het is echter duidelijk dat met de Duitse opvatting een verhoudingsgewijze zwaar voertuig van de band moet rollen, ondanks het feit dat bij hen de sterkte aan bezetting zeker geen doorslaggevende factor zal zijn.

De Fransen, hoewel minder extreem dan de Duitsers, hellen ook wel naar deze ideeën over. Toch willen zij een mogelijk gevecht te voet, gesteund door de boordwapens van de voertuigen, niet uitsluiten. De relatie „mobiliteit-vuurkracht-bescherming” zal hier dus weer een andere worden dan bij de Duitsers, omdat men per voertuig meer personeel moet gaan vervoeren.

Lijnrecht tegenover de Duitse, staan de Engelse en Amerikaanse opvattingen. De Engelsen hebben bij hun langdurige oorlogsvoering in de woestijnen van Noord-Afrika nooit zo'n sterke behoefte gevoeld aan begeleidende infanterie voor hun tankformaties. Voor zover deze behoefte bij lange achtervolgingsgevechten wel aanwezig was, werd hieraan voldaan door het inschakelen van speciaal voor dit doel in de organisaties opgenomen transportbataljons. De voertuigen van deze bataljons waren voldoende terreinvaardig om de nodige troepen door de meeste woestijntypes te verplaatsen. Een factor, die mede de hedendaagse opvattingen van de Engelsen bepaalt, is zeker niet in de laatste plaats hun traditionele behoudendheid. Toch heeft ook het Britse leger voor zijn infanterie een terreinvoertuig ingevoerd. De infanterie die met deze voertuigen is uitgerust, is bedoeld om de tanks te kunnen volgen en op tijd het gevechtveld te kunnen bereiken om daarna het infanteriegevecht geheel te voet te voeren. Het hierbij noodzakelijke uitstijgen geschiedt bij de Engelsen nog steeds betrekkelijk ver naar achteren en de beslissing tot uitstijgen wordt op een vrij hoog niveau (brigade of hoger) genomen. De pantserinfanterievoertuigen nemen normaliter niet aan het gevecht deel.

Hoewel de opvattingen van de Amerikanen niet geheel met die van de Engelsen parallel lopen zijn deze, zij het dan om gedeeltelijk andere motieven, tot dezelfde oplossing gekomen. Zoals bekend, stellen de Amerikanen zeer hoge eisen aan de vervoerbaarheid door de lucht en het amfibisch vermogen van bepaalde types voertuigen. Hun oorlogservaring in de Pacific en hun huidige „world wide commitments” zullen daar-

aan niet vreemd zijn. Het zijn vooral hun amfibische eisen die aan vele van hun voertuigen een doosachtig uiterlijk geven en het zal duidelijk zijn dat deze rechte vlakken hun pantserinfanterievoertuigen niet ideaal maken voor een optreden op het gevechtveld.

Het zal tevens duidelijk zijn dat deze beide extra eisen de relatie „mobiliteit-vuurkracht-bescherming” rechtstreeks beïnvloeden.

De Amerikanen komen dan ook — evenals de Engelsen — tot een soort van uitstijggebied, met dit verschil dat zij geneigd zijn dit uitstijgen door een lager niveau, maar dan niet lager dan een bataljonscommandant, te laten beslissen.

De opvattingen omtrent het tactisch gebruik van pantserinfanterie liggen dus ver uit elkaar. Met opzet zijn ze hier erg zwart-wit geschetst, om het principiële verschil duidelijk te laten uitkomen. Welke de juiste oplossing is, kan alleen in een daadwerkelijke oorlog worden uitgemaakt.

Bij de Koninklijke Landmacht beschikt men over twee types pantserinfanterievoertuigen en met deze voertuigen zal nog vele jaren moeten worden gewerkt. De relatie „mobiliteit-vuurkracht-bescherming” van deze voertuigen ligt vast. Men kan daarmee dus op een bepaalde wijze optreden.

Zij voldoen zeker niet aan de extreem Duitse opvatting, maar er kan meer mee worden gedaan dan de Engels-Amerikaanse opvatting aangeeft. Het optimale gebruik ligt wellicht ergens in het midden en het is vastgelegd in voorlopige voorschriften.

Maar de ideeën over het tactisch gebruik van pantserinfanterie blijven evolueren en het is dus zeer goed mogelijk dat de troepencommandant, die in oorlogstijd met deze onderdelen moet opereren, reeds nu bepaalde inzichten over deze materie heeft en deze mét en ín zijn onderdelen toepast. En indien de hogere commandant met die inzichten akkoord gaat zullen de bestaande voorlopige voorschriften met spoed moeten worden herzien.

Hawk

het grond-lucht geleide wapen tegen laag vliegende vliegtuigen

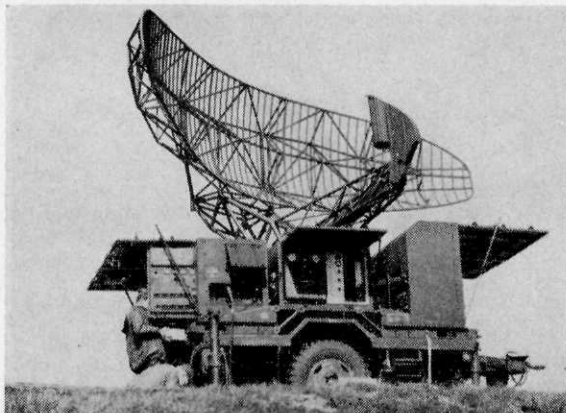
door C. A. M. POUBLON, Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

Het wapen

De verdediging tegen vijandelijke aanvallen met laag vliegende vliegtuigen vormt een groot probleem. Verdedigingsmiddelen hiertegen vormen vliegtuigen, conventioneel luchtafweergeschut en grond-lucht geleide wapens. Het Hawk grond-lucht geleide wapen is speciaal ontworpen om snelle, laag vliegende vliegtuigen, zowel bemand als onbemand, te onderscheppen. Het heeft tevens bewezen in staat te zijn op korte afstand geleide wapens van het type „Honest John” te kunnen onderscheppen en vernietigen. Het Hawk-systeem is, gezien zijn mobiliteit, in eerste instantie ontworpen voor het leger, doch kan tevens worden ingezet om een verdediging door middel van Nike-projectielen te completeren; de Nike is immers beperkt in zijn mogelijkheden tegen laag vliegende vliegtuigen.

Het Hawk-systeem is ontworpen door de „Raytheon Manufacturing Company” in Waltham, Massachusetts; thans bouwen vijf Europese landen het Hawk-systeem in licentie. In 1951 is een begin gemaakt met de ontwikkeling van het Hawk-systeem. Het eerste projectiel werd in 1955 afgevuurd. De naam Hawk betekent „Homing all the way killer”. Het Hawk geleidingssysteem is een „semi-active homing system”, waarbij het doel wordt belicht door een „continuous wave radar energy”, uitgestraald door „tracking radars” op de grond. Het doel zal wat van deze energie reflecteren, die door het projectiel, dat is uitgerust met een ontvanger, wordt opgevangen.

Afb 1 Pulse Acquisition Radar (PAR)

Op deze ontvangen energie geleidt het projectiel zich naar het doel. Wij zullen thans eerst de hoofdcomponenten aan een korte beschouwing onderwerpen.

1. Radars

a. PULSE ACQUISITION RADAR (PAR) (afb. 1)
Het driedimensionale radarbereik wordt aan een Hawk-systeem gegeven door de Pulse Acquisition Radar. De radar is gemonteerd op een „pallet” dat op een trailer is geplaatst. Tijdens de operatie kan de radar op de trailer gemonteerd blijven. De radar werkt met een „coscant square antenna”. De detectiemogelijkheid van de radar is meer dan voldoende om de mogelijkheden van het systeem maximaal te benutten. Deze radar is bestemd voor detectie van doelen op middelbare hoogte.

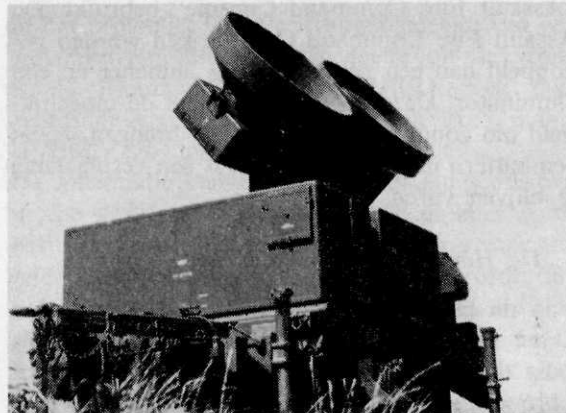
b. CONTINUOUS WAVE ACQUISITION RADAR (CWAR)

Ter verhoging van de mogelijkheid om doelen op zeer geringe hoogten te onderscheppen heeft men de Pulse Acquisition ondersteund met de CWAR, die op het Doppler-effect berust. De radar beschikt over 2 antennes, één zend- en één ontvangantenne. De detectiemogelijkheid is goed; in het bijzonder van laag vliegende vliegtuigen. De CWAR is gemonteerd op een trailer.

c. HIGH POWER ILLUMINATOR RADAR (HIPIR) (afb. 2)

„De op een trailer gemonteerde Target Illumi-

Afb. 2 High Power Illumination Radar (HIPIR)

nator Radar bestraalt het doel met „continuous wave” energie. Op de door het doel gereflecteerde energie zal het projectiel zich naar het doel geleiden. De detectiemogelijkheid is een klein reflecterend oppervlak op grote afstand. Per Hawk-batterij zijn 2 illuminator radars ingedeeld, één voor elke lanceersectie.

d. RANGE ONLY RADAR (ROR)

De Range Only Radar is aan het Hawk-systeem toegevoegd ter verhoging van de „electronic counter measures” (ECCM) mogelijkheid. Wanneer de HIPIR wordt gejammed geeft de ROR toch afstandsinformatie waardoor de HIPIR en de raket toch op het doel blijven gelockt. Deze radar geeft, zoals de naam reeds vermeldt, slechts afstand tot het doel en is, evenals de CWAR en de HIPIR, gemonteerd op een trailer.

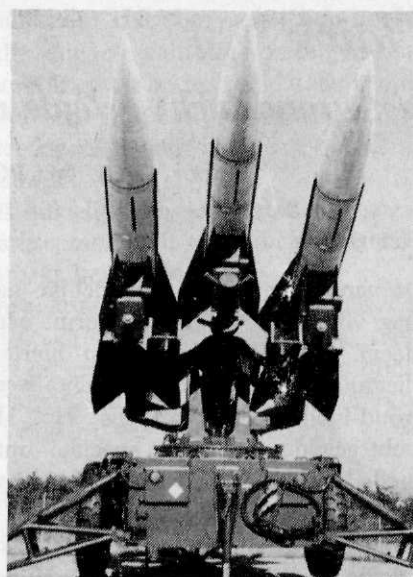
2. Battery Control Centre (BCC)

In het BCC worden alle gegevens van de diverse apparatuur verwerkt en wordt bepaald welk doel wordt aangevallen. Hier wordt ook het uiteindelijke vuurbevel gegeven. Twee doelen kunnen tegelijkertijd worden onderschept. Het Battery Control Centre is ondergebracht in een metalen cabine, de „Graig Shelter”. De functie van de BCC is detectie, indentificatie, doel-toewijzing aan een bepaalde „firing section” en het afvuren van een projectiel. De bezetting van het BCC bestaat uit 5 man, nl.: 1 Tactical Control Officer (TCO), 1 Tactical Control Assistant (TCA), 1 Azimuth Speed Indicator Operator (ASI operator), 2 Firing Console Operators (FCO). Het BCC kan worden vervoerd op een 2,5-tons truck of door een helikopter. In het BCC bevinden zich het tactische Control Panel, 1 Azimuth Speed Indicator en 2 Firing Consoles.

Bij verplaatsing gedurende het gevecht wordt de „Assault Fire Command Console” gebruikt. De Assault Fire Command Console kan worden gekoppeld aan een generator, een launcher en een illuminator. Deze combinatie schept de mogelijkheid om zonder BCC vuur uit te brengen, zodat een batterij in staat is om tijdens een verplaatsing te blijven vuren.

3. De Hawk Launcher (afb. 3)

Van de Hawk Launcher kunnen 3 projectielen 5 sec na elkaar worden afgevuurd. Hij is volledig draaibaar in azimuth en van 71 mills tot 1116 mills in elevatie. De launcher wordt hy-

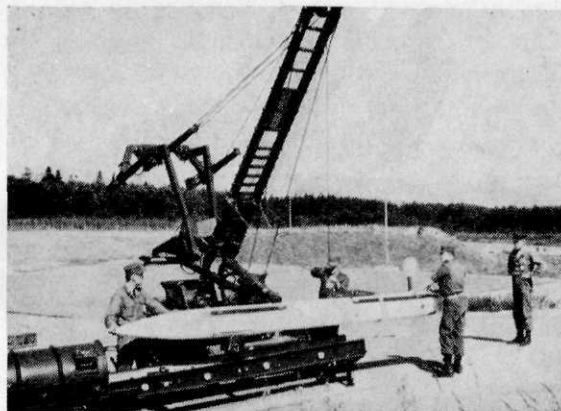
Afb. 3 Hawk Launcher

draulisch geactiveerd. Launcher en trailer vormen één geheel. De drie affuistempels worden geactiveerd door middel van een met de hand bediende hydraulische pomp. Iedere vuursectie beschikt over 3 launchers, per Hawk-batterij zijn er twee vuursecties.

4. De loader

Dit is een met rupsbanden uitgerust voertuig dat wordt ingezet voor het transporteren van projectielen en het laden en ontladen van deze projectielen op de launcher. De loader kan drie projectielen vervoeren en op een launcher plaatsen. Het hefbomenstelsel, hiervoor gebedigd, wordt hydraulisch bekrachtigd. Iedere Hawk-batterij beschikt over 3 loaders, één in iedere „firing section” en één in de „assembly area”. De loader kan tevens worden gebruikt als hijskraan. Hiervoor dienen echter wel enkele voorzieningen te

Afb. 4 Het aan de loader bevestigde hijsframe

worden getroffen, nl. de bevestiging van een hijsframe (afb. 4). Tijdens de verplaatsing van een Hawk-batterij wordt de loader op een 2,5-ton truck geplaatst.

5. Het projectiel

Het Hawk-projectiel is samengesteld uit 2 basissecties:

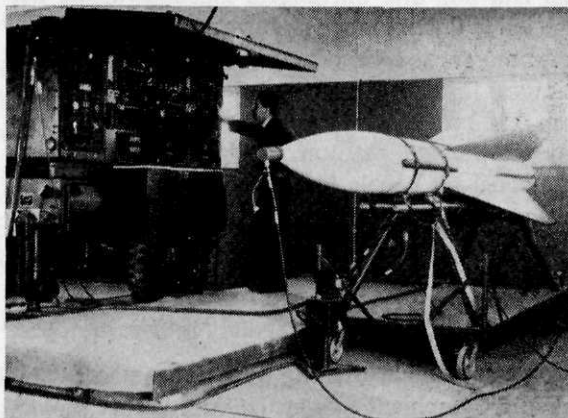
- a. de „guidance section”, bevattende de geleidingsapparatuur en alle daarbij behorende elektronische apparatuur;
- b. de „aft body section”, bevattende de explosieven, de raketmotor en de stuurorganenmechanismen.

De twee secties zijn aan elkaar bevestigd met acht zelfborgende schroeven. Het Hawk-projectiel wordt voortgestuwd door een tweetraps, van vaste brandstof voorziene raketmotor. De motor bestaat uit een booster gedeelte en een motorgedeelte; beide delen zijn in één blok gegoten. De booster geeft gedurende 5 sec een stuwdruk van 6830 kg; na het uitbranden van de booster blijft de motor het projectiel gedurende 30 sec voortstuwten met een stuwdruk van 910 kg, waardoor het projectiel een supersone snelheid kan bereiken. De explosieve lading is van het „fragmentation type” en is zeer effectief.

6. Testapparatuur

Het Hawk-projectiel komt van de industrie in een stalen container. Bij aankomst op de batterij wordt het projectiel uit de container gehaald en op een projectiel-assemblage- en test-bok geplaatst (afb. 5). De vinnen en overige accessoires worden aan het lichaam van het projectiel bevestigd, waarna het elektronisch en hydraulisch wordt getest. De gerede projectielen worden op-

Afb. 5 Projectiel op assemblage- en testblok

geslagen op de zg. „pallets”. Per pallet kunnen 3 projectielen worden opgeslagen. Door middel van de loader worden de projectielen van de pallet naar de launcher vervoerd.

Operations

Bij gebruik van radar in de verdediging tegen aanvallen van laagvliegende vliegtuigen stuiten wij op twee problemen: de „ground clutter” en de kromming van de aarde.

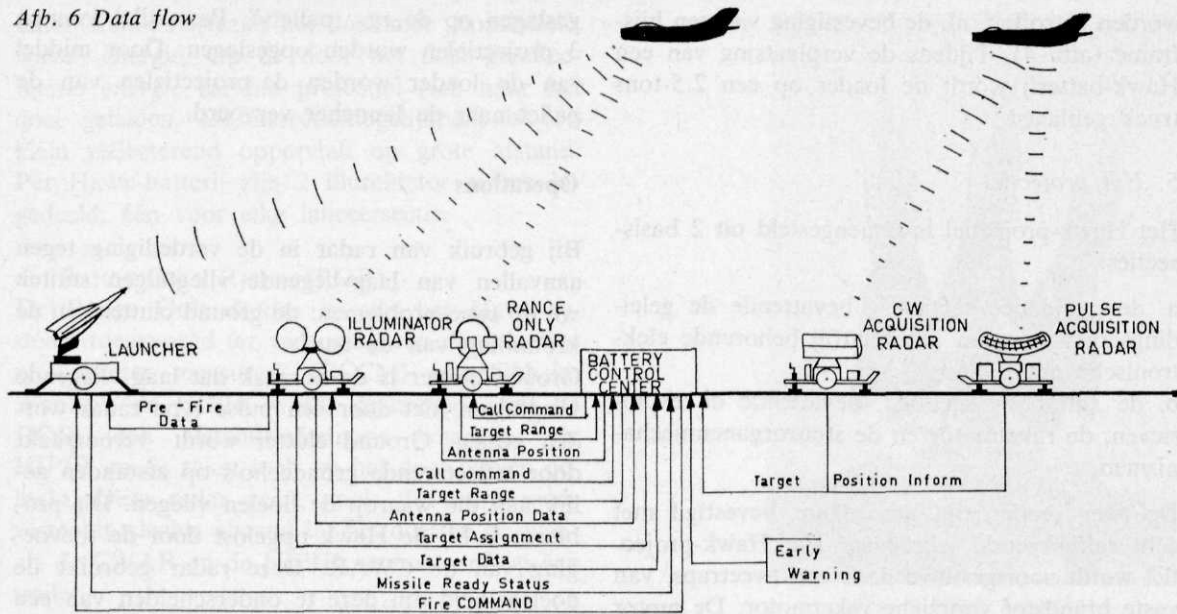
Ground clutter is de oorzaak dat laag vliegende vliegtuigen niet door een pulse type radar worden gezien. Ground clutter wordt veroorzaakt door reflecterende grondecho's op afstanden gelijk aan die waarop de doelen vliegen. Dit probleem is bij de Hawk opgelost door de toevoeging van de CWAR. Deze radar gebruikt de doelsnelheid om deze te onderscheiden van een grondecho door gebruik te maken van het Doppler-effect. Het Doppler-effect berust op het principe dat door een stilstaand object of grondecho gereflecteerde energie dezelfde frequentie zal behouden; bij een bewegend doel daarentegen verandert deze frequentie. De CWAR toont alleen die echo's op het radarscherm waarvan de frequentie verandert, zodat ground clutter deze radar nagenoeg niet meer beïnvloedt.

De oplossing van het tweede probleem, de aardkromme, is moeilijker. Daar de uitgestraalde energie van een radar rechtlijnig is, zal de aardkromming slechts te overkomen zijn door de radars op hoogten te plaatsen. De aardkromming beïnvloedt dus het afstandsbereik.

Bij de Hawk geschiedt de computerberekening bijna in haar geheel in de „guidance package” van het projectiel. De functie van de apparatuur op de grond is slechts detectie en bestraling van het doel. Tegenover de eenvoud van de grondapparatuur staat de ingewikkeldheid van de apparatuur in het projectiel. De CW-ontvanger in het projectiel is het ontvangergedeelte van een radarsysteem. Het zendergedeelte op de grond is de Illuminator Radar (HIPIR). Een doel wordt opgezocht door één van de Acq radars (PAR). (Zie ook afb. 6).

De informatie van het doel wordt langs elektronische weg doorgegeven aan het BCC. Hier wordt het doel geïdentificeerd en de beslissing voor een onderschepping genomen. Het doel wordt dan doorgegeven aan één van de twee „firing sections”. De illuminator van die sectie draait daarna automatisch in de richting van het doel en zoekt door middel van een zg. „Box search”

Afb. 6 Data flow

totdat het doel is onderschept, waarna de illuminator zich op het doel „lockt” en dit automatisch volgt. De launcher draait synchroon met de illuminator en volgt automatisch de richting waarin de illuminator straalt. De projectielen worden afgevuurd uit het BCC en geleiden zich op het door het doel gereflecteerde illuminatorsignaal naar het doel.

De tijd, nodig voor detectie, identificatie, illumineren en afvuren is kort. De projectielen kunnen in salvo worden afgevuurd met tussenruimten van enkele seconden. De twee separate „firing sections” bieden de mogelijkheid om in twee verschillende richtingen gelijktijdig vuur uit te brengen. Teneinde een hoge betrouwbaarheid in de werking van het systeem te verkrijgen, wordt er een serie van „go/no go”-tests uitgevoerd op het projectiel, voordat het op de launcher wordt geplaatst. Op de radars en overige apparatuur worden soortgelijke tests uitgevoerd.

De „guidance pack” in het projectiel is onderverdeeld in 6 secties, alle van het zg. „plug in”-systeem, hetgeen de diverse componenten snel verwisselbaar maakt. Dit plug-insysteem is ook toegepast bij de elektronische componenten van de grondapparatuur.

Mogelijkheden en beperkingen

Het Hawk-systeem is volkomen mobiel: elk van de componenten kan door een 2,5-tons truck worden getrokken. Het gewicht van elk deel van de tactische apparatuur is van dien aard dat het mogelijk is om een gehele batterij met een heli-

kopter te verplaatsen. Wanneer een snelle verplaatsing gedurende het gevecht noodzakelijk is, kan de verplaatsing in 3 etappes geschieden. Deze methode vermindert het vereiste aantal trucks of helikopters en gedurende de gehele operatie blijft een beperkte vuurmogelijkheid aanwezig.

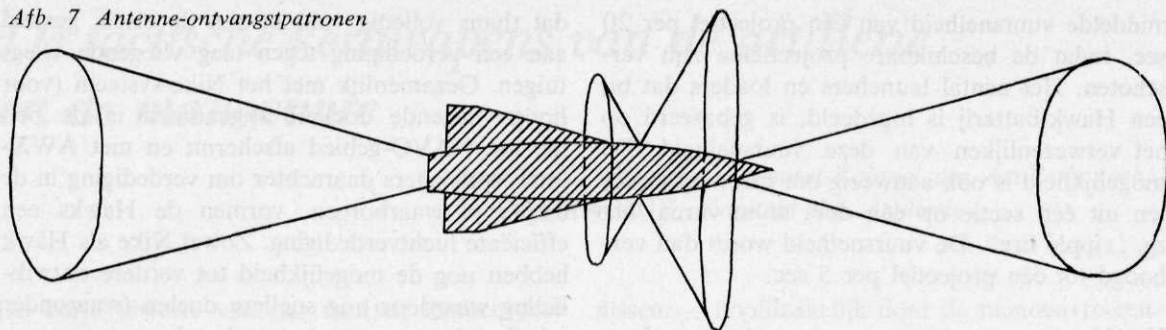
Daar het Hawk-projectiel van het „homing all the way”-type is, is de trefkans onafhankelijk van de afstand tot het te onderscheppen doel. Het ontstekingsmechanisme is een andere factor die de vernietigingskracht van het projectiel verhoogt.

Afb. 7 toont de antenne-ontvangstpatronen rond een Hawk-projectiel. Het achterste patroon is dat van de achterste ontvanger, die het „illuminator reference signal” ontvangt. Het voorste patroon wordt gevormd door de ontvanger/zoeker die het door het doel gereflecteerde illuminator-signaal ontvangt. Halverwege de romp van het projectiel zijn nog drie ontvangers ingebouwd, die het zg. „side lobe”-patroon vormen. Dit side-lobe-patroon wordt gebruikt om het projectiel tot ontploffing te brengen. Dit patroon maakt een hoek van 75° met de as van het projectiel. Het doorvliegen van dit patroon zal de explosie van het projectiel tot gevolg hebben. Een voltreffer heeft als gevolg dat het projectiel d.m.v. contactontsteking tot ontploffing wordt gebracht.

Het scherpstellen en het tot ontploffing brengen van het projectiel geschieden in vier etappes:

1e etappe: scherpstelling van de contactontsteking; dit geschiedt echter niet voordat het projec-

Afb. 7 Antenne-ontvangstpatronen

tiel een snelheid van 300 m/sec heeft bereikt. Deze snelheid wordt ongeveer bij het einde van de eerste trap bereikt zodat het projectiel dan ver genoeg van het lanceerplatform is verwijderd; *2e etappe*: wanneer het projectiel het doel tot op ca. 3 km is genaderd, wordt een ontstekingsrelais bekrachtigd, dat een bepaald gedeelte van het gehele ontstekingscircuit opent („range arming”);

3e etappe: nadat range arming heeft plaatsgevonden, wordt nog een ontstekingsrelais bekrachtigd, dat het gehele ontstekingscircuit opent („intercept arming”). Intercept arming geschiedt echter pas dan wanneer de Doppler-signaalfrequentie van het doel snel verandert. Dit kan alléén gebeuren wanneer het projectiel het doel begint te passeren;

4e etappe: deze geschiedt in wezen gelijktijdig met etappe 3, want hier wordt het ontploffingscommando uitgevoerd.

Intercept arming zal dus niet geschieden wanneer doel en projectiel recht op elkaar invliegen of wanneer het projectiel een voltreffer maakt. In het ontstekingscircuit is een zelfvernietigingsveiligheidsinstallatie gebouwd, die in werking treedt zodra het projectiel het „illuminator reference signal” verliest of wanneer dit signaal wordt onderbroken. Het projectiel kan dus ook van de grond af vroegtijdig tot ontploffing worden gebracht door de illuminator af te zetten.

De vernietigingskracht van het Hawk-projectiel berust in hoofdzaak op de „blast” van de explosie. De staalfragmenten van de explosiekop dragen bij tot het beschadigen van het doel. De vernietigingskracht van een Hawk-projectiel is totaal indien het doel zich binnen een straal van 3,5 m bevindt.

Effectieve zones

De zender/ontvanger in het Hawk-projectiel is in staat de radarreflectie, teruggekaatst door een

doel met hoge snelheid en een reflecterend oppervlak van 1 m², op te vangen. De onderschepping op grote afstanden is slechts mogelijk bij een vroegtijdige doeldetectie en „illuminator lock” op dit doel. De onderscheppingsmogelijkheden van het Hawk-projectiel lopen van middelbare afstand op geringe hoogten tot grote afstand op grotere hoogten (ca. 10 000 m). De afstandslijmiet wordt bepaald door de aardkromming en vluchttijd van het projectiel. Het hoogtebereik van het projectiel is gelimiteerd door de besturingsmogelijkheden van het projectiel op grotere hoogten. Het projectiel is ontworpen voor een maximum van een 10°-manoeuvre om zijn dwarsas op een hoogte van 9000 m. De Pulse Acq Radar heeft boven zich een dode zone waarin doelen door de Acq Radar niet kunnen worden onderschept. Men kan in deze zone wel op een doel vuren, mits het doel is onderschept alvorens het deze zone heeft bereikt.

Het Hawk-projectiel moet een zeker snelheidsoverschot op het doel hebben teneinde snel te kunnen reageren op het manoeuvreren van het doel. Bij een te laag snelheidsoverschot is de trefzekerheid minder.

Bij een aanval van meer dan één doel op grote hoogte kunnen de vliegtuigen in zodanige formatie vliegen dat de illuminator ze alle kan belichten. Daar de illuminator alle doelen belicht, zal het projectiel deze doelen als één groot doel zien tot op het moment van „target resolution” (doelonderscheiding), hetgeen kort voor de intercept gebeurt. Het projectiel neemt dan waar dat er meer doelen zijn waarvan het één kiest, hetgeen zal resulteren in een grote vluchtcorrectie op het laatste moment. Gezien de maximale 10°-manoeuvremogelijkheid op 9000 m, is het maximale hoogtebereik voor een aantal doelen, afhankelijk van de onderlinge afstand, beperkt.

Vuurkracht

Het Hawk-systeem is ontwikkeld voor een ge-

middelde vuursnelheid van één projectiel per 20 sec, todat de beschikbare projectielen zijn verschoten. Het aantal launchers en loaders dat bij een Hawk-batterij is ingedeeld, is gebaseerd op het verwezenlijken van deze vuursnelheid. De mogelijkheid is ook aanwezig om meer projectielen uit één sectie op één doel af te vuren, het zg. „ripple fire”. De vuursnelheid wordt dan verhoogd tot één projectiel per 5 sec.

Het Hawk-systeem is een zeer modern systeem,

dat thans volledig voldoet aan de eisen, gesteld aan een verdediging tegen laag vliegende vliegtuigen. Gezamenlijk met het Nike-systeem (voor hoog vliegende doelen) opgenomen in de belt die het NAVO-gebied afschermt en met AWX-interceptiejagers daarachter om verdediging in de diepte te waarborgen, vormen de Hawks een efficiënte luchtverdediging. Zowel Nike als Hawk hebben nog de mogelijkheid tot verdere ontwikkeling waardoor nog snellere doelen (waaronder missiles) kunnen worden onderschept.

Aanwijzingen voor medewerkers

Wij verzoeken U om Uw bijdragen in te leveren in enkelvoud, getypt met een marge van tenminste 3 cm, met dubbele spatie en voorzien van Uw naam, adres en evt. gironummer. Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” echter in duplo in te zenden.

Voorts eventuele schetsen of tekeningen en foto's niet tussen de tekst aan te brengen, doch wel aan te geven, waar deze tussen die tekst moeten worden opgenomen.

Men voege tekeningen en schetsen afzonderlijk bij, in Oostindische inkt en op teken- of calqueerpapier. Letters en cijfers moeten daarbij zo groot worden

getekend, dat zij na verkleining duidelijk leesbaar blijven. Daartoe moeten zij, na verkleining, nog tenminste 1 mm groot zijn. Men houde er daarbij rekening mee, dat tekeningen en schetsen als regel, bij reproductie, in het algemeen worden verkleind tot kolombreedte en ten hoogste tot 15 cm breedte.

TOEVOEGING VAN SCHETSEN EN AFBEELDINGEN, RESPECTIEVELIJK FOTO'S, VERHOOGT DE AANTREKKELIJKHEID VAN UW ARTIKEL TEN ZEERSTE, VOORAL INDIEN ZIJ ORIGINEEL ZIJN

De tactische kernwapens van de artillerie en de manoeuvre

door R. C. REUHL, *Luitenant-Kolonel der Artillerie (gsb)*,
en D. VAN DIJK, *Kapitein der Artillerie*

De korte historie van het tactisch denken met betrekking tot het gebruik van kernwapens heeft reeds tot vele uiteenlopende concepties geleid. Toen de eerste overweldigende indruk van de enorme uitwerking van kernwapens enigszins was verwerkt, vervaagde ook allengs de aanvankelijke gedachte dat nagenoeg iedere bekende vorm van tactiek, bij gebruik van dit soort wapens, tot het verleden zou gaan behoren.

Geleidelijk werd de appreciatie van de uitwerking van kernwapens tot meer realistische vormen teruggebracht, waarna de neiging ontstond deze te gaan onderschatten door het kernwapenvuur te willen beschouwen als een verlenging van de vuursteun zonder meer.

Tussen deze beide uitersten — het allesbeheersende wapen enerzijds en de simpele verlenging van de vuursteun anderzijds — stabiliseert zich momenteel het denkproces rondom de vraag in hoeverre, in voorkomende situaties, de inzet van kernwapens de manoeuvre dient te begunstigen of — omgekeerd — de manoeuvre moet zijn gericht op een zo efficiënt mogelijke inzet van kernwapens. Eenvoudiger gesteld: het kernwapen in steun aan de manoeuvre of de manoeuvre in steun aan het kernwapen? In het laatste geval heeft de manoeuvre in de eerste plaats de dienende taak, doelen voor het kernwapen te doen vormen.

Aangezien het doel van het gevecht nog steeds is de vernietiging van de vijand en het kernwapen het vernietigingswapen bij uitstek is, ligt het voor de hand om in alle tactische situaties, die zich daartoe lenen, het „vernietigingswerk” door het kernwapen te doen uitvoeren.

De vijandelijke doctrine stelt evenwel uitdrukkelijk, dat de vorming van kernwapendoelen dient te worden vermeden, zodat niet mag worden verwacht dat de vijand uit eigen beweging tot het bieden van zodanige doelen zal overgaan.

Teneinde een efficiënte inzet van kernwapens te verzekeren is het derhalve een vereiste, dat de vijand tot het bieden van lonende doelen wordt gedwongen, hetgeen — in coördinatie met uitbuiting van het terrein en het stellen van hinder-

nissen — hoofdzakelijk door de manoeuvre-eenheden kan worden bewerkstelligd.

Het feitelijke doel van alle gevechten — de vernietiging van de vijand — in het oog houdend, dient de manoeuvre dus in de eerste plaats erop te zijn gericht lonende kernwapendoelen uit te lokken.

Daar, waar de tactische situatie de mogelijkheden hiertoe biedt, dient de manoeuvre derhalve het kernwapen te steunen en komt dus in steun aan het vuur in plaats van het vanouds gebruikelijke „vuur in steun aan de manoeuvre”.

Overigens niet geheel nieuw, want begrippen als „killing grounds” en „Feuerfelder” zijn reeds genoegzaam bekend.

Het cliché „daar, waar de tactische situatie de mogelijkheden hiertoe biedt”, werd gebezigd, omdat het binnen het bestek van dit artikel te ver zou voeren, de verschillende gevechtsvormen aan het beginsel „manoeuvre in steun aan het kernwapen” te toetsen d.w.z. te overwegen in hoeverre de diverse typen van het gevecht meer of minder mogelijkheden voor toepassing van dit beginsel bieden. Het behoeft echter geen betoog, dat zulks in de voorbereide verdediging over grote diepte veel frequenter het geval zal zijn dan in de aanval.

Aangezien de verdediging, zijnde de sterkste vorm van het gevecht, nu bovendien dus nog de meeste kansen gaat bieden voor een efficiënt gebruik van kernwapens, worden nieuwe perspectieven geopend voor beschouwingen over de vraag of de *initiële* aanval nog een lonende vorm van het gevecht is. Het begint erop te lijken, dat de voorbereide aanvankelijke verdediger zich aanmerkelijk betere voorwaarden schept om *uiteindelijk* een beslissend tegenoffensief in te zetten. (Waarmee uiteraard niet de tegenval, die immers een element van de verdediging is, wordt bedoeld, doch het overnemen van het initiatief door inzet van de aanval).

Dit zou voor het NAVO-schild een niet te onderschatten factor betekenen, daar de potentiële vijand zich zou dienen af te vragen of het wel zin heeft om een tactische aanval in te zetten tegen een over grote diepte georganiseerde, elastische, nucleaire verdediging. Hierbij is uiteraard uitgegaan van de premisse, dat van meet af aan van tactische kernwapens gebruik zal worden gemaakt.

Of ons huidige tactisch denken evenwel consequent is gericht op „manoeuvre in steun aan het kernwapen”, zijnde de meest efficiënte wijze van vernietiging van de vijand, is echter de vraag.

Het gevaar is niet denkbeeldig, dat de tactische denkwijzen veelal nog zodanig door de manoeuvre van infanterie/tanks worden beheerst, dat het kernwapen daarbij onvoldoende tot zijn recht komt. Dit ligt ook wel voor de hand, gelet op de historische ommekeer die het beginsel „manoeuvre in steun aan vuur” betekent. Zulks nog afgezien van sentimentsoverwegingen, die een rol spelen, indien wordt gesteld dat tanks en infanterie in beginsel steunende wapens van de nucleaire artillerie zijn, hoewel zij zich tot voor kort nog als de koning en koningin van het slagveld aandienen.

Men stelle zich voor: een kernwapenoperatiebevel, waarbij in § 3 onder de subparagrafen van de infanterie- en tankeenheden wordt vermeld „rechtstreekse steun”, „algemene steun” of „algemene steun/manoeuvreversterking,” waarna wordt verwezen naar bv. bijlage 11, de manoeuvresteunplanbijlage, die als bijvoegsels onder meer de infanterie- en tankmanoevreplannen heeft. Een voorstelling van zaken die weliswaar is overtrokken, doch waarmee de verlegging van het accent duidelijk wordt geïllustreerd.

Behalve allerlei sentiments- en traditionele overwegingen lijkt nochtans één van de belangrijkste remmingen van een consequente tactische aanvaarding van het kernwapen te zijn gelegen in het feit dat langzamerhand de indruk is gevestigd, als zou dit wapen niet soepel kunnen worden gehanteerd. Er zou op technische gronden te veel aan vast zitten alvorens een kernwapen zou kunnen worden ingezet.

Welnu, om dit misverstand uit de weg te ruimen moge het volgende dienen.

De technische factoren, die momenteel bij de inzet van kernwapens een rol spelen zijn de volgende.

1. Het assembleren van het wapen/projectiel.
2. Het testen van het wapen/projectiel
3. De stellingname van het inzetmiddel.
4. de berekening en instelling van de lanceer-/schietgegevens.

Voor ieder inzetmiddel zijn met betrekking tot deze factoren minimale tijden vastgesteld en over het algemeen zijn het deze tijden, die onjuist worden geïnterpreteerd.

Indien de tactische commandant zijn operatieplan mede op de inzet van kernwapens baseert en, waar mogelijk, de manoeuvre in dienst stelt van deze wapens, zal hij als regel een appreciatie en evaluatie maken ten aanzien van een aantal gebieden, dat voor inzet van kernwapens in aanmerking komt.

Een tijdige analyse van deze gebieden in het kader van eigen en vijandelijke mogelijkheden zal tot bruikbare conclusies leiden met betrekking tot eventueel op deze gebieden in te zetten vermogens alsmede tot het soort inzetmiddel, dat in voorkomend geval daartoe zal dienen te worden gebruikt. Tevens zal daarbij globaal de coördinaat van het DGZ (het gewenste springpunt) kunnen worden aangegeven (de voorlopige coördinaat).

Als vorenbedoelde gegevens, zodra ze beschikbaar zijn, in de artilleriekanalen worden gebracht, wordt vertraging als gevolg van bovengenoemde factoren 1 t/m 3 geëlimineerd.

Voor een snelle en accurate inzet van kernwapeneenheden tijdens het verloop van het gevecht, is het voorts een vereiste, dat de commandanten van deze eenheden volledig op de hoogte zijn van het gevechtsplan („concept of operation”) en geregeld in de gelegenheid worden gesteld het gevecht te lezen, opdat zij tijdig de noodzakelijke maatregelen in de geest van het gevechtsplan zullen kunnen treffen.

Rest nog de bovengenoemde factor 4, waarom in feite alles draait. Berekening en instelling van de lanceer-/schietgegevens, die 30 minuten in beslag nemen, zijn eerst mogelijk nadat de juiste coördinaat van het gewenste springpunt is vastgesteld. Het is dus zaak deze definitieve coördinaat bij voorkeur zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk een half uur vóór het tijdstip waarop het wapen „on call” gereed dient te staan, aan de betrokken artillerie-eenheid bekend te maken. Een wapen, dat „on call” gereed staat, is binnen 10 minuten na oproep op het doel. Deze 10 minuten kunnen weliswaar tot een kortere tijd worden teruggebracht, doch — zo enigszins mogelijk — ware de artillerie deze speling te geven, aangezien hiermee een aanzienlijk grotere nauwkeurigheid wordt bereikt.

Als het gewent is reeds bij het begin van de operatie een aantal kernwapens op „on call” gereed te hebben, dienen, zoals uit het vorenstaande blijkt, de definitieve coördinaten daarvan reeds tijdens de planning van de operatie te worden bepaald; althans ten minste een half uur vóór de aanvang van de operatie aan de artillerie bekend te zijn.

In dat geval zijn ook de desbetreffende MSD-lijnen (minimale veiligheidsafstand) dus reeds van meet af aan bij de manoeuvre-eenheden bekend, hetgeen de eigen veiligheid begunstigt. Aangezien kernwapendoelen zich slechts korte tijd zullen manifesteren, lijkt het gewettigd, die

manoeuvre-eenheden die zulk een doel hebben uitgelokt, het tijdstip van oproep zelf te doen bepalen. Zij zijn het immers, die daaromtrent het beste inzicht hebben, afgezien nog van de door hen te treffen veiligheidsmaatregelen, die op het tijdstip van oproep dienen te zijn voltooid.

Naar uit het vorenstaande duidelijk zal zijn geworden, zijn er op artillerietechnisch gebied geen onoverkomelijke vertragingen in het raam van de kernwapeninzet te verwachten. Anders is het evenwel gesteld met enkele niet-artilleristische vertragende factoren, waarvan de voornaamste is gelegen in een te lange waarschuwingstijd voor de luchtmacht. Deze waarschu-

wingstijd zal dan ook drastisch moeten worden gereduceerd, wil een „on call“-inzet van kernwapens kunnen worden verwezenlijkt.

Ten aanzien van de waarschuwing van eigen troepen zij tenslotte opgemerkt, dat daarbij — voor wat betreft luchtdruk, hitte en straling — betrekkelijk weinig troepen zullen zijn betrokken. De waarschuwingstijd zou dan ook aanmerkelijk kunnen worden verkort, indien tot een meer gerichte waarschuwing zou worden besloten. De waarschuwing voor de lichtflits, die vooral 's nachts voor vele eigen troepen van belang kan zijn, vormt een onderwerp op zichzelf, dat nadere bestudering behoeft.

Ervaringen met het nieuwe militaire straf- en tuchtrecht

door mr. R. M. R. VAN DER HEIDE, Kapitein van de Militair-Juridische Dienst

Bij de Rijkswet van 4 juli 1963, Staatsbladen nr 294 en 295, zijn onder andere het Wetboek van Militair Strafrecht (WvMS), de Rechtspleging bij de Land- en Luchtmacht (RLLu) en de Wet op de Krijgstucht (WK) gedeeltelijk gewijzigd. Deze partiële herzieningen zijn op 1 juli 1965 in werking getreden.

Het doel van de regering was, de bovengenoemde wetten, zoals gesteld in de Memorie van Toelichting, aan te passen aan de wijzigingen in de militaire organisatie en aan de thans bestaande rechtsopvattingen. Speciale punten in de doelstellingen voor het WvMS en de RLLu waren respectievelijk nog een nieuwe regeling betreffende overtreding van verkeersvoorschriften en de consolidatie van de modernisering in het strafprocesrecht. Vanzelfsprekend lijkt mij, dat een noodzakelijk sequeel van deze doelstellingen dient te zijn, dat de moeilijkheden voor hen die de krijgstucht, op welk niveau dan ook, hanteren, minder tijdrovend en ingewikkeld zouden zijn dan vóór de herziening.

Maar reeds tijdens de lezingen, die ik in een aantal plaatsen vóór 1 juli 1965 over deze materie hield, reageerden vele toehoorders met vragen en opmerkingen, die duidelijk de vrees inhielden dat bepaalde procedures juist moeilijker zouden worden dan voorheen en dat er zelfs een wezenlijke beknotting zou kunnen komen van de bevoegdheden van de militaire meerdere.

Het doel van dit artikel is, rekening houdende met de nog zeer korte ervaring met het nieuwe militaire recht, na te gaan of de bedoeling van de wetgever in de praktijk is gerealiseerd, evenwel zonder de kwalijke bijverschijnselen, waarvoor men eertijds bevreesd was.

Wetboek van Militair Strafrecht

De voornaamste wijziging in het WvMS was wel de invoering van verkeersmisdrijven en verkeers-overtredingen (boek 2 titel VIII en boek 3). Het doel hiervan was de beperkte werking van de Wegenverkeerswet, die immers niet van toepassing is buiten de openbare weg en buiten het

Rijk in Europa, voor militairen uit te breiden. Worden deze artikelen nu in onze land- en luchtmacht, die toch in zo sterke mate zijn gemotoriseerd en gemechaniseerd, en vaak optreden op niet voor het openbaar verkeer openstaande wegen en terreinen, dan wel in het buitenland, vaak toegepast? Hierop dient ontkennend te worden geantwoord. De militaire rechter past in eerste instantie altijd de Wegenverkeerswet toe, tenzij uit de tenlastelegging overduidelijk blijkt, dat het een zuiver militair strafbaar feit op verkeersgebied betreft, óf in het buitenland óf op militaire terreinen en wegen. Zo werden in de afgelopen zes maanden door de drie arrondissementskrijgsraden en de mobiele krijgsraad Duitsland slechts twaalf overtredingen van verkeersvoorschriften berecht, die op één van de artikelen van het WvMS waren gebaseerd. Het betrof hier drie overtredingen van art. 162 (het rijden onder invloed), die zich voordeden op een vliegbasis en in Duitsland, één geval van joyriding (art. 164) door een wachthebbende, en enkele gevallen van „zich zodanig gedragen, dat de vrijheid van het verkeer zonder noodzaak wordt belemmerd of de veiligheid op de weg in gevaar wordt gebracht” (art. 165) in kazernes of legerplaatsen. Een artikel dat, door de jurisprudentie, nog een eigen gestalte moet krijgen, is art. 167. De redactie hiervan luidt: „Hij die als gebruiker van een voor het openbaar of militair verkeer openstaande weg of als gebruiker van een voor de openbare of militaire scheepvaart openstaand water, dan wel als bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel, enig ander rij- of voertuig, een vaartuig, of een luchtvaartuig, dat bij de krijgsmacht in gebruik is, de door of vanwege *het bevoegd gezag* met betrekking tot het verkeer of de scheepvaart gegeven *regels* en *aanwijzingen* niet in acht neemt, wordt gestraft . . .” Door de geursiveerde termen, die zeker voor een jurist veel vragen inhouden, bestaat hier het grote gevaar dat gewone krijgstuchtelijke vergrijpen door de opsporingsambtenaar worden gebombardeerd tot een strafbaar feit. Het vraagt dan wijs beleid van de vervolgende en verwijzende autoriteiten om, na

veel overbodige papierrompslomp, in deze gevallen in te stemmen met een krijgstuuchtelijke afdoening. Naar mijn stellige mening behoren handelingen in strijd met een landmachtorder, zoals rijden in een militair motorvoertuig zonder binnenhelm te dragen, slepen met een te lange of te korte kabel of het overschrijden van de maximum-voertuigsnelheid, niet te worden berecht door de militaire rechter op grond van art. 167 WvMS. In de korte praktijk is dit gevaar evenwel nu al heel reëel gebleken.

Het werk van opsporingsambtenaren en van autoriteiten, belast met de verwijzing en de vervolging, zou ten aanzien van de verkeersovertredingen veel eenvoudiger kunnen zijn, wanneer op het hoogste niveau werd bepaald, dat op alle wegen en verharde oppervlakten op militaire terreinen, dus met inbegrip van kazernes enz., alle normen van de WvW/WVR gelden. Aan de andere kant blijkt de techniek van het plaatsen van verkeersborden op militaire terreinen nog altijd een moeilijke zaak; soms werkt een en ander zelfs averechts op de beoogde verkeersveiligheid. Over art. 168 is in de Kamers en daarbuiten al zeer veel getheoretiseerd, maar het vreemde feit doet zich voor dat dit artikel, speciaal geschreven voor militairen die in het buitenland een overtreding begaan, die niet in het WvMS, doch wel in enige in het buitenland geldende wet is omschreven (afwijkende verkeersregels!), nog nooit in de zitting van een krijgsraad is toegepast.

De rechtspleging bij de Land- en Luchtmacht

Het hete hangijzer is hier wel de kwestie van het voorlopig justitieel arrest, dat op aandrang van Kamerleden (in het Voorlopig Verslag geuit) in het wetsontwerp is opgenomen door een Nota van Wijziging. De positie van de verdachte is door de wetswijziging materieel niet veel veranderd. In tegenstelling tot de polemieken over de voorlopige hechtenis bij de burgerjustitie, waren er de laatste tijd geen klachten meer te horen over arrestanten bij de militaire justitie.

Tot nadere adstructie van het betoog geef ik hier zeer kort nog eens het systeem van de RLLu weer. Iedere officier of onderofficier is bevoegd militairen van lagere rang, die worden verdacht van een ernstig strafbaar feit, voorlopig arrest aan te zeggen indien de omstandigheden onverwijld vrijheidsbeneming vorderen (art. 4). De arrestaanzegger rapporteert onmiddellijk het gepleegde feit en het opgelegde arrest aan de commanderend officier, onder wie de verdachte res-

sorteert (art. 6). Het voorlopig arrest houdt na 24 uur van rechtswege op; binnen die termijn zal de commanderend officier dus een beslissing moeten nemen over het verlengen ervan. Indien de commanderend officier niet binnen 24 uur van de zaak heeft kennisgenomen, kan een andere commanderend officier het arrest telkens — doch ten hoogste drie maal — met 24 uren verlengen (art. 5). Deze andere commanderend officier heeft slechts te maken met de gronden van art. 4, dus die waarmee de eerste arrestaanzegger rekening houdt.

De commanderend officier van verdachte kan na gehouden onderzoek bevelen dat de verdachte in arrest wordt gehouden, maar hier zijn *wel* dwingend omstandigheden *en* gronden voorgeschreven (art. 7). Er moeten ernstige bezwaren tegen de verdachte zijn gerezen en *tevens* moet uit bepaalde omstandigheden blijken, dat vrijheidsbeneming is geboden, hetzij in verband met gevaar voor vlucht of gevaar voor recidive, hetzij in verband met de generale preventie (krijgstucht). Als grond voor het bevel tot handhaving van het arrest kan slechts dienen het geval van een misdrijf omschreven in het WvMS, of van een misdrijf, bedoeld in art. 64, 2e lid, onder b, van het Wetboek van Strafvordering (als regel een misdrijf dat wordt bedreigd met een maximum-gevangenisstraf van vier of meer jaren). In dit bevel tot handhaving van het arrest stelt de commanderend officier *geen* tijdsli-miet.

Vóór de verwijzing beslist dus de commanderend officier over het justitieel voorlopig arrest; toezicht op de toepassing ervan wordt gehouden door de verwijzingsautoriteit. Alle gevallen waarin het arrest langer dan 4 dagen duurt moeten hem worden meegedeeld (art. 7).

Bij de verwijzing beslist de verwijzingsautoriteit over de handhaving (of toepassing) van het voorlopig arrest (art. 14). De duur van dit arrest bedraagt ten hoogste 14 dagen. Op vordering van de Auditeur-Militair kan het arrest door de krijgsraad telkens met 30 dagen worden verlengd (art. 31).

De andere mogelijkheden van *in-arreststelling*, die de RLLu biedt (optreden van officier-commissaris enz.), laat ik hier ter wille van de duidelijkheid verder buiten beschouwing.

Wat zijn nu de moeilijkheden, die gerezen zijn door al deze nieuwe regels?

Soms komt het voor dat de arrestaanzegger van art. 4 meent aan duidelijk omschreven omstan-

digheden en gronden te zijn gebonden, doch dit is, gezien de redactie van art. 4, een misvatting. Uit de wetstekst blijkt immers duidelijk dat er twee voorwaarden zijn, die geheel ter beoordeling staan van de arrestaanzegger.

De grote moeilijkheid voor de arrestaanzegger is evenwel om, in qua plaats en tijd afwijkende situaties, de commanderend officier van de arrestant de arrestatie te melden. Het is zeer eenvoudig een hele scala van mogelijkheden te bedenken, waarin deze melding zeer lastig is, ook aan een „andere” commanderend officier. De meest geschikte oplossing is dan wel als regel om personeel van de Koninklijke Marechaussee om raad en hulp te vragen.

Het komt voor dat de „andere” commanderend officier niet wil verlenen omdat de gronden en omstandigheden van art. 7 naar zijn mening niet aanwezig zijn, doch dit is irrelevant. Voor hem gelden dezelfde bepalingen als voor de eerste arrestaanzegger, dat wil zeggen art. 4.

Een fout, die nogal eens wordt gemaakt, is dat de commanderend officier van de arrestant óók eerst begint met drie maal met 24 uren te verlenen, hoewel uit art. 7 duidelijk blijkt dat dit *niet* de bedoeling is. Een gevolg van deze verkeerde procedure is, dat de verdachte bij overgave aan een andere autoriteit soms formeel niet meer of bijna niet meer in arrest is. Dit geeft dan weer aanleiding tot dringende verzoeken aan de commanderend officier om de verdachte alsnog met de grootste spoed te arresteren.

Het zou wellicht aanbeveling verdienen om de commanderend officier van de verdachte een formulier te verschaffen waarop hij de gronden en omstandigheden voor het handhaven van het arrest moet aangeven. Dan heeft ook de verwijzingsautoriteit houvast als hem ex art. 7 het arrest wordt gemeld.

De bevinding is dat het aantal voorlopige arresten niet merkbaar is afgenomen, ondanks het feit dat deze materie, vanwege de betrekkelijke ingewikkeldheid, zeer omzichtig en gewetensvol wordt behandeld.

Vóór de invoering van de nieuwe RLLu bestond gegronde vrees dat, gezien de nieuwe tekst, de formalistische procedure toch weer hoogtij zou vieren, doch in de praktijk valt dit erg mee. In de praktijk hanteert men een soepele uitleg, zoals gebruik was bij de krijgsraden te velde op grond van art. 249 RL *oud*. Dit is, blijkens de Memorie van Toelichting hfdst 2, § 1, ook de bedoeling van de wetgever: „Consolidatie van

de modernisering van het strafprocesrecht, die enerzijds werden verkregen in de praktijk van de minder aan stringente regels gebonden procesvoering bij de krijgsraden te velde en anderzijds door de voorzieningen op dit gebied getroffen in enkele wetsbesluiten uit de Londense tijd”.

Wet op de Krijgstucht

Een controversieel punt was, en is, het nieuwe art. 58 WK, dat volledige strafbevoegdheid geeft aan de militaire rechter, met handhaving van de oude mogelijkheid om, ter krijgstuuchtelijke afdoening, terug te verwijzen naar de commanderend officier. Tegenstanders van dit artikel stellen dat alleen commandanten een militair krijgstuuchtelijk kunnen straffen, daar terecht doorgaand gedrag en dienstprestaties een zeer belangrijk element vormen bij de bepaling van straf en strafmaat. De militaire rechter vindt in het dossier van de verdachte echter zoveel bescheiden, waarin handel en wandel van de verdachte door zijn commandant zijn omschreven, dat dit bezwaar naar mijn mening vervalft. Bovendien is het niet juist een compagniescommandant via zijn commanderend officier op te schepen met een dik dossier van een vaak ingewikkeld geval. In zo'n geval zou er niet efficiënt en snel worden gehandeld, wat toch een eerste vereiste is voor een goede justitie in de krijgsmacht.

In de praktijk maakt één krijgsraad vaak gebruik van deze mogelijkheid, in tegenstelling tot de beide andere. En wat zijn nu de casusposities, waarin het artikel wordt gehanteerd? Soms het geval van mededaderschap, waarbij ten gevolge van overplaatsingen enkele daders reeds krijgstuuchtelijk zijn gestraft. De krijgsraad kan deze bestaande straffen dan handhaven en ook de overgebleven dader(s) krijgstuuchtelijk straffen. Een andere mogelijkheid is een vrijspraak, daar het tenlastegelegde niet is bewezen, bv. „als schildwacht” is niet te bewijzen daar de verdachte tijdens het vergriep ongewapend was en niet was voorzien van een armband (en dus geen schildwacht in de zin van het WvMS). In een dergelijk geval blijft vaak een levensgroot krijgstuuchtelijk vergriep over in een complexe casuspositie.

De bijkomende straf van inhouding van geldelijke militaire inkomsten (art. 25) wordt nog niet vaak toegepast, ook al omdat „buiten Nederland” zeer eng dient te worden geïnterpreteerd, namelijk alleen op die plaatsen waar een

beperkte mogelijkheid tot bewegingsvrijheid is in verband met de feitelijke omstandigheden ter plaatse.

De nieuwe combinatie licht arrest en strafdienst (art. 8, lid 3 WK) wordt vrij veelvuldig toegepast, mede door de nieuwe inhoud van de strafdienst (art. 7B WK), namelijk het doen van andere dienst, overeenkomend met de stand en de betrekking van de gestrafte. Hierbij werd bereikt dat nu wettelijk is gesanctioneerd is hetgeen bij veel onderdelen al jaren gebruik was, nl. het opdragen van werkzaamheden aan de met licht arrest gestrafte militairen. Het is ook nuttig dat de gestrafte werkzaamheden verricht, die in verband staan met het feit, waarvoor hij werd gestraft. Dit is met name de oplossing, die volledig

in de pas loopt met de moderne ontwikkelingen van het commune penitentiaire recht.

Samenvatting

De bedoeling van de wetgever werd nog niet volledig gerealiseerd, bepaalde artikelen vonden immers nog (vrijwel) geen toepassing, hoewel de Memorie van Toelichting deed veronderstellen dat er aan de bewuste artikelen dringend behoefte zou bestaan.

Behalve met betrekking tot het justitieel voorlopig arrest is er geen sprake van dat bepaalde procedures moeilijker zouden verlopen, mede ook dank zij de voortreffelijke voorschriften VS 27-1 en VS 27-2, die voor de commandanten een grote steun zijn.

Meningen van anderen

MTO, officier wegtransport of onderhoudsofficier?

Het artikel van Lt.-Kolonel J. D. Backer in *De Militaire Spectator* 135(1966)(1)36 dringt ondergetekende tot het stellen van enkele kanttekeningen en vragen.

1. Het lijkt mij dat, bij een algemeen beschouwend artikel over de taak van de officier wegtransport bij een afdeling/bataljon, beter kan worden uitgegaan van de taakomschrijving zoals die vanwege de BLS is opgesteld, dan dat een „interne richtlijn, in gebruik bij de Cavallerieschool ten behoeve van het verkenningbataljon” hiervoor wordt toegepast. In de officiële taakomschrijving is uitsluitend gerept van een bemoeienis ten aanzien van zaken betreffende de bediening, het gebruik en het onderhoud van voertuigen.

2. Bezieet men de gang van zaken bij een verbindingsbataljon, dan blijkt dat verplaatsingen worden voorbereid door de MTO, in nauwe samenwerking met de S3 en de S4. Alle stafwerkzaamheden worden door de plv. BC gecoördineerd; deze gang van zaken wordt door de Leidraad Stafdienst gesanctioneerd.

3. Het zwaartepunt van de taak van de officier wegtransport wordt naar mijn mening bepaald door de „vraag” van het ogenblik, waarmee ik bedoel te zeggen, dat, bv. bij oefeningen, de eerste taak zal liggen bij het regelen en coördineren van verplaatsingen, en dat bij een geregelde kazernedienst de eerste taak zal liggen bij het voertuigonderhoud en de instructie. Het voorschrift „Administratieve verplaatsingen”, 2-1120/7, spreekt van een O.O.M., een Officier Onderhoud Motorvoertuigen, waarmee kennelijk de MTO is bedoeld.

4. In het organisatieschema van een verbindingsbataljon is de MTO, als speciale stafofficier, naast de generale-stafsecties geplaatst. Hij werkt weliswaar samen met de S2, de S3 en de S4, maar is een rechtstreekse ondergeschikte van de BC. Overigens heeft hij geen organieke

plaatsvervanger of toegevoegd personeel, zodat hij wel een waarlijke „duizendpoot” zou moeten zijn om alle werkzaamheden, die Lt.-Kol. Backer zich voorstelt aan hem op te dragen, ook *doeltreffend* uit te voeren. Gezien de complexiteit van een modern(e) afdeling/bataljon lijkt mij de kans op een „geslaagde” MIO- of andere inspectie groter, indien een taakverdeling binnen de staf plaatsvindt, met de voertuigcontrole bij de officier wegtransport.

5. Het maken van bundels met onderhoudsrichtlijnen betekent in feite een ontstellende duplicering en versnippering van werk met verliezen van de „vaste lijn”, want waar is de man, die *alle* onderhoudsrichtlijnen, verzorgingsinstructies en de daarbij behorende wijzigingen doorlopend kent? Logischer zou het zijn, deze bundels voor alle mogelijke materieel centraal samen te stellen, waarna ieder(e) afdeling/bataljon het geschikte assortiment aanvraagt en de daarbij behorende wijzigingen later automatisch ontvangt. Hiermee wordt dan tevens de zo noodzakelijke „eenheid” (in verscheidenheid) binnen de Koninklijke Landmacht bereikt.

6. Gezien het feit, dat het al of niet op de weg kunnen komen voor een moderne gemotoriseerde of gemechaniseerde eenheid een zaak is, die de meeste zorg vereist, is het onderwerp „wegtransport” belangrijk genoeg om tenminste één officier per afdeling/bataljon te hebben, die *uitsluitend* tot taak heeft zijn BC op dit punt doeltreffend voor te lichten en te adviseren, en die, namens de BC, de toepasselijke controle en instructies kan uitvoeren.

Resumerend: geen officier wegtransport of onderhoudsofficier, maar een officier voertuigen!

B. VAN DEN BOSCH, 1e Lt voor S.D. van de VbD,
MTO bij 106 Verbindingsrasterbataljon.

beperkte mogelijkheid tot bewegingsvrijheid is in verband met de feitelijke omstandigheden ter plaatse.

De nieuwe combinatie licht arrest en strafdienst (art. 8, lid 3 WK) wordt vrij veelvuldig toegepast, mede door de nieuwe inhoud van de strafdienst (art. 7B WK), namelijk het doen van andere dienst, overeenkomend met de stand en de betrekking van de gestrafte. Hierbij werd bereikt dat nu wettelijk is gesanctioneerd is hetgeen bij veel onderdelen al jaren gebruik was, nl. het opdragen van werkzaamheden aan de met licht arrest gestrafte militairen. Het is ook nuttig dat de gestrafte werkzaamheden verricht, die in verband staan met het feit, waarvoor hij werd gestraft. Dit is met name de oplossing, die volledig

in de pas loopt met de moderne ontwikkelingen van het commune penitentiaire recht.

Samenvatting

De bedoeling van de wetgever werd nog niet volledig gerealiseerd, bepaalde artikelen vonden immers nog (vrijwel) geen toepassing, hoewel de Memorie van Toelichting deed veronderstellen dat er aan de bewuste artikelen dringend behoefte zou bestaan.

Behalve met betrekking tot het justitieel voorlopig arrest is er geen sprake van dat bepaalde procedures moeilijker zouden verlopen, mede ook dank zij de voortreffelijke voorschriften VS 27-1 en VS 27-2, die voor de commandanten een grote steun zijn.

Meningen van anderen

MTO, officier wegtransport of onderhoudsofficier?

Het artikel van Lt.-Kolonel J. D. Backer in *De Militaire Spectator* 135(1966)(1)36 dringt ondergetekende tot het stellen van enkele kanttekeningen en vragen.

1. Het lijkt mij dat, bij een algemeen beschouwend artikel over de taak van de officier wegtransport bij een afdeling/bataljon, beter kan worden uitgegaan van de taakomschrijving zoals die vanwege de BLS is opgesteld, dan dat een „interne richtlijn, in gebruik bij de Cavallerieschool ten behoeve van het verkenningbataljon” hiervoor wordt toegepast. In de officiële taakomschrijving is uitsluitend gerept van een bemoeienis ten aanzien van zaken betreffende de bediening, het gebruik en het onderhoud van voertuigen.

2. Bezieet men de gang van zaken bij een verbindingsbataljon, dan blijkt dat verplaatsingen worden voorbereid door de MTO, in nauwe samenwerking met de S3 en de S4. Alle stafwerkzaamheden worden door de plv. BC gecoördineerd; deze gang van zaken wordt door de Leidraad Stafdienst gesanctioneerd.

3. Het zwaartepunt van de taak van de officier wegtransport wordt naar mijn mening bepaald door de „vraag” van het ogenblik, waarmee ik bedoel te zeggen, dat, bv. bij oefeningen, de eerste taak zal liggen bij het regelen en coördineren van verplaatsingen, en dat bij een geregelde kazernedienst de eerste taak zal liggen bij het voertuigonderhoud en de instructie. Het voorschrift „Administratieve verplaatsingen”, 2-1120/7, spreekt van een O.O.M., een Officier Onderhoud Motorvoertuigen, waarmee kennelijk de MTO is bedoeld.

4. In het organisatieschema van een verbindingsbataljon is de MTO, als speciale stafofficier, naast de generale-stafsecties geplaatst. Hij werkt weliswaar samen met de S2, de S3 en de S4, maar is een rechtstreekse ondergeschikte van de BC. Overigens heeft hij geen organieke

plaatsvervanger of toegevoegd personeel, zodat hij wel een waarlijke „duizendpoot” zou moeten zijn om alle werkzaamheden, die Lt.-Kol. Backer zich voorstelt aan hem op te dragen, ook *doeltreffend* uit te voeren. Gezien de complexiteit van een modern(e) afdeling/bataljon lijkt mij de kans op een „geslaagde” MIO- of andere inspectie groter, indien een taakverdeling binnen de staf plaatsvindt, met de voertuigcontrole bij de officier wegtransport.

5. Het maken van bundels met onderhoudsrichtlijnen betekent in feite een ontstellende duplicering en versnippering van werk met verliezen van de „vaste lijn”, want waar is de man, die *alle* onderhoudsrichtlijnen, verzorgingsinstructies en de daarbij behorende wijzigingen doorlopend kent? Logischer zou het zijn, deze bundels voor alle mogelijke materieel centraal samen te stellen, waarna ieder(e) afdeling/bataljon het geschikte assortiment aanvraagt en de daarbij behorende wijzigingen later automatisch ontvangt. Hiermee wordt dan tevens de zo noodzakelijke „eenheid” (in verscheidenheid) binnen de Koninklijke Landmacht bereikt.

6. Gezien het feit, dat het al of niet op de weg kunnen komen voor een moderne gemotoriseerde of gemechaniseerde eenheid een zaak is, die de meeste zorg vereist, is het onderwerp „wegtransport” belangrijk genoeg om tenminste één officier per afdeling/bataljon te hebben, die *uitsluitend* tot taak heeft zijn BC op dit punt doeltreffend voor te lichten en te adviseren, en die, namens de BC, de toepasselijke controle en instructies kan uitvoeren.

Resumerend: geen officier wegtransport of onderhoudsofficier, maar een officier voertuigen!

B. VAN DEN BOSCH, 1e Lt voor S.D. van de VbD,
MTO bij 106 Verbindingsrasterbataljon.

Pantserinfanterie, component van het gevechtsteam

Het artikel van Kapitein J. de Lange in *De Militaire Spectator* 135(1966)(1)20 geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen.

1. Blz. 21, 1e kolom, voorlaatste alinea:

„Als gevolg van de voertuigformatie is de onderlinge afstand tussen de uitgestegen groepen (direct na het uitstijgen) aanzienlijk groter dan bij een normaal optreden te voet het geval is”.

Het gestelde is slechts ten dele waar.

a. Zodra een geheel peloton moet overgaan van de bereden aanval tot het gevecht te voet, zal het uitstijgen — noodomstandigheden buiten beschouwing latend — plaatsvinden in terrein dat de nodige dekking biedt. De pelotonscommandant kan dan zijn peloton naar een geschikte positie dirigeren, daar halt doen houden en (door de achterdeuren) doen uitstijgen. Een pelotonscommandant die zijn eenheid doet uitstijgen in volkomen ongedekt terrein:

1. ontnemt immers zijn peloton de kans op enigerlei manoeuvre;

2. stelt zijn peloton immers nodeloos bloot aan verliezen.

b. Mocht het peloton tijdens de aanval (c.q. bij enige andere gevechtshandeling) dekkingsarm (dus gevaarlijk) terrein hebben te doorschrijden, dan gebeurt dit met de nodige voorzorgsmaatregelen, d.m.v. een tactische wijze van verplaatsing (methode GROEN, GEEL, ROOD, ondersteunend rijden). Zie VR 7-440/3, 2e dr., pt 49. In dat geval zullen ten hoogste twee voertuigen worden gedwongen tot uitstijgen in minder gunstig terrein.

c. In geval a kan de pelotonscommandant het uitstijgen dusdanig regelen dat de afstand tussen de groepen onmiddellijk daarna wordt teruggebracht tot die bij „normaal optreden” (dit is optreden van het peloton te voet) gebruikelijke.

d. In geval b kunnen de beide voorste groepen:

1. rookgranaten afvuren en zich terugtrekken (met vuursteun van de beide andere groepen) tot een lijn ter hoogte van de twee achterste voertuigen;

2. of rijdend uitstijgen en via een gedekte route zo snel mogelijk te voet teruggaan naar de omgeving van een door hun voertuigen ingenomen achterwaarts gelegen dekking.

In geval 1 kan de afstand van de uitgestegen groepen onmiddellijk na het uitstijgen eveneens binnen de gebruikelijke normen vallen.

In geval 2 kan inderdaad deze afstand groter zijn dan de bij optreden te voet gebruikelijke. Echter behoeft dit onder deze omstandigheden in vele gevallen niet als een nadeel te worden beschouwd. Een en ander is geheel afhankelijk van de wijze waarop de pelotonscommandant zijn opdracht denkt te kunnen uitvoeren. Zie VR 7-440/3, 2e dr., pt 54.

2. Blz. 21, 2e kolom:

„I. de infanterie is — wanneer ingestegen — voor haar bescherming afhankelijk van de tanks en van het ondersteunend vuur”.

a. In de gedachtengang van de schrijver wordt de ingestegen pantserinfanterie teruggebracht tot hulpbehoevende, vervoerde infanterie, die zich pas ten volle kan doen gelden na het verlaten van de voertuigen; m.a.w.: het voertuig is een 100% transportmiddel, een

stelling die door schr. in de aanhef van deze paragraaf juist wordt verworpen.

b. De gepantserde gevechtsvoertuigen verschaffen de pantserinfanterie: bescherming, terreinvaardigheid, waarnemingsmogelijkheden, vuurkracht en verbindingen. Een juist gebruik van deze hoedanigheden maakt ook voor ingestegen pantserinfanterie de samenwerking met (dat is iets anders dan afhankelijkheid van) tanks mogelijk.

c. Ware de gedachtengang van schr. juist, dan zou een bereden aanval met pantserinfanterie vóór een uiterst problematische gebeurtenis zijn.

d. Mocht schr. het woord „bescherming” bedoelen in de geest van „gebruik makend van het steunende vuur (tks, mrn, art, enz.)”, dan geldt uiteraard ten volle dat de uitwerking van de geleverde vuursteun maximaal moet worden uitgebuit.

e. Te stellen dat de ingestegen infanterie voor haar bescherming afhankelijk is van deze steun is echter eveneens onjuist.

Door zich tactisch te verplaatsen, door gebruik te maken van de in punt b genoemde hoedanigheden, zijn de pantserinfanteriepelotons in staat hun eigen bescherming (beveiliging) te verzorgen. E.e.a. is bittere noodzaak aangezien vele pantserinfanteriepelotons van bv. een aanvallende brigade niet altijd en/of voortdurend tanks in hun onmiddellijke nabijheid zullen hebben en de steunende vuren *nimmer* een volledige neutralisatie van alle vijand over de gehele breedte en diepte van de aanval kunnen bewerkstelligen.

3. Blz. 22, 1e kolom, 2e alinea:

„Voor onze pantserinfanterie in haar duidelijk herkenbare en betrekkelijk kwetsbare voertuigen bestaat er normaliter slechts één methode om zich in absolute zin aan dit vuur te onttrekken: door onder dekking van de tanks en het ondersteunend mortier- en artillerievuur, met gesloten luiken te trachten, zo snel mogelijk voorwaarts te gaan tot waar het vijandelijk vuur minimaal is. . . namelijk op het doel”.

Ik moge in dit verband het volgende opmerken.

a. De herkenbaarheid is zeer betrekkelijk, indien:

1. op de juiste wijze en in de juiste formatie van het terrein wordt gebruik gemaakt;

2. de uitwerking van de vuren op de juiste wijze wordt benut;

3. ook op het laagste niveau de eigen middelen worden gebruikt om, waar nodig, het vuuroverwicht plaatselijk te verkrijgen, aan te vullen of te behouden.

b. Eenzelfde redenering is van toepassing op de woorden „aan dit vuur te onttrekken”.

c. Het door schr. geschetste beeld wekt weer de indruk van een — indien ingestegen — hulpbehoevende en armlastige infanterie.

d. Volgens de meest recente opvattingen hier te lande worden de luiken gesloten wanneer gevaar dreigt. Dit gevaar dreigt:

1. bij het doorschrijden van artillerie- c.q. mortiervuur;

2. bij het doorschrijden van radioactieve neerslagzones. In andere gevallen dient te worden nagegaan of de door het sluiten van de luiken verkregen extra bescherming (beveiliging) opweegt tegen het verlies aan beveiliging als gevolg van sterk verminderde waarnemingsmogelijkheden (gecalculeerd risico). Waarneming

én de eis snel het vuur te kunnen openen, kunnen redden zich met geopende luiken te verplaatsen. Daarboven biedt een verplaatsing met gesloten benedenluiken (AMX) redelijke mogelijkheden tot dekking voor de ingestegen groep. Zie mede VR 7-440/3, 2e dr., pt 22. e. Bij het woord „doel” is niet duidelijk welk doel daarmee wordt aangegeven. De cc, pc, gpc kan zeer veel plaatselijke weerstanden (tijdig onderkende zowel als plotseling opduikende) ontmoeten, voordat het legerkorps-, divisie- of brigadedoel wordt bereikt. De praktijk van alle oorlogen heeft bewezen, dat zelfs de meest overdadige vuursteun nooit een absoluut vuuroverwicht garandeert. Altijd zullen kleinere weerstanden worden ontmoet, die inzet van pelotonswapens vereisen. Het pantserinfanteriepeloton moet en kan deze weerstanden uitschakelen door vuur en beweging in het peloton, zowel bereden als uitgestegen. Zie voor soortgelijk optreden o.a. de standaardprocedures weergegeven in VR 7-440/3, 2e dr., pt 53 en 54.

4. Blz. 22, 2e kolom:

„Bij deze wijze van optreden is ruimte noch noodzaak voor de infanteriepantservoertuigen in de onderlinge rol van vuur en beweging”.

De onhoudbaarheid van deze opvatting meen ik voldoende te hebben toegelicht onder 2 en 3.

5. Blz. 22, 2e kolom:

„1. houdt het voertuig halt om de inzittende infanterie gelegenheid te geven enkele schoten af te geven, dan geeft het zich tevens bloot aan het vijandelijke vuur, dat ongetwijfeld in staat is om korte metten te maken met het voertuig en de bemanning (stilstaan achter een dekking houdt in, dat de infanterie niet kan vuren...)”.

Naar aanleiding hiervan wijs ik op het volgende.

a. Gezien de uitdrukking „korte metten maken met het voertuig” neem ik aan dat het geschetste gevaar uitsluitend wordt veroorzaakt door de met directe richting vurende vijandelijke antitankwapens die in staat zijn tot onmiddellijke vuurafgifte. Binnen het bereik van vijandelijke wapens die voor het voertuig een gevaar opleveren is beweging alleen mogelijk wanneer de desbetreffende wapens door eigen vuur (steunend vuur, waar nodig pelotonsvuur) worden geneutraliseerd. Voortdurende waarneming is een eerste vereiste om pantserbestrijdingswapens tijdig te kunnen onderkennen. Bevindt het vijandelijke wapen zich op een voor onze wapens ongunstige schootsafstand, dan wordt het ontweken en gemeld. Bij verrassend vuur van een vijandelijke pantserbestrijdingswapen is snelheid van optreden beslissend. Bij plotseling opduiken van een pantserbestrijdingswapen op korte afstand moet onmiddellijk (bereden) worden aangevallen, talmen betekent in dat geval vernietiging. Vijandelijke tanks worden ontweken.

Indien dit onuitvoerbaar is, dan te voet aanvallen en in nabijgevecht uitschakelen (tlv 84 mm, LAW, enz.) Zie mede VR 7-440/3, 2e dr., pt 42 en 53.

b. Het halthouden vindt gedekt plaats of in de vorm van een schiethalte met een duur van 15 sec. Steeds moet de snelheid van het voertuig worden uitgebuit voor het innemen van een andere opstelling, teneinde de vijand steeds weer opnieuw verrassend onder vuur te kunnen nemen. Zie mede VR 7-440/3, 2e dr., pt. 34 en 35.

c. Of de inzittende infanterie van het persoonlijk wapen

(hieronder mede te verstaan de lt mitr. MAG) gebruik maakt, hangt af van:

1. de afstand tot de vijand;
2. de aard van het doel;
3. het feit of de uitwerking van de persoonlijke wapens nodig is voor het bereiken van het gevechtsdoel.

Zie mede de „Nadere richtlijnen voor het optreden van de pantserinfanterie”.

d. Stilstaan achter een dekking behoeft niet in te houden, dat de infanterie onmogelijk kan vuren. Een en ander is geheel afhankelijk van:

1. aard, omvang en soort dekking;
2. de wijze waarop het voertuig van de dekking gebruik maakt;
3. de ligging van de doelen: het is niet noodzakelijk dat boordwapen en persoonlijke wapens eenzelfde doel hebben (bevuren).

6. Blz. 22, 2e kolom:

„2. wenst men de bemanning de gelegenheid te geven tot vuren, dan dient het voertuig een zijkant ten dele in de richting van de vijand te keren, daardoor een groter doel biedend”.

Zie onder d hierboven. Men kan zich zeer goed voorstellen, dat het boordwapen vuurt op doelen, gelegen in de hoofdaanvalsrichting, en dat overige geschikte wapens van de groep, dichterbij gelegen doelen in een andere richting onder vuur nemen.

7. Blz. 22, 2e kolom:

„3. gezien de gevechtsexercitie kan maar door enkele manschappen tegelijkertijd naar één richting worden gevraagd, waardoor de vuursteun slechts in onbetekende mate wordt opgevoerd”.

Schr. vergeet hier de toch wel redelijk te noemen vuurkracht van de lt mitr. MAG.

8. Blz. 22, 2e kolom:

„4. in voorwaartse richting kan alleen met de boordmitrailleur worden gevraagd; geschiedt dit rijdend, dan heeft de schutter wel een zeer onstabiele basis”.

Hierbij de volgende opmerkingen.

a. Het boordwapen kan in alle richtingen vuren.
b. De lengte van het voertuig behoeft niet noodzakelijkerwijs samen te vallen met de hoofdschuitsrichting van de mitrailleur.

c. Rijdend vuren vindt uitsluitend plaats:

1. in noodgeval, bv. bij het plotseling stoten op vijandelijke weerstand in voor ons ongunstige omstandigheden;
2. bij het uitvoeren van de bereden stormaanval;
3. in sommige gevallen bij het doordringen in de vijandelijke opstellingen, bv. bij zwakke vijand, indien snelheid prevaleert.

Zie mede VR 7-440/3, 2e dr., pt 34.

d. Rijdend vuren is geheel te vergelijken met het vuren van de heup door infanterie te voet; de psychologische en neerdrukkende werking is groter dan het uiteindelijk trefferresultaat.

9. Blz. 22, 2e kolom:

„Onder zeer bijzondere gevechtssomstandigheden, bv. tegen zeer zwakke vijand kan de techniek van vuur en beweging worden toegepast”(..)

Het is mij niet duidelijk op grond waarvan schr. tot deze conclusie komt. Er dient immers steeds een uitgesproken evenwicht tussen de „doseringen” van vuur

en beweging te zijn. Een zwakke vijand maakt het verkrijgen van eigen vuuroverwicht tot een uiterst gemakkelijke zaak en stelt ons in staat tot meer frequente en langer aangehouden bewegingen. Aangezien schr. reeds eerder aangeeft dat „voor de pantserinfanterievoertuigen ruimte noch noodzaak is in de onderlinge rol van vuur en beweging”, zal dit bij zwakke vijand nog des te meer het geval zijn.

10. Blz. 22, 2e kolom:

„(..) zodra de vijand over enig antitankwapen beschikt, is onze tank weer de dominerende factor en niet de geweschutter, met zijn maximale vuurdracht van ongeveer 300 m”.

a. Bij de samenwerking van tanks en pantserinfanterie is één van de infanterietaken juist het beveiligen van de tanks tegen pantsernabijbestrijding.

b. Geen enkele tankcommandant zal het hier door schr. geponeerde beamen. Een sterke en ongeschokte vijandelijke pantserbestrijding zal zelfs de voorwaartse beweging van de tanks onmogelijk maken, totdat de desbetreffende antitankwapens bv. door aanvallen van infanterie te voet, zijn uitgeschakeld.

c. De groep en het peloton beschikken over een groter arsenaal van wapens dan uitsluitend geweren.

11. Blz. 23, 2e kolom:

„2. Het pantservoertuig is, ondanks bepaalde voordelen, tevens aan een aantal beperkingen onderworpen, die een gelijkstelling met de tank onmogelijk maken”.

Ik meen, dat een dusdanige gelijkstelling nimmer, waar dan ook, een punt van overweging is geweest: pantserinfanterie is bestemd om in nauwe samenwerking met tanks op te treden. Samenwerking veronderstelt: elkaar wederzijds steunen, zwakke zijden van de ene partner worden aangevuld door de sterke kanten van de ander. Zie mede de alom bekende definitie pantserinfanterie en VR 7-207, 2e dr., pt 84.

12. Blz. 23, 2e kolom:

„5. De keuze „bereden” of „te voet” dient in beginsel vóór het aangaan van het gevecht te worden gemaakt”.

a. Het in beginsel vóór aanvang van het gevecht maken van deze keuze is een typisch kenmerk van de getransporteerde infanterie. Pantserinfanterie daarentegen voert het gevecht zo lang mogelijk bereden, d.w.z.

dat zij alleen bij *gebleken noodzaak* overgaat tot het gevecht te voet.

b. De toelichting van de definitieve pantserinfanterie stelt duidelijk „(..) zolang zij haar beweging kan handhaven de voertuigen niet verlaten (..)”. Er staat geenszins: zolang zij haar beweging *denkt* te kunnen handhaven.

c. VR 7-207, 2e dr., geeft in pt 162a zeer juist aan: „Indien tijdens het uitvoeren van de aanval de vijandelijke pantserbestrijding zodanig blijkt te zijn dat verder bereden voorwaarts gaan een onnodig aan vernietiging blootstellen, ondanks de steunende vuren, van personeel en materieel implicieert, wordt zo snel mogelijk een positie betrokken waar zoveel mogelijk gedekt kan worden uitgestegen om het gevecht tijdelijk te voet te voeren”.

d. Het vooraf bepalen van uitstijggebieden resp. voertuigenlijnen, zonder dat op grond van bekende gegevens terrein en/of vijand daartoe reden bestaat, haalt onnodig het tempo uit de aanval. Zie mede VR 7-207, 2e dr., pt 146.

13. Blz. 23, 2e kolom:

„6. Pantserinfanterie blijft infanterie, zij moet te voet kunnen vechten(..)”.

Deze zinsnede acht ik zeer onvolledig. Van pantserinfanterie is slechts sprake indien zij zowel *bereden* als *te voet* kan vechten. Deze grondregel is overigens reeds geheel vervat in meergenoemde definitieve pantserinfanterie.

14. Schr. gebruikt in zijn artikel herhaaldelijk de woorden „gevechtsteam”, infanterie-tankteam”, „tank-infanterieteam”. Blijkens de definitieve pantserinfanterie wordt onder teamverband verstaan: een groepering ter grootte van een compagnie/eskadron en kleiner, van tanks en infanterie onder eenhoofdig bevel. Ik neem aan dat deze teams (hoewel de enige officieel bestaande) *niet* door schr. worden bedoeld. Het lijkt mij namelijk bezwaarlijk grondregels voor het optreden van de totale pantserinfanterie te grondvesten op de smalle basis van een team, waarvan de definitie pantserinfanterie zegt: „Teamvorming vindt plaats indien de omstandigheden daartoe nopen”.

J. J. NORTIER, Luitenant-Kolonel
der Infanterie

Antwoord op meningen van anderen

MTO, officier wegtransport of onderhoudsofficier?

1. Het leek mij niet *beter* om van een andere taakomschrijving dan de officiële uit te gaan, maar op het moment van schrijven (voorjaar 1965) van het artikel was die mij — als bataljonscommandant — niet bekend. Ik meen zelfs dat deze taakomschrijving pas later door BLS is uitgegeven. Als ook deze officiële taakomschrijving uitsluitend spreekt van een bemoeienis ten aanzien van zaken met de bediening, het gebruik en het onderhoud van *voertuigen*, blijf ik van mening dat deze opsomming theoretisch is en niet dekt wat de MTO (Officier Wegtransport) eigenlijk zou moeten doen.

2. Dat bij een Verbindingsbataljon de MTO in samen-

werking met S_3 en S_4 de verplaatsingen voorbereid is inderdaad volgens de leidraad stafdienst, maar daarom kan men nog wel eraan twijfelen of het juist is! Dat hij nu aan deze activiteit zijn naam gaat ontlennen, namelijk „Officier Wegtransport” gaat mij véél te ver. Van de officieren die wat langer met het parate bijtje hadden gehakt dan ik, heb ik wel geleerd dat het voorbereiden en uitvoeren van wegtransporten een routinezaak is waarvoor men na wat ervaring zijn hand niet omdraait. En hoe dikwijls verplaatsen tegenwoordig bataljons of grotere onderdelen zich nog langs de weg? Enkele malen per jaar bij grote oefeningen. Voor de rest gaat het om de verplaatsing van compagnieën, eskadrons en pelotons. De commandanten

van deze eenheden hebben de MTO niet nodig voor het regelen van deze verplaatsingen. Waarvoor zij hem wél nodig hebben, dat is voor goed onderhoud en tijdige reparatie en op dat gebied is er — zoals ik in het artikel aangaf — zeer veel voor hem te doen.

3. Men moet oorlogstaak en vredestaak altijd op elkaar afstemmen. Bij oefeningen speelt onderhoud een nog grotere rol dan in de kazerne. Gelukkig wordt er tegenwoordig tijdens oefeningen ook tijd uitgetrokken voor onderhoud, zodat wij afraken van het nare beeld van intens kazerneonderhoud vóór de oefening, te véél vragen van het materieel tijdens de oefening en dan wonden likken na de oefening.

4. Bij een verbindingsbataljon ligt de figuur wel iets anders dan bij het verkenningsbataljon dat ik als leidraad van mijn gedachten nam bij het neerschrijven van het betoog. Niettemin zou ik ook bij een verbindingsbataljon de voertuigen met wapens, radio's en ander materieel qua onderhoud als één geheel — dat moet worden gecoördineerd — willen beschouwen.

5. Van het maken van bundels met onderhoudsrichtlijnen, verzorgingsinstructies enz. op een centraal punt komt natuurlijk niet terecht. *Onderhoudsinstructies hebben alleen maar zin als ze tijdig de man die verantwoordelijk is bereiken. Wanneer tegenwoordig in een*

hogere echelons-TD-werkplaats blijkt dat het nodig is dat de moeren van de aandrijfwielen van de tanks na 15.000 km een bijzondere behandeling behoeven, dan stuurt nog vandaag de ITD in eerste instantie een telex naar alle *gebruikers*. Dat is natuurlijk in de praktijk zo gegroeid, omdat een centraal punt slechts verdragend kan werken. Aan het eindpunt moet dus iemand zitten die deze telex opneemt in de onderhoudsbundel, er een kleine theorie over geeft en e.e.a. opneemt in het controleschema van de pelotons en andere commandanten en, wat ook belangrijk is, die de richtlijn die door de nieuwe is verdrongen uit de circulatie neemt. In deze tijd, waarin alles zo snel wisselt dat het met gedrukte voorschriften niet meer is bij te houden, komt het te veel voor dat op verouderde richtlijnen wordt gewerkt. Hier ligt voor de onderhoudsofficier zoals ik die zie een belangrijke taak.

6. Het betoog van Luitenant Van den Bosch voor het besteden van grote zorg aan het onderwerp „wegtransport” kan ik wel volgen. Dat ik wegtransporten zelf niet zo bijzonder belangrijk vind en vooral niet bij tactische onderdelen, moet na mijn beschouwing in punt 2 duidelijk genoeg zijn gebleken. In ieder geval niet zó belangrijk dat men bij een bataljon van een officierwegtransport moet gaan spreken.

J. D. BACKER, Luitenant-Kolonel
der Huzaren b.d.

Pantserinfanterie, component van het gevechtsteam

Ik ben de Luitenant-Kolonel Nortier erkentelijk voor de wel zeer gedocumenteerde opmerkingen, die hij naar aanleiding van mijn artikel heeft gemaakt. Nochtans ben ik het niet geheel eens met de door hem geuite kritiek. Discussie is namelijk onmogelijk, indien men zich daarbij baseert op voorschriften en de tekst daarvan als een onveranderlijk „gegeven” hanteert. Het is naar mijn mening juist de bedoeling om door het schrijven van artikelen te komen tot een meer gedetailleerde interpretatie van de voorschriften, waardoor mogelijk een nieuwe conceptie ontstaat. In mijn artikel bracht ik derhalve een aantal algemene gedachten naar voren, doch Overste Nortier bepaalt zich naar mijn gevoelen tot het voordragen van een gevechtsdrill.

Het spijt mij dat Luitenant-Kolonel Nortier bepaalde zinnen verkeerd interpreteert; als voorbeeld moge ik verwijzen naar de opmerking onder pt 8. Ik schreef in de desbetreffende zin dat „in voorwaartse richting alleen met de boordmitrailleur kan worden gevraagd”, hetgeen de overste naar mij toeschijnt heeft geïnterpreteerd als: „met de boordmitrailleur kan alleen in voorwaartse richting worden gevraagd”, wat iets geheel anders is. Zo zijn meer voorbeelden aan te halen. Doch dit is niet belangrijk; waar het om gaat is de strekking van mijn artikel. En ik meen dat ook deze niet geheel is begrepen.

De kritiek spitst zich toe rond de vraag of het pantservoertuig-infanterie een „transportmiddel” is. Deze vraag dient men *in principe* bevestigend te beantwoorden; inderdaad is het bij de invoering van dit uitrustingsstuk de bedoeling geweest, de infanterie de beschikking te geven over een *voertuig*, dat haar in staat zou stellen tot méér manoeuvre en tot méér snelheid, gecombineerd met een zekere mate van pantsering,

waardoor de infanterie het tempo van de tanks zou kunnen overnemen, en deze laatste hun stootkracht ten volle zouden kunnen ontplooien. Men kan toch niet ontkennen dat de tank in het moderne gevecht de voornaamste component is in het team van verbonden wapens.

Mijn geachte opponent vraagt zich kennelijk af tegen welke soort vijand ik mijn denkbeeldige strijd voer. Hoewel ik meen, dat voldoende duidelijk te hebben gemaakt, wil ik het graag herhalen. „Mijn” vijand beschikt over grote aantallen van de meest moderne wapens, over een moderne tactiek en over een goed moreel. Om deze vijand te verslaan dient een modern, beweeglijk gevecht te worden gevoerd door „teams”, variërend van omvang. Juist teneinde details te vermijden sprak ik van teams, niet zozeer om een „grootte-orde” aan te geven, doch veeleer om een „verband” aan te duiden.

Blijft de kwestie van de „afhankelijkheid”. Is de infanterie afhankelijk van de tanks of omgekeerd? Zoals Overste Nortier schrijft is dit een kwestie van samenwerking, iets wat ik nimmer heb bestreden, doch integendeel heb beklemtoond. Men leze slechts de titel van mijn artikel. Inderdaad is in het gevecht, zoals ik dat beschreef, de infanterie „in het algemeen” afhankelijk van de tanks en van de ondersteunende vuren; vooral de tanks vormen immers de doorslaggevende factor tegen de tank-sterke vijand. Dat er zich omstandigheden zullen voordoen, waarbij de bekende kreet „luiken dicht, infanterie naar voren” opgeld doet, heb ik nimmer ontkend. Dat de infanterie onder bepaalde omstandigheden zelfstandig zal moeten optreden, dan wel volledig het gevecht zal dragen, spreekt vanzelf. De keuze „bereden” of „te voet” wordt wel degelijk vóór het aangaan van het gevecht gemaakt: tevoren

bepaalt de commandant het moment en zo mogelijk de plaats, waar de infanterie zal uitstijgen. Doet hij dit niet, dan bepaalt de vijand in feite met zijn vuur waar en wanneer wij van „bereden” moeten overgaan op „te voet”, en dat zal veelal *niet* zijn in terrein dat de nodige dekking biedt, noch zal de pelotonscommandant dan zijn peloton naar een geschikte positie dirigeren, eenvoudig omdat de vijand ervoor heeft gezorgd, dat deze positie er niet is. Nogmaals zij gesteld dat ik theoretiseer; natuurlijk zijn omstandigheden naar voren te brengen, waarin zal blijken dat de beoordeling van de toestand verkeerd was, en waarbij de vijand ons vroegtijdig zal dwingen anders te handelen, dan wij voornemens waren!

Inderdaad kan men — uitgaande van mijn redenering — pantserinfanterie beschouwen als getransporteerde infanterie; het voertuig waarover zij beschikt biedt de mogelijkheid om rijdend „van vuurwapens gebruik te maken”; dat men met deze voertuigen onder alle om-

standigheden van het moderne gevecht rijdend kan „vechten”, bestrijd ik. Het pantservoertuig is geen „vechtwagen”. Dat ik de pantserinfanterie heb afgeschilderd als „hulpbehoevend”, wijs ik van de hand.

Resumerend moge ik het volgende stellen:

a. het hanteren van definities en voorschriften als „uiterste waarheid” laat geen of weinig gelegenheid voor verdere discussie;

b. pantserinfanterie is zeker niet hulpbehoevend; wel is zij ten dele afhankelijk van de andere wapens, daar zij een „component” is in het gevechtsteam;

c. de tanks — begeleid door pantserinfanterie in moderne, daarvoor speciaal vervaardigde voertuigen (de overige wapens en diensten terwille van de eenvoud abstraherend) — vormen het overheersende element in het moderne gevecht.

J. DE LANGE, Kapitein der
Geneeskundige Troepen GSB

Uit de buitenlandse vakpers

Het vuren uit het gepantserde personeelvoertuig

Het rijden van de BTR en de daarbij optredende trillingen en schokken bemoeilijken het vuren; zeer goed opgeleide soldaten kunnen deze moeilijkheid overwinnen. Wat moet dan echter gebeuren?

Voor het schieten uit de BTR moeten alle machine-, pistool- en mitrailleursschutters een intensieve opleiding krijgen in het schieten met hun eigen wapen en het kader en de officieren met de gehele organieke bewapening. Bovendien moeten allen les krijgen in het schieten uit de schiethouding met de zware mitrailleur, opgesteld in de BTR.

Als belangrijkste wijze van vuren uit de BTR met de organieke bewapening zien wij het schieten uit de beweging, aangezien deze in het gevecht verreweg het meest zal worden gebruikt. Het is echter ook nodig om het personeel te instrueren in het vuren na halthouden, hetgeen, zoals de ervaring leert, veel effectiever is. Het is nodig dat machinepistool- en mitrailleursschutters leren om zowel door de schietgaten als over de wanden heen te schieten. Bij de eerste methode wordt de waarneming van de doelen bemoeilijkt door de beperktheid in het gezichtsveld; bij de tweede maken de soldaten evenwel geen gebruik van de bescherming, die de BTR biedt en geven zich te veel bloot. Het vuren door de schietgaten waarborgt niet alleen de veiligheid van de schutter voor granaatscherven en kogels van de vijand, het levert ook, zoals bij oefeningen is gebleken, hogere schietresultaten dan het vuren over de wanden heen. Bovendien heeft de schutter een meer stabiele schiethouding. *Wij moeten dientengevolge aan het schieten door de schietgaten de voorkeur geven.* Schieten over de wanden heen zal bv. kunnen plaatsvinden bij gewelddadige rivierovergangen, bij het vuren met nachtvizieren en bij het vernietigen van laag vliegende vliegtuigen en helikopters.

Bij het vuren uit de beweging moeten korte vuurstoten worden afgegeven omdat de schotten van de BTR, evenals de wapens, onderhevig zijn aan grote trillingen. Wil men bij het rijdende vuren effect bereiken dan is het nodig de soldaat handigheid bij te brengen in het

innemen van de juiste schiethouding. Bovendien moet men hem leren op de juiste manier op de trillingen te reageren; hij moet in staat zijn het juiste moment van vuuropening te kiezen. Indien de BTR omhoog gaat moet men een salvo geven op het moment dat het wapen op het onderste deel van het doel is gericht en omgekeerd. Ervaring bij oefeningen heeft geleerd dat met de organieke bewapening van de ingezeten groep meestal vuur wordt uitgebracht op de kleine afstanden (100—150 m). Het vuren op dergelijke afstanden voldoet echter niet aan de eisen van het moderne gevecht. In de legers van onze waarschijnlijke vijanden komen momenteel infanteriewapens voor — en in het bijzonder antitankwapens die in een nabijgevecht worden ingezet — die op 400 m effectief vuur kunnen afgeven. Het is daarom duidelijk dat wij, willen wij in een op deze wijze gevoerd vuurgevecht succes hebben, doelen moeten kunnen vernietigen op een afstand die groter is dan 400 m. De infanteriewapens van onze gemechaniseerde eenheden kunnen met grote betrouwbaarheid doelen treffen binnen de directe schootsafstand. Daarom moet het personeel vooral worden opgeleid in het vuren *na halthouden van de BTR* op doelen, die zich binnen de grenzen van de directe schootsafstand bevinden. Het is doeltreffend om doelen op grotere afstand te vernietigen met geconcentreerd vuur van de eenheden, want naarmate de vuurdichtheid groter wordt, stijgt immers de kans, dat de doelen worden getroffen.

Conclusies

1. In het Rode Leger wordt met alle wapens uit het gepantserde infanterievoertuig geschoten. Aan één zijde kan evenwel vuur worden uitgebracht met 1 boordmitrailleur, 1 groepsmitrailleur en 3 tot 5 handmitrailleurs, aanzienlijk meer dan waartoe wij met onze pri/pwi in staat zijn. De Rus speculeert hierbij op het effect van het vuurvolumen en dichtheid, een effect dat bij ons niet in die mate kan worden bereikt.

2. Hij stelt daarbij een zeer intensieve opleiding als een conditio sine qua non. De dienstdtijd is in Rusland voor de gewone dienstplichtige in de praktijk 38 maanden. Bij de duur van onze eigen dienstdtijd is een dergelijke opleiding onmogelijk, zonder andere volstrekt noodzakelijke opleidingsaspecten zodanig aan te tasten dat daardoor aan de meest elementaire eisen niet meer

wou worden voldaan. Onder de huidige omstandigheden vallen zelfs hier al gaten.

3. Vooral in het laatste deel van het betoog komt tot uiting dat ook de Russen de zeer betrekkelijke waarde van deze wijze van vuur uitbrengen wel inzien.

„De opleiding in het vuren uit de BTR”, door Kolonel G. Shinkarev, in „Vojenni Vjestnik”, juni 1965 v.H.

De ontwikkeling van het tankwapen in verschillende landen

(Slot van blz. 144)

Verenigde Staten

Slechts 3 jaar nadat het eerste door een benzinemotor aangedreven voertuig was ontwikkeld, werd in 1899 een zg. „mitrailleurvoertuig” gebouwd. Maar zowel de ontwikkeling van dit voertuig als enkele andere experimenten op dit gebied waren het werk van één man: Maj. R.P. Davidson. Een algemene belangstelling voor dergelijke ontwikkelingen bestond niet. Zelfs na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, toen de jaarproductie van motorvoertuigen reeds rond de 50.000 stuks lag, had men in militaire kringen geen interesse voor de bouw van pantservoertuigen. Het werd aan Engeland en Frankrijk overgelaten uit de Amerikaanse tractor een gepantserd rupsvoertuig te ontwikkelen. Nadat Amerika in 1917 aan de oorlog was gaan deelnemen en de mogelijkheden met de reeds in het Engelse en Franse leger opgenomen tanks waren bestudeerd, werd door het opperbevel van de Amerikaanse expeditionaire macht voorgesteld de zware Engelse en de lichte Franse tanks in de bewapening op te nemen. Korte tijd later werd besloten Amerika's productiecapaciteit voor de bouw van tanks in te schakelen. Een gemodificeerde Renault FT-tank zou in de V.S. in productie worden genomen. Tegelijkertijd zouden de onderdelen voor de Engelse MkVIII-tank in Amerika en Engeland worden gemaakt en in Frankrijk geassembleerd. De moeilijkheden bij het opzetten van deze productie waren echter zo groot dat voor het einde van 1918 slechts 10 Renaulttanks werden geleverd, en met de productie van de MkVIII-tanks kwam men slechts tot enkele proefmodellen. Ook de opzet van een eigen Amerikaanse productie van kleine 2- en 3-mans Fordtanks kwam slechts zeer traag op gang. Van de geplande 23.000 tanks van de 4 genoemde soorten werden er, voornamelijk pas in 1919, slechts 952 Renault-, 100 MkVIII- en 15 Fordtanks geleverd.

Inmiddels waren medio 1918 twee Amerikaanse lichte-tankbataljons met Renault- en een Amerikaans tankbataljon met MkV-tanks uitgerust. Eerstgenoemde werden op 12 september 1918 voor het eerst ingezet. Andere bataljons waren in opleiding en de vorming van 15 tankbrigades, ieder bestaande uit twee lichte en een zwaar tankbataljon, was voorzien. Maar korte tijd na het einde van de Eerste Wereldoorlog werd hiervan afgezien en het reeds gevormde tankkorps werd opgeheven. In 1920 werden 2 zelfstandige tankregimenten en 7 divisie-tankbataljons bij de infanterie ingedeeld. Tot 1932 waren deze eenheden uitgerust met Renault- en MkVIII-tanks. De infanterie huldigde de opvatting dat de lichte tanks van de bataljons in nauwe samenwerking met, en ter ondersteuning van, de infanterie zouden optreden, en dat de zware tanks van de regimenten, in het zwaartepunt ingezet, bressen zouden moeten slaan voor de te volgen grote infanterieverbanden.

Deze opvatting kwam overeen met de Franse tactiek voor pantsereenheden.

Intussen gingen de gedachten meer en meer in de richting van een type middelbare tank ter vervanging van zowel de lichte als de zware tanks. Ook werden er nieuwe ideeën op organisatiegebied ontwikkeld, daar in de bestaande organisaties de snelheid van de tanks, wegens hun binding aan de infanterie, niet kon worden uitgebuit. Als gevolg hiervan werden er tussen 1920 en 1932 enkele 20-tons tanks ontwikkeld. Het opvallende bij deze tanks was de plaatsing van een kanon met coaxiale mitrailleurs in een draaibare toren met daarop een mitrailleur in een koepel. Deze wapenopstelling is tot heden een van de voornaamste karakteristieken van de Amerikaanse tanks gebleven. Maar deze 20 tonners kwamen niet verder dan het beproevingsstadium. Pas door de revolutionaire verbeteringen van J. Walter Christie kreeg de Amerikaanse tankontwikkeling een geheel eigen karakter. In de periode 1919 tot 1928 had Christie zich reeds beziggehouden met de ontwikkeling van amfibievoertuigen. In 1928 ontwierp hij een geheel nieuw soort loopwerk, waardoor een voertuig zowel als rups- en als wielvoertuig kon worden gebruikt. Het ontwerp had als wielvoertuig een snelheid van 70 mijl/h en als rupsvoertuig een van 42 mijl/h. Dit was 2x zo snel als de snelheid van alle andere bekende tanks uit die tijd. Niet alleen werd een aantal exemplaren van dit nieuwe Christiemodel door het Amerikaanse leger aangekocht, maar ook Rusland kocht er twee. Van deze aankoop dateert de grote invloed van de Christie-ontwikkeling op de Russische tankbouw.

Niet alleen de Amerikaanse infanterie maar ook de cavalerie kregen enkele Christie-tanks voor beproeving. De belangstelling van de cavalerie voor pantservoertuigen dateert van 1927. In dat jaar overtuigden enkele Amerikaanse officieren, die de Engelse manoeuvres met een gemechaniseerde strijdmacht hadden meege maakt, de chef-staf Douglas McArthur van de grote waarde van deze voertuigen voor een modern leger. In 1928 werd in Fort Meade een pantserschool opgericht, die echter 3 maanden later weer werd gesloten. In 1930 werd, onder leiding van de cavalerie een nieuwe serie beproevingen met gemechaniseerde eenheden in Fort Entist gehouden. Deze hadden tot voorlopig resultaat dat in 1933 een bereden regiment tot het „1st cavalry-regiment, mechanised” werd getransformeerd. De vorming van de 7 gemechaniseerde cavaleriebrigade werd voorbereid doch kreeg pas in 1936 haar beslag toen een tweede cavalerieregiment werd gemechaniseerd. De aan deze regimenten toegedachte taak was dezelfde als die van de traditionele lichte ruitery, nl. verkenning op de flanken en in de rug van de vijand.

De Duitse successen in 1940 overtuigden Generaal Chaffee dat de Amerikaanse pantsereenheden moesten worden gereorganiseerd, hetgeen het einde betekende van

de afzonderlijke tankontwikkeling bij de infanterie en de cavalerie. Alle tankeenheden werden onder één commando gebracht, Armor genaamd. Het nieuwe wapen zou voorzien in de vorming van een korps met twee pantserdivisies en een korpstankbataljon. Het kader hiervoor kwam uit de 7e cavaleriebrigade en de 6 tankbataljons die tot dan toe bij de infanterie hadden behoord. De beschikbare tanks waren 500 lichte 10-tons tanks met als enige bewapening een zware mitrailleur, hetgeen het bedroevende resultaat was van de gehele Amerikaanse tankproductie sedert 1935. Onmiddellijk werd begonnen met de productie van de M2- en de M3-tanks, die waren bewapend met een 37 mm kanon. Uit de M3 werd de M4 ontwikkeld, een tank met een 75 mm kanon en een gewicht van 30 t. De productie van deze tanks begon in juli 1942; zij werden onder de naam „Sherman” de meest bekende tanks uit de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de oorlog werden ongeveer 80.000 tanks in Amerika gebouwd, waarvan 50.000 Shermans. De Sherman werd voor het eerst ingezet bij het El Alamein-offensief van het Engelse leger in oktober 1942. De Sherman met zijn 75 mm kanon was tijdens de geallieerde veldtocht in Europa t.o.v. de Duitse en Russische tanks een verouderd type. Daarom werd nog een verbeterde versie uitgebracht met een 76,2 mm kanon. Bij de M26 (Pershing), een 41-tons tank met een 90 mm kanon, is de Duitse invloed (o.m. van de Tiger-tank) duidelijk te onderkennen. Deze tank kwam in 1944 in productie, maar slechts enkele namen in 1945 aan de strijd in Europa deel. Deze periode was te kort om voldoende ervaring met dit type op te doen.

Na de Tweede Wereldoorlog werden er bij de Amerikaanse tankontwikkeling verschillende grote fouten gemaakt. Eerst ontstond er twijfel over de bruikbaarheid van tanks in een toekomstige oorlog i.v.m. het grote doordringingsvermogen van de tankbestrijdingswapens, zoals de Duitse pantservuist en de Amerikaanse bazooka. Ook ontstonden er meningsverschillen over de tactische principes bij de inzet van tankeenheden. Bovendien werd in het kader van de algemene demobilisatie het tankwapen sterk gereduceerd. Waren er in 1945 op de totaal 89 divisies nog 16 pantserdivisies, in 1948 was er nog slechts één pantserdivisie over. De overige divisies kregen ieder een tankbataljon en per regiment een tankeskadron onder bevel. Hierdoor beschikte elke infanteriedivisie over 147 tanks, hetgeen een grotere tanksteun voor de infanterie inhield dan voor 1940.

Nadat in Korea 4 Noordkoreaanse tankbataljons, uitgerust met Russische tanks, grote successen hadden geboekt, werd in Amerika de belangstelling voor tanks weer levendig. Daarbij brachten de koude oorlog en de sterkte van de Russische tankeenheden de Amerikanen tot de overtuiging dat aan de toekomst van gepantserde eenheden grote aandacht moest worden geschonken. De stilstand in de tankontwikkeling leverde echter het voordeel op dat een geheel nieuwe weg kon worden bewandeld. De nieuwe ontwikkeling concentreerde zich op een tanktype, geschikt voor gebruik in de infanteriedivisie als tankjager en in de pantserdivisie als het wapen voor de doorbraak.

Het eerste tankbataljon, dat naar Korea werd uitgezonden, was uitgerust met de M46 Patton, een qua motor en aandrijving verbeterde M26. Enige tijd later kreeg de M46 een nieuwe toren met ingebouwde afstandmeter, waardoor de M47 ontstond, die voor het eerst in 1951 als M47 werd gebouwd. Een jaar later kwam de eerste volledig nieuwe ontwikkeling van de naoorlogse

periode, de M48, een 44-tons tank met dezelfde karakteristieken als de M47, zij het dat de romp en de toren een betere bescherming boden tegen pantserbestrijdingswapens. Sedert 1952 is deze tank via de M48A2 en de M6 als M6A1 de standaardtank van het Amerikaanse leger geworden, uitgerust met een dieselmotor en het Engelse 105 mm kanon.

De Amerikaanse voorkeur gaat duidelijk uit naar een middelzware tank met grote vuurkracht en beweeglijkheid. Aan de Russische en Engelse ontwikkeling van een zware tank wordt nog maar weinig aandacht geschonken. De reeds in de Tweede Wereldoorlog begonnen ontwikkeling van een zware tank werd echter wel voortgezet en zo werd in 1957 de M103, een 53,5 t zware tank met een 120 mm kanon ingevoerd. Slechts een tankbataljon (mariniers) is thans nog met deze tank uitgerust. Tevens moet de na-oorlogse ontwikkeling worden vermeld van een lichte tank, die door de lucht moest kunnen worden vervoerd en tegelijk met luchtlandingstroepen ingezet. Zo ontstond de M41 (Walker Bulldog) die echter te zwaar is om bij luchtlandingsoperaties te kunnen worden gebruikt. Slechts de Amerikaanse en Westduitse verkenningseenheden zijn ten dele ermee uitgerust. Voor het gebruik als gevechtstank is de pantsering onvoldoende en voorts het 76 mm kanon niet meer aan de huidige eisen voldoet.

Na de mislukte pogingen van West-Duitsland, Frankrijk en Italië om gezamenlijk een standaardtank te ontwikkelen, werden in het Westduitse leger voorlopig de Leopard en in het Franse leger de AMX30 ingevoerd. Daar Amerika en West-Duitsland dezelfde tactische opvattingen over de inzet van tanks en nagenoeg dezelfde opvattingen over de aan een toekomstige tank te stellen eisen hebben, werd in 1963 tussen beide landen een verdrag gesloten voor de gezamenlijke ontwikkeling en productie van een gevechtstank. De voorbereidingen verlopen tot nu toe volgens de plannen en men hoopt na 1970 alle NAVO-legers met deze tank te kunnen uitrusten.

Volgens de Amerikaanse zienswijze zullen in een toekomstige oorlog de hoofdtaken voor tankeenheden zijn:

- ondersteuning van de infanterie tijdens het aanvalend en verdedigend gevecht;
- exploitatie van behaalde successen;
- beveiliging en verkenning;

voeren van het gevecht onder nucleaire omstandigheden.

Voor het verrichten van deze taken zijn drie soorten tankeenheden noodzakelijk:

- de pantserdivisie;
- het tankbataljon in de infanteriedivisie;
- het gepantserde cavalieregiment.

De tankontwikkeling in de overige landen

Het is duidelijk dat de kleinere militaire machten geen baanbrekend werk hebben kunnen verrichten qua techniek of tactiek op tankgebied. Toch is het, gezien hun betekenis voor de militaire krachtsverhoudingen op dit terrein noodzakelijk enkele bijzonderheden te vermelden.

In *Tsjechoslowakije* werden tussen 1920 en 1938 door de Skodafabrieken enkele tankmodellen ontwikkeld. De beste hiervan was de TNHTS, een lichte tank, bekend als de Skodatank. Na de bezetting van Tsjechoslowakije door Duitsland werd deze tank voor het Duitse le-

ger gebouwd onder de aanduiding 38T en in Frankrijk en Rusland ingezet. Later werd hij tot tankjager omgebouwd en deed onder de naam „Hetzer” tot het einde van de oorlog dienst. Het Zwitserse leger had deze tankjager tot 1956 in de bewapening.

In Zweden werd de eerste tank, een verbeterde versie van de Duitse lichte tank uit de Eerste Wereldoorlog, in 1921 in het leger ingevoerd. In 1934 werd een volledig eigen Zweedse ontwikkeling in productie genomen. Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd bovendien de Tsjechische 38T in Zweden gebouwd. Van de latere Zweedse ontwikkelingen valt op het ogenblik vooral de „Stridvagen” op, die is uitgerust met een 105 mm kanon en 4 mitrailleurs. Deze 37-tons tank vertoont vele technische verbeteringen op het gebied van de tankontwikkeling. In tegenstelling tot de overige gevechtstanks in de wereld heeft deze tank geen toren waardoor het silhouet bijzonder laag is.

In Japan werden voornamelijk kleine, lichte tanks gebouwd, die ongeveer op het niveau stonden van de Europese modellen uit de jaren '30. Een technische bijzonderheid was het gebruik van een luchtgekoelde dieselmotor. Na 1955 werd opnieuw met de ontwikkeling van tanks begonnen. Hieruit ontstond de STA-tank, een 35-tonner met een 90 mm kanon, een coaxiale mitrailleur en een mitrailleur tegen luchtdoelen. Het is een onder Amerikaanse technische invloed gebouwde tank, die qua prestaties op de Russische T54 lijkt doch een ongunstiger vorm heeft.

Daar Zwitserland na de Tweede Wereldoorlog zijn ver-

dediging van de Alpenvesting naar de landsgrenzen verplaatste, werd het ook bij de tankontwikkeling betrokken. Eerst werden in 1952 Franse AMX13-tanks aangekocht en daarna werd tegen een bijzonder lage prijs een groot aantal Centurion-tanks van Zuid-Afrika overgenomen. In 1958 werd na 5 jaar voorbereiding met de productie van een eigen Zwitserse tank, de PZ 61, begonnen, die begin 1964 in de bewapening werd opgenomen. De hoge smalle constructie is speciaal voor het gebruik op smalle bergwegen berekend. De bewapening bestaat uit een 105 mm, een coaxiaal 20 mm kanon, alsmede een 7,5 mm mitrailleur tegen luchtdoelen.

Literatuur

Senger-Etterlin — *Taschenbuch der Panzer* (1960); *Das kleine Panzerbuch* (1964); *Die roten Panzer*. München (1963).

Stevenson-Pugh — *Fighting vehicles and weapons of the modern British Army*. Londen (1962).

W.D. Mostowenko — *Panzer, gestern und heute*. O. Berrlijn (1961).

B.H. Liddel Hart — *The tanks*. New York (1959).

R.M. Orgorkiewicz — *Armour*. Londen (1960).

Tschr. *Panzer (Kampftruppe)* (1959-1964).

„Internationaler Überblick über Entwicklung und gegenwärtigen Stand der Panzerwaffe des Auslandes”, door Maj. i.G. W. Heyd en Maj. dr. Radke, in „Kampftruppen”, oktober 1965 F.A.v.d.P.

De volksoorlog

De communistisch-Chinese minister van defensie Lin Piao schreef in „De Rode Vlag” van 3 sept. 1965 een artikel over de volksoorlog. Een (verkorte) weergave van dit belangrijke artikel volgt hierna. De lezer dient wel te bedenken, dat het artikel uit een bepaalde gezichtshoek is geschreven.

Inleiding

Het is nu 20 jaar geleden, dat het Chinese volk onder leiding van de Chinese Communistische Partij (C.C.P.) en kameraad Mao Tse Toeng na een jarenlange heldhaftige strijd de overwinning behaalde op de Japanse imperialisten. Het was een oorlog waarin een semi-koloniaal en een semi-feodaal land de overwinning behaalde op een imperialistisch land. Het grootste deel van de gevechten werd gevoerd door de communistisch-Chinese legers omdat de legers van de Kwomintang een politiek van passieve weerstand voerden tegen de Japanse en zelfs veelal de communistisch-Chinese legers aanvielen. Hoe was het mogelijk dat een zwak land een sterk land kon verslaan? De hoofdreden hiervoor was dat de oorlog tegen Japan een echte volksoorlog was, waarin de marxistisch-leninistische politieke en militaire richtlijnen werden toegepast en waarin de communistische volkslegers het hele arsenaal van de strategie en tactiek van de volksoorlog — zoals geformuleerd door kameraad Mao Tse Toeng — toepasten. Tegenwoordig verhalen de Amerikaanse imperialisten op grote schaal de vroegere acties van de Japanse imperialisten in China en andere delen van Azië. Het is daarom voor de volkeren van vele landen noodzakelijk geworden de volks-

oorlog te kennen en te gebruiken als wapen tegen het Amerikaanse imperialisme en zijn lakeien. De revisionisten van Chroestsjof zijn bang voor de volksoorlog en hekelen deze. Onder deze omstandigheden is het van groot praktisch belang de ervaringen uit de geschiedenis van de grote overwinning van de Chinese volksoorlog de revue te laten passeren en de theorie van kameraad Mao Tse Toeng over de volksoorlog te recapitulieren.

De richtlijn van de C.C.P.

Japan was een sterke imperialistische natie. Maar het Japanse imperialisme verkeerde in een periode van verval en ondergang. De oorlog die het had ontketend, was een barbaarse aanvalsoorlog, hoewel het over onvoldoende mankracht en materiële hulpbronnen beschikte om een langdurige oorlog te voeren; bovendien was deze oorlog een onrechtvaardige zaak en daarom had Japan slechts weinig internationale steun. China daarentegen was een zwak land, maar het was in opkomst. Het voerde een rechtvaardige oorlog tegen de Japanse agressie en beschikte over voldoende mankracht en materiële hulpbronnen om een langdurige oorlog te voeren; internationaal ondervond China veel sympathie en steun. Aan de hand van vorenstaande analyse formuleerde kameraad Mao Tse Toeng voor de C.C.P. de strategie van een langdurige oorlog, teneinde de vijandelijke strijdkrachten te verzwakken en de onze uit te breiden. Deze oorlog zou uit drie fasen bestaan, die van het strategisch defensief, die van het strategisch evenwicht en tenslotte die van het strategisch offensief. De langdurige oorlog was dus ook een proces van

mobilisatie, organisatie en bewapening van het volk. Slechts door het gehele volk te mobiliseren kon de oorlog worden volgehouden en gewonnen.

Pas de politiek van het verenigde front toe

Om een volksoorlog te winnen, is het nodig een zo breed mogelijk verenigd politiek front op te bouwen en een beleid te voeren dat de volledige mobilisatie van de massa en een samenbundeling van alle krachten verzekert. De historie toont aan dat, wanneer een communistische partij wordt geconfronteerd met een meedogenloze imperialistische agressie, deze partij de nationale banier moet hoog houden en, gebruikmakend van het wapen van het verenigd front, de patriottische en anti-imperialistische massa's moet verzamelen en mobiliseren voor de strijd.

Steun op de boerenbevolking

De boerenbevolking vormde meer dan 80% van de totale bevolking van het semi-koloniale en semi-feodale China. Zij was het slachtoffer van de drievoudige onderdrukking en uitbuiting door het imperialisme, het feodalisme en het bureaucratisch-kapitalisme. Zij was vóór de revolutie en wilde gaarne weerstand bieden aan Japan. Om de volksoorlog te winnen was het van wezenlijk belang op de boerenbevolking te steunen. De weg naar de overwinning bestond erin, dat men het vertrouwen won van de boerenbevolking, met haar zijn steunpunten organiseerde en zo het platteland benutte om de steden te omsingelen en uiteindelijk in te nemen.

Vorm een nieuw volksleger

De hoofdgedachte van de theorie van kameraad Mao Tse Toeng om een volksleger te vormen ligt in de politiek en daarom moet het leger op politieke basis worden geschoeid. Politiek is de commandant, politiek is de ziel van alles, politiek is de slagader van ons leger. Natuurlijk moet een volksleger aandacht schenken aan een voortdurende verbetering van zijn wapens, uitrusting en techniek, maar het vindt zijn kracht voornamelijk in de politiek, in het proletarisch-revolutionaire bewustzijn en de moed van commandanten en soldaten, in de steun van de massa.

Gebruik de strategie van de volksoorlog

Vernietiging is het leidende principe van onze militaire operaties. In zijn beroemde 10 voornaamste militaire beginselen stelt kameraad Mao Tse Toeng o.m.: „Concentreer in iedere slag een absoluut superieure strijdmacht (twee, drie, vier en soms vijf of zes keer de vijandelijke sterkte), omsingel de vijandelijke strijdkrachten geheel, vernietig ze en laat niemand uit het net ontsnappen”; en verder: „Vermijd uitputtingsslagen, waarin wij meer verliezen dan winnen of waarin de stand gelijk blijft.” Voorts stelt kameraad Mao Tse Toeng, dat wij eerst verspreide of geïsoleerde vijandelijke strijdkrachten moeten aanvallen om later de geconcentreerde en sterke vijandelijke strijdkrachten aan te vallen; dat wij de vijand door een mobiele oorlogvoering moeten vernietigen; dat wij geen onvoorbereide slag mogen leveren of een slag waarin wij niet zeker zijn van de overwinning; dat wij in iedere slag de sterke punten van ons

leger en zijn uitstekende vechtwijze verder dienen te ontwikkelen.

Heb vertrouwen in eigen land

Teneinde een volksoorlog te kunnen voeren en winnen, is het noodzakelijk vertrouwen te hebben in het eigen land, te vertrouwen op de kracht van de massa van het eigen land en voorbereid te zijn de strijd alleen voort te zetten, zelfs wanneer alle buitenlandse materiële hulp is weggevallen.

De betekenis van de theorie van Mao Tse Toeng

De theorie van kameraad Mao Tse Toeng om op het platteland steunpunten te vestigen en daarna de steden, uitgaande van het platteland, in te sluiten, is van groot praktisch belang voor de onderdrukte volkeren van Azië, Afrika en Latijns-Amerika in hun strijd tegen het imperialisme en hun lakeien. In hun agressie tegen deze landen bezetten de imperialisten gewoonlijk eerst de grote steden en de voornaamste verbindingswegen, maar zij zijn niet in staat het uitgestrekte platteland geheel onder hun controle te brengen. In zeker opzicht biedt de huidige wereldrevolutie ook het beeld van het insluiten van de steden door de steunpunten van het platteland: Noord-Amerika en West-Europa kunnen de „steden van de wereld” worden genoemd, Azië, Afrika en Latijns-Amerika — tezamen het grootste deel van de wereldbevolking — zijn de „plattelandssteunpunten van de wereld”.

Versla het Amerikaanse imperialisme

Het gevechtsveld van de volkeren der wereld enerzijds en het Amerikaanse imperialisme anderzijds wordt momenteel gevormd door het uitgestrekte gebied van Azië, Afrika en Latijns-Amerika. De Amerikaanse imperialisten kunnen echter in een vreemd land slechts een deel van hun strijdkrachten ontplooiën, dat dan een onrechtvaardige oorlog moet voeren, ver van zijn land verwijderd, en dat daarom een laag moreel heeft. Het Amerikaanse imperialisme gebruikt de nucleaire wapens om de volkeren te intimideren. Maar deze wapens kunnen het niet van de ondergang redden! Nucleaire wapens worden niet gemakkelijk gebruikt. Het Amerikaanse imperialisme is reeds veroordeeld door de volkeren der wereld voor de misdaad van het werpen van de twee atoombommen op Japan. Als het weer nucleaire wapens gebruikt zal het in de wereld alleen komen te staan. Bovendien is het Amerikaanse monopolie van nucleaire wapens reeds lang doorbroken. Maar zelfs als het Amerikaanse imperialisme nucleaire wapens inzet, kan het nog geen volkeren onderwerpen die onbedwingbaar zijn. Hoe modern de wapens en de uitrusting en hoe ingewikkeld de moderne oorlogstechnieken ook mogen zijn, de uitkomst van een oorlog wordt nog steeds beslist door het verbitterde gevecht op de grond, door het handgemeen op het gevechtsveld en door het politieke zelfbewustzijn van de man met zijn moed en geest van zelfopoffering. De reactionaire troepen van het Amerikaanse imperialisme bezitten die moed en geest van zelfopoffering niet; de revolutionaire volkeren wél. De geestelijke atoombom van de revolutionaire volkeren is een veel machtiger en nuttiger wapen dan de daadwerkelijke atoombom.

De verraders van de volksoorlog

De revisionisten van Chroestsjof zijn het Amerikaanse imperialisme te hulp gekomen op het moment dat dit, door paniek gegrepen, hulpeloos was in zijn pogingen af te rekenen met de volksoorlog. De revisionisten van Chroestsjof beweren dat een land zonder kernwapens niet in staat is een vijand, die daarover wél beschikt, te verslaan. Dit staat gelijk met te stellen dat een land zonder kernwapens moet worden vernederd of vernietigd en moet capituleren voor de vijand, wanneer het met diens kernwapens wordt geconfronteerd of zich onder „bescherming” moet plaatsen van een kernwapenmogelijkheid. Is dit nu niet het helpen van de imperialisten bij hun nucleaire chantage? Is dit niet het openlijk verbieden van het volk om revolutie te maken? De theorie van de revisionisten van Chroestsjof over de militaire strategie is de theorie van het allesbeslissende kernwapen; zij vormen hun leger zoals de bourgeois dit doen, dus met veronachtzaming van de menselijke factor en overheersing van de materiële, waarbij de techniek alles en de politiek niets is. Bovendien beweren de revisionisten van Chroestsjof dat een enkele vonk in enig deel van de wereld een nucleaire wereldbrand kan veroorzaken en de mensheid kan vernietigen. Als dit waar zou zijn, was onze planeet al enkele malen ver-

woest. In de 20 jaar die sedert de Tweede Wereldoorlog zijn verlopen zijn er veel nationale bevrijdingsoorlogen gevoerd, maar geen enkele daarvan heeft een wereldoorlog ontketend. Wij weten dat een oorlog vernietiging brengt en opofferingen en lijden voor het volk. Maar die vernietiging, de opofferingen en dat lijden zullen veel groter zijn, als aan de imperialistische agressie geen weerstand wordt geboden. Het offer van een klein aantal mensen in revolutionaire oorlogen wordt terugbetaald in de vorm van veiligheid voor gehele volkeren en zelfs voor de gehele mensheid; het tijdelijk lijden wordt terugbetaald met blijvende vrede en geluk. Diametraal tegenover de opvatting van de revisionisten van Chroestsjof staan de marxistisch-leninistische en revolutionaire volkeren, die een minder sombere beschouwing over de oorlog hebben. Onze houding t.o.v. de imperialistische oorlogen is altijd duidelijk geweest. Ten eerste zijn we er tegen, maar ten tweede zijn wij er niet bang voor. Wij zullen vernietigen wie ons aanvalt. Het is dom te denken dat wij, na onze succesvolle revolutie, onze voortschrijdende nationale opbouw, onze toenemende nationale rijkdom en onze steeds beter wordende levensomstandigheden, onze revolutionaire wil tot vechten zouden verliezen.

„The People's War”, door Lin Piao, in „Survival”, november 1965
A. C. de J.

Communisme tegen communisme

Twee vormen van communisme — gegroeid in twee geheel verschillende beschavingen (de Russische en de Chinese) en in verschillende rassen (blank en geel) — zijn momenteel in een strijd zonder genade gewikkeld en bedreigen daardoor de wereldvrede.

Gedurende de 19e eeuw bestonden er voor de Chinezen gegronde redenen om de Russen te vrezen. De aanleg van de Transsiberische spoorlijn (1891-1901) betekende immers een directe bedreiging van China en Japan en het Verdrag van Simonoseki in 1895 stelde Rusland in het bezit van Port-Arthur. Geen wonder dan ook, dat China de zege van Japan over de Russen in de oorlog van 1904-1905 toejuichte: het gele ras had het blanke verslagen! De Eerste Wereldoorlog verhoogde nog het prestige van Japan in de ogen van de Chinezen en zelfs de kernwapeninzet tegen Hiroshima en Nagasaki in de Tweede Wereldoorlog beïnvloedde nauwelijks de publieke opinie in China.

De huidige strijd heeft in wezen het leiderschap van de communistische wereld als inzet: het „Rode Pausdom” dat door beide antagonistische „broedervolken” wordt nagestreefd. Politiek gezien heeft China in dit conflict een achterstand van 20 tot 30 jaar, maar het heeft een dankbaar gebruik gemaakt van het feit, dat de Russische leiders na Stalin niet zulke grote persoonlijkheden waren als Mao Tse Toeng. Albanië — één van de „satellieten” van Rusland — werd geheel in de Chinese belangensfeer getrokken en bijna was in 1965 in Bulgarije hetzelfde gelukt. Peking is bezig met celvorming in de communistische partijen van de gehele wereld en het ziet ernaar uit, dat Rusland hierdoor voldoende is verontrust, om een wat liberaler houding ten opzichte van zijn satellieten in te nemen en tegelijkertijd de destalinisatie af te remmen. Chinezen en Russen zijn in Ghana en Indonesië in openlijk conflict geweest.

De twee nucleaire explosies in het afgelopen jaar wor-

den in Peking gezien als een geweldige overwinning van het Chinese communisme en zij hebben ongetwijfeld de positie van China in o.a. zo-Azië en Buiten-Mongolië aanzienlijk versterkt.

De bijna 6500 km lange grens van Buiten-Mongolië met de Sovjet-Unie is een voortdurende bron van wrijving tussen Rusland en China. Moskou realiseert zich heel goed, dat een invasie van de Chinese horden ten oosten van het Baikal-meer de S.U. in tweeën kan splitsen en, hoewel een gepantserd optreden niet behoeft te worden gevreesd, de numerieke krachtsverhouding is beslist verontrustend: 214 miljoen Sovjet-burgers op een gebied van ca. 9 miljoen vierkante mijl tegen 700 miljoen Chinezen, samengebundeld op een gebied van minder dan 4 miljoen vierkante mijl. De Sovjets zijn overigens gedwongen verdere technische hulp aan China te verlenen: behalve dat ze daarvoor goed worden betaald is het een methode om China nog enigmater in bedwang te houden. In het enorme land met zijn onuitputtelijke mensenreservoir zouden zelfs Amerikaanse legers eenvoudig in het niets verdwijnen!

Deze Sovjet-hulp brengt Mao Tse Toeng echter niet tot politiek overleg met de Russen, zelfs niet voor zulke belangrijke objecten als de schepping of reorganisatie van volkscommunes. Slechts 17 miljoen Chinezen zijn lid van de communistische partij, doch de grote massa van de bevolking aanvaardt min of meer slaafs de dictatuur van de partij, die overigens zeker een lichte verbetering van de materiële positie heeft bewerkstelligd. De partij richt haar indoctrinatiepogingen in hoofdzaak op de jeugd — eerst communist, dan Chinees! — waardoor de „nieuwe Chinees” een diepgewortelde haat bezit tegen alle buitenlanders. In het jaar 2000 zullen er 1 miljard „nieuwe Chinezen” zijn!

„Communisme contre communisme”, door J. Clair-Louis, in „Revue Militaire Générale” december 1965

R.H.

Sovjet-opvattingen over de nucleaire oorlog

Van af het moment dat de techniek op grote schaal haar intrede deed in de Sovjet-strijdkrachten, werd door de bevelhebbers bijzonder veel aandacht besteed aan de opleidingen van gespecialiseerd personeel. Een aantal uitingen van deze aandacht wordt hierna weergegeven.

Kolonel Miasoyedov schrijft, dat een toekomstige oorlog een beslissende strijd met kernwapens zal zijn van twee tegengesteld georiënteerde maatschappijvormen. Hoewel intercontinentale raketten ieder deel van de aarde kunnen treffen, zal de tegenstander slechts kunnen worden verslagen door een gecoördineerde inzet van alle krijgsmachtdelen. Het verloop van een oorlog is afhankelijk van de kennis en het kunnen van het personeel, belast met de bediening en het onderhoud van modern materieel, met name van raketten, kernwapens en elektronische hulpmiddelen. In 1961 had 38% van alle Sovjet-officieren een volledige technische opleiding genoten; in de raketeenheden moet echter thans een percentage van 72 als noodzakelijk worden beschouwd.

Generaal-Majoor Zavialov verklaart de revolutie in het Russische militair-technische denken op grond van de factoren snelheid, tijd en ruimte. Snelheid betekent verrassing en initiatief en de moderne eisen op dit gebied vragen om gewijzigde gevechtmethoden. Tijd moet zo economisch mogelijk worden gebruikt: tijdverlies is onaanvaardbaar, overdreven haast moet echter ook worden vermeden; steeds dient door bevelhebbers ook een „tijdsreserve” te worden aangehouden. Ruimte moet niet uitsluitend worden gezien als een factor van de reserve aan middelen, maar eerder als een uitgangspunt voor een onmiddellijk tegenoffensief.

Maarschalk Krylov, de huidige bevelhebber van de strategische raket-eenheden, verlangt van officieren en manschappen hoge morele en politieke kwaliteit, goede

discipline en fysieke toestand, alsmede persoonlijk initiatief.

Diverse andere Sovjet-auteurs gaan in op de noodzaak van een verder gaande specialisatie en strengere selectie van personeel voor de raket- en pantsereenheden. Van de huidige Sovjet-officier wordt veel verlangd. Afgaand op de uitlatingen van Brezjnef in een onlangs gehouden toespraak tot de cadetten van alle opleidingsinstituten, en de publikaties van diverse hoge functionarissen moet de officier beschikken over een groot aantal eigenschappen: een militaire instelling, een hoog peil van wetenschappelijke en culturele ontwikkeling, alsmede ideologische scholing; hij moet beschikken over discipline, autoriteit, initiatief, begrip, karaktervastheid, dapperheid, vasthoudenheid en leiderschap, en hij moet van voorbeeldig gedrag zijn. Hij moet anderzijds waken voor formalisme, gemakzucht, opschepperij, gebrek aan kritiek, oppervlakkigheid, dogmatisme, overrijdheid, loslippigheid, pluimstrijkerij en compromissen bij gewetensconflicten!

Maarschalk Zacharov heeft de oudere officieren erop gewezen, dat zij zich niet mogen vastklampen aan de ervaringen van de Tweede Wereldoorlog. Luitenant-Generaal Katyskin geeft het volgende advies voor staf-officieren: „U moet psycholoog zijn en daarbij volledig op de hoogte van de methodiek van militaire opleidingen”. En de grote Malinofski zelf besluit met de woorden: „Discipline is één van de grootste morele kwaliteiten van de Sovjet-mens!”

De Russische bevelhebbers zijn ervan overtuigd, dat zij met behulp van de slogans de Sovjet-officier in alle opzichten de meerdere kunnen maken van hun Westerse collega, die — naar hun zienswijze — slechts worden opgeleid om het socialisme en de vrijheidsbewegingen van onderdrukte volkeren te vernietigen.

„La conception soviétique de la guerre nucléaire et l'instruction des cadres”, door L. Léontin, in „Revue Militaire Générale”, januari 1966 R.H.

Groot-Brittannië in het Midden-Oosten

In de tijd dat de grote belangen van het Britse Imperium nog in het Verre Oosten waren gelegen, vormde het Midden-Oosten een onderdeel van de strategische verbindingslijnen van dit imperium. Ter beveiliging van deze verbindingslijnen werden in Zuid-Arabië bases ingericht, waarvan Aden de belangrijkste werd. Als uitvloeisel van deze strategische beveiliging kreeg Groot-Brittannië ook de rol van politieagent in dit gebied toebedeeld. Deze politietak werd uitgeoefend langs de gehele kust van Zuid-Arabië en in de Perzische Golf, van Aden tot Koeweit. Het Britse optreden was gericht tegen de zeeroverij en tegen de stammenoorlogen. Het gebied had dus een grote strategische waarde door zijn positie op de verbindingslijnen, doch op zichzelf bezat het geen intrinsieke waarde. Heden ten dage is dit anders, de strategische waarde is met het verdwijnen van het Britse Imperium ook zo goed als verdwenen, de olie geeft echter het gebied een grote economische waarde. Maar rechtvaardigt dit de aanwezigheid van Britse troepen in dit deel van de wereld?

De twee belangrijkste bases zijn Aden en Bahrein. Hiertussen bevindt zich een aantal posten van de RAF. De totale sterkte aan mankracht van de drie krijgs-

machtdelen tezamen wordt geschat op 14.000; er zijn op de twee bases in totaal ongeveer 2.500 gezinnen gevestigd. De jaarlijkse kosten bedragen omstreeks £ 60 miljoen, waarvan £ 21 miljoen in vreemde valuta.

De basis Aden voorziet in de beveiliging van Zuid-Arabië door steun te verlenen aan het federale leger van Zuid-Arabië. Zo nodig kunnen van hieruit operaties in de Perzische Golf worden gesteund; bovendien zijn er troepen beschikbaar voor allerlei andere taken in het Midden-Oosten en in Afrika. Doordat momenteel door de situatie in Aden zelf en die in de rest van Zuid-Arabië vrijwel alle krachten zijn gebonden, is het zeer onwaarschijnlijk dat de overige taken nog met enige kracht ten uitvoer kunnen worden gelegd. Er zijn in Aden grote voorraden opgeslagen, die een langdurige campagne zonder steun van elders mogelijk maken. De strijdkrachten in de Perzische Golf kunnen ook een zelfstandig bestaan leiden. Er is dus uit militair oogpunt geen noodzaak aanwezig voor het handhaven van troepen in Aden ter ondersteuning van die in de Perzische Golf. Is er dan wel een politieke?

Er wordt wel beweerd, dat de Britse invloed in de Perzische Golf wordt ondermijnd als de Britse troepen uit Zuid-Arabië worden teruggetrokken. Hierbij wordt dan

voornamelijk gedacht aan de subversieve invloeden van Egypte. Maar Radio-Cairo bereikt dezelfde resultaten via de alom aanwezige transistorradio's. Bovendien bevinden zich ook in het gebied rond de Perzische Golf grote Egyptische gemeenschappen.

Uit politiek oogpunt schijnt het probleem Zuid-Arabië voorlopig onoplosbaar. Zodra de federale strijdkrachten in voldoende mate zijn opgebouwd en geoefend om zowel een externe dreiging als interne moeilijkheden het hoofd te kunnen bieden, kan erover worden gedacht de Britse troepen terug te trekken. Maar zolang deze federale troepen hoofdzakelijk bestaan uit leden van stammen en weinig stedelingen, wordt gevreesd dat de Federal Army zal worden misbruikt om de stad Aden onder druk te zetten. De Britse regering zou de zaak willen aanhouden tot een democratisch regime mogelijk is. Dit vraagt een investering van tenminste £ 40 miljoen en kan nog jaren duren. Daar komt nog bij, dat de huidige belangen rond de Perzische Golf liggen (olie), waarbij Zuid-Arabië noch politiek, noch militair van enig belang meer is.

De Britse troepen in het gebied van de Perzische Golf vormen voornamelijk een afschrikwekkend middel tegen instabiele politieke toestanden. Het Westen heeft groot belang bij stabiliteit in dit gebied, want slechts dan is de oliestroom verzekerd. De olie in West-Europa komt voor 65% uit het Midden-Oosten; voorts is ongeveer 70% van de wereldvoorraad aan olie in dit-zelfde Midden-Oosten aantoonbaar aanwezig. Dit laat-

ste gegeven is echter misleidend, want men beschouwt hierbij slechts de olievoorraden, die bij de huidige prijzen zijn te exploiteren. Zou de prijs van de olie uit het Midden-Oosten gaan stijgen, dan is het zeer waarschijnlijk dat andere wingebieden aan belang gaan toenemen. Er is een zeker evenwicht in de belangstelling van de oliemaatschappijen voor het Midden-Oosten en de hoogte van de te betalen royalties.

In hoeverre de aanwezigheid van Britse troepen hierin enige rol speelt, valt moeilijk te constateren. Zij zijn meer nodig voor het sussen van plaatselijke wedijver en grensconflicten, een eeuwenoude traditie, die nu nog interessanter is geworden door de grote zakelijke belangen die hiermee gemoeid kunnen zijn. Theoretisch garandeert Groot-Brittannië slechts de territoriale onafhankelijkheid van de staten in dit oliegebied, zonder zich in te laten met de interne politieke aangelegenheden. Het riskeert hierbij te worden vereenzelvigd met het heersende regime, en dientengevolge bij revolutionaire wijzigingen zijn invloed geheel te verliezen. Toch blijft dit de belangrijkste reden voor de aanwezigheid van Britse troepen in het gebied van de Perzische Golf: het handhaven van de onafhankelijkheid van een groot aantal kleine staten. Hoe groter het aantal, hoe beter het is voor de oliemaatschappijen. Zo waken de troepen dus meer tegen de invloed van een economische, dan tegen die van een politieke Arabische overheersing.

„Britain in the Middle-East”, in „Survival”, januari 1966
H.W.H.

C. en S. VALKENBURG & Co. n.v. | BANDWEVERIJ

SCHERPENZEEL
TEL. (03497) 261

Gespecialiseerd in militaire bandsoorten van
katoen, nylon etc.

J. P. MOL N.V. BREDA

ALLES OP HET GEBIED VAN UNIFORMEN,
UNIFORMPETTEN, WINTERMUTSEN,
BARETTEN,
HAND- EN MACHINAALBORDUURWERK,

SPEELHUISLAAN 151 - TELEFOON 31750

Fa. W. F. SLAA en Zn.

Loodgieters- en electrotechnisch
installatiebedrijf
Haarden en kachels voor gas,
olie en kolen

Reudinkstraat 20 - Enschede
Telefoon 43 63

VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

Het Bureau Personeelsbeheer en Organisatie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten zoekt een

ACADEMICUS

voor het verrichten van organisatie-onderzoeken in gemeenten in Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht, na daartoe een opleiding ontvangen te hebben.

Sollicitatiebrieven (met uitvoerige inlichtingen) te richten aan de Directeur van het Bureau, Burg. de Monchylplein 9 te 's-Gravenhage.